Jaarstukken 2023

gemeente
Opsterland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Inleiding 4
Programma 0 | Bestuur en ondersteuning 6
Thema Bestuur 6
Thema Dienstverlening en Organisatie 9
Programma 1 | Veiligheid 15
Thema Crisisbeheersing en brandweer 15
Thema Openbare orde en veiligheid 15
Programma 2 | Verkeer en vervoer 20
Thema Verkeer, vervoer en wegen 20
Programma 3 | Economie 24
Thema Ondernemen en werkgelegenheid 24
Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen 26
Programma 4 | Onderwijs 30
Thema Onderwijs 30
Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie 37
Thema Cultuur 37
Thema Recreatie en Toerisme 39
Thema Openbaar groen 40
Thema Sport 42
Programma 6 | Sociaal domein 47
Thema Uitvoering sociale wetgeving 47
Thema Maatschappelijke ondersteuning 51
Thema Jeugdhulp 55
Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen 58
Programma 7 | Volksgezondheid en milieu 65
Thema Milieu 65
Thema Gezondheid en Leefstijl 68
Thema Duurzaamheid 70
Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden 81
Thema Ruimtelijke ordening 82
Thema Wonen 83
Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed 86
Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed 89

Paragrafen 93
Lokale heffingen 93
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 97
Onderhoud kapitaalgoederen 100
Financiering 105
Bedrijfsvoering 107
Openbaarheidsparagraaf 109
Verbonden partijen 110
Grondbeleid 119
Projecten 122
OWO samenwerking 124
Oekraïne 126
Jaarrekening 128
Grondslagen jaarrekening 128
Balans en toelichting 130
Overzicht van baten en lasten met toelichting 153
Rechtmatigheidsverantwoording 159
Uiteenzetting financiële positie 160
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) 161
Wet Normering Topinkomens 190
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld 193
Algemene dekkingsmiddelen 195
Kosten Overhead 196
Vennootschapsbelasting 196
Onvoorzien 196

Inleiding

Inleiding

Met de jaarstukken 2023 leggen wij als college bestuurlijk verantwoording af over wat we in 2023 hebben gedaan. Het jaar 2023 is het tweede jaar waarover we als huidig college verantwoording afleggen aan u over het gevoerde beleid. Veel van wat we als gemeente in 2023 van plan waren, hebben we kunnen realiseren. Samen met onze inwoners, instellingen en bedrijven, als gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie. In de jaarstukken vindt u meer in detail de verantwoording op de verschillende beleidsterreinen.

Het jaar 2023 liet ons op een bijzondere manier ervaren hoe belangrijk en waardevol het is om een samenleving te zijn en hoe moeilijk dat soms ook is. De voortdurende oorlog in Oekraïne, de gevolgen voor de energiemarkt en de inflatie hebben in 2023 een grote rol gespeeld. Daarnaast bleven de zorgen om het klimaat, het stikstof- en fosforvraagstuk. In de uitslag van de landelijke verkiezingen zijn de tegenstellingen in de samenleving zichtbaar geworden. Daarnaast is er vaak weinig vertrouwen in de overheid. Dit alles heeft ook hun weerslag in onze eigen gemeente, op onze schaal.

We zien het als onze opgave om, op die lokale schaal, te blijven werken aan het bouwen aan onze samenleving. Een samenleving waarin een betrouwbare overheid eraan meehelpt dat iedereen kan meedoen. Hoe we dat hebben gedaan, kunt u in deze verantwoording over 2023 lezen.

Financieel sluiten we het jaar positief af, met een aanvullend resultaat van afgerond € 1,2 mln. ten opzichte van het begroot resultaat van € 1,9 mln. voor 2023. Het totaalresultaat voor 2023 komt daarmee op € 3,1 mln.

We kijken uit naar het gesprek met u over deze jaarstukken, in de gemeenteraadsvergadering van 8 juli 2024.

Het resultaat op hoofdlijnen

Het aanvullend resultaat van € 1,2 miljoen wordt verklaard door de restantmiddelen voor de opvang van Oekraïners. Wij zullen bij de resultaatsbestemming voorstellen om deze middelen toe te voegen aan de reserve opvang Ontheemden. De vergoeding per opgevangen ontheemde neemt in 2024 opnieuw af terwijl de noodzaak voor opvang blijft bestaan en zelfs toeneemt. De middelen in deze reserve zullen in de toekomst nodig zijn om opvanglocaties in stand te houden en aanvullende locaties te creëren.

Financieel overzicht begroting 2024					(bedragen x € 1.000,-)
Omschrijving	**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2023 incl. wijzigingen**	**Jaarrekening 2023**	**Verschil**
Saldo baten en lasten	9.365	594	2.901	4.384	1.483
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	5.434	-30	-1.002	-1.292	-290
Saldo	**14.799**	**564**	**1.899**	**3.092**	**1.193**
Verdeeld in					
Structureel saldo	5.339	264	531	598	66
Incidenteel saldo	9.460	300	1.368	2.494	1.127

Per programma vindt u de nadere toelichting op zowel de structurele als incidentele baten en lasten. In deze nadere analyse wordt op taakveldniveau benoemd wat de afwijkingen waren voor het programma in kwestie. Dat geldt voor de nadelen én de voordelen. Daarnaast is in het hoofdstuk Jaarrekening in de paragraaf "Overzicht van baten en lasten met toelichting" een algemene toelichting op het resultaat, een cijfermatig overzicht totaal, een cijfermatig overzicht per programma en een volledig overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

De controleverklaring

De jaarstukken 2023 zijn door de accountant gecontroleerd. Deze heeft voor de getrouwheid een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wij verwachten dat wij met de beleidsmatige en financiële inhoud van dit document opnieuw een transparante verantwoording hebben afgelegd.

Beetsterzwaag, 6 juni 2024.

de secretaris	de burgemeester
Sandra van 't Hooge	Andries Bouwman

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

In 2023 is de coalitie van Opsterlands Belang, FNP, PvdA en ChristenUnie het tweede jaar ingegaan. Het uitgangspunt was dat in de gemeente de overheid dicht bij de mensen staat en dat duidelijk is wat je wel of niet van die overheid kan verwachten. Daarom is gewerkt aan duidelijkheid in hoe besluiten tot stand komen en hoe en wanneer je daar invloed op kan hebben. De gemeenteraad is meer aan bod geweest aan de voorkant van het proces. Dit alles met als doel om de kernwaarden van modern bestuur, transparantie, openbaarheid en resultaatgerichtheid, te borgen.

Opsterland is een zelfstandige gemeente in Zuidoost-Fryslân en wil die zelfstandigheid behouden. De gemeente Opsterland heeft naast de samenwerking in OWO-verband ook de verbinding met andere gemeenten, zoals met Heerenveen en Smallingerland, gezocht. Dat is ook breder gedaan met de deelname aan de P10 het samenwerkingsverband van 32 grote plattelandsgemeenten. Vanuit deze positie hebben wij onze ambities en uitdagingen onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek gebracht.

Adequate en persoonlijke dienstverlening is belangrijk. Naast de dienstverlening in het gemeentehuis zijn steeds meer producten digitaal beschikbaar voor inwoners en bedrijven. Over onze dienstverlening en andere onderwerpen communiceren we actief en efficiënt. We zijn een professionele organisatie, met aandacht voor modern werkgeverschap en werknemerschap. We zorgen dat onze rol als gemeente beter aansluit bij de netwerksamenleving. Hier werken we aan door middel van een organisatieontwikkelingstraject.

Kaderstellende documenten

Coalitieakkoord Opsterland 2022-2026 - Mei-inoar foarút
Romte en ferskaat 2013
Informatiebeleidsplan OWO-gemeenten 2017-2020
Bestuursovereenkomst OWO-samenwerking (2015)
Standpuntbepaling voortgang OWO-samenwerking (2016)
OWO-visie (2021)

Thema Bestuur

Doelstellingen

Wij willen het vertrouwen in de overheid en de verbondenheid van mensen met hun omgeving versterken

Het vertrouwen in de politiek en het bestuur en de verbondenheid van mensen met hun omgeving wordt in het algemeen minder. Wij willen dit de komende vier jaar samen met inwoners, organisaties en bedrijven verbeteren.

Maatregelen

We betrekken jongeren bij de politiek

Wat wilden we bereiken

We gaan met de raad in gesprek over manieren om de politiek meer bij jongeren te betrekken. Wij bekijken bijvoorbeeld of we jaarlijks een kinderburgemeester kunnen benoemen.

Wat hebben we gedaan

In september is feestelijk de eerste kinderburgemeester van Opsterland benoemd.
De kinderburgemeester moet los worden gezien van de jeugdraad, dit vanwege het leeftijdsverschil.
In 2023 is het advies voor het organiseren van een jeugdraad voorbereid. De raad heeft in januari 2024 besloten een jeugdraad te laten ontwikkelen en uitvoeren in de vorm van een pilot.

Wij maken een participatieverordering

Wat wilden we bereiken

1. De gemeenteraad stelt een visie op participatie vast en een participatieverordening. Daarin staan de spelregels voor het samenwerken van inwoners en gemeente. Bijvoorbeeld hoe de gemeente inwoners betrekt bij het maken en uitvoeren van beleid. In de visie en de verordening regelen we in elk geval dat vanaf het begin helder is welke rollen en verantwoordelijkheden de samenleving en de gemeente hebben.
2. Na een jaar doen we een eerste evaluatie hoe de visie en de verordening werken.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is een eerste opzet gemaakt. Door personele uitval heeft het opstellen van de visie en verordening vertraging opgelopen. Naar verwachting wordt eind 2024 de visie en verordening aan de raad voorgelegd.

Doelstellingen

De privacy van burgers is gewaarborgd

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) stelt strenge eisen aan de verwerking van persoonsgegevens door onze gemeente van haar inwoners en haar medewerkers.

Maatregelen

Wij zorgen dat onze organisatie voldoet aan de AVG

Wat wilden we bereiken

We zijn bezig met het invoeren van de verplichte maatregelen in het kader van de AVG. Denk hierbij aan privacyverklaringen, verwerkeringsregister en datalekprotocollen. Hiermee gaan we in 2023 voldoen aan de basisvereisten van de AVG.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we de verplichte protocollen, registers en aanvullende documentatie uit de AVG gemaakt en in gebruik genomen. Dit biedt ons een goed uitgangspunt om de persoonsgegevens van inwoners, samenwerkingspartners en eigen medewerkers te beschermen.

Doelstellingen

Opsterland blijft bestuurlijk zelfstandig en in staat om toekomstige opgaven uit te voeren, zelf of in samenwerking met (keten)partners

Opsterland is een zelfstandige gemeente en wil die zelfstandigheid behouden.

Maatregelen

De raad houdt sturing op de verbonden partijen

Wat wilden we bereiken

Opsterland is deelnemer aan een aantal verbonden partijen. Wij zorgen ervoor dat de raad tijdig geïnformeerd wordt over belangrijke ontwikkelingen bij de verbonden partijen en zienswijzen kan indienen op bijvoorbeeld de begroting van verbonden partijen.

Wat hebben we gedaan

De raad is geïnformeerd over begrotingen en jaarstukken van de verbonden partijen. Daarnaast zijn er informatiebijeenkomsten geweest, bijvoorbeeld over de wijzigingen in de Omgevingswet. De raad is ook actief geïnformeerd over actuele kwesties bij verbonden partijen, bijvoorbeeld over de Fumo en Veiligheidsregio Fryslân.

Via de P10 dragen wij bij aan verbetering van de leefbaarheid van het platteland

Wat wilden we bereiken

Opsterland is een van de leden van de P10, het netwerk van grote plattelandsgemeenten. Samen met de andere leden behartigen wij de belangen van plattelandsgemeenten bij de provinciale, nationale en Europese overheden.

Wat hebben we gedaan

De P10 heeft inmiddels 32 deelnemers. Samen behartigen zij de belangen van grote plattelandsgemeenten, bijvoorbeeld met de in 2020 gelanceerde Agenda Platteland. In 2023 heeft de P10, in de aanloop naar de verkiezingen, voor meerdere specifieke thema's gelobbyd. De belangrijkste thema's waren de leefbaarheid van platteland, de stikstofmaatregelen en de herverdeling van het Gemeentefonds. De P10 pleit voor gedifferentieerd rekeningrijden en laat zijn stem horen over onderwerpen als energietransitie, wonen en onderwijs.

Wij dragen met de Regiodeal Zuidoost-Friesland bij aan de ontwikkeling van de regio

Wat wilden we bereiken

In 2020 is de aanvraag Regio Deal Zuidoost-Friesland (vijf gemeenten samen met Provincie en Wetterskip) gehonoreerd met een rijksbijdrage van €15.000.000,- voor de periode 2020 - 2023. De cofinanciering van de rijksbijdrage is geregeld binnen bestaande projecten en middelen in Zuidoost-Friesland die bijdragen aan de doelen van de Regio Deal. Nadien is een en ander verder uitgewerkt tot de Regio Deal Zuidoost-Friesland. Opsterland is bestuurlijk trekker van de Regio Deal. Het kabinet heeft de ambitie om met de regionale partners Regio Deals af te sluiten, ter versterking van de regio’s en daarmee van de samenleving. Uitgangspunt is de eigen regionale kracht. In de deals werken Rijk en regio samen aan meervoudige opgaven die bijdragen aan de brede welvaart.

Met de rijksbijdrage gaan we in Opsterland investeren in het in 2022 uit te werken integrale programma Geweldig Gorredijk en in vernieuwing van de Brink in Bakkeveen. Hiervoor ontvangt de gemeente Opsterland een rijksbijdrage van €1.600.000,-.
Daarnaast zijn er in de hele periode van de Regio Deal meerdere regionale projecten die ook hun uitwerking krijgen in Opsterland:
- het regionale project Natuur & Landschap (herstel landschapselementen);
- een extra impuls op het gebied van duurzaamheid/energietransitie;
- een nadere uitwerking van het programma van het regionale team Recreatie &Toerisme;
- in de regiodealperiode kunnen lokale initiatieven een aanvraag indienen bij het Regiofonds waarin een Rijksbijdrage van circa €1.000.000,- is opgenomen;
- er is een Regiobudget Dorpsontwikkelingsmaatschappijen van 10 x €25.000,-;
- de provincie zet een plus op de gebiedsontwikkeling Koningsdiep (€500.000,-);
- het Wetterskip gaat aan de slag met verschillende projecten om bij droogte water langer vast te houden met regelbare stuwen en duikers;
- met het thema Zorgeconomie zetten we in op een leefbare- en betaalbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken (rijksbijdrage €400.000,-).

Wat hebben we gedaan

In 2023 waren de projecten in uitvoering. In Opsterland verliep dat zonder noemenswaardige complicaties of vertragingen. Project Brink Bakkeveen is inmiddels opgeleverd.

Bij een beperkt aantal regiodeal-projecten was de voortgang echter te gering. Dit heeft ertoe geleid dat het regio-bestuur bij het Rijk gevraagd heeft om een verlenging van de Regiodeal met één jaar. Dit verzoek is gehonoreerd, en de einddatum van de regiodeal is nu gesteld op 1 oktober 2025.

Wij werken samen in OWO-verband

Wat wilden we bereiken

Met de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf vormen wij de OWO-samenwerking. OWO kent de volgende gezamenlijke afdelingen:
- Bedrijfsvoering (financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, inkoop en aanbesteding, ICT, documentaire informatievoorziening en verzekeringen; gehuisvest in Wolvega);
- Beheer en Registratie (belastingen, vastgoedinformatie en backoffice Werk, inkomen en zorg; gehuisvest in Oosterwolde);
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving; gehuisvest in Gorredijk.

De komende jaren investeren wij extra middelen in de gezamenlijke bedrijfsvoering, bijvoorbeeld op het gebied van ICT.
Naast de huidige samenwerking in de drie afdelingen en bij belangrijke dossiers als de Omgevingswet verkennen wij de kansen voor meer samenwerking, zoals afgesproken in de OWO-visie uit 2021. Daarnaast trekken wij zoveel mogelijk samen op in regionale verbanden, zoals verbonden partijen. De colleges van B&W moeten goed in positie zijn in het bestuur van de OWO-samenwerking.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is fors ingezet op het voorbereiden van de invoering van Microsoft 365 in het eerste kwartaal van 2024. Ook de invoering van de Omgevingswet is in gezamenlijkheid opgepakt en zo veel mogelijk geharmoniseerd om de uitvoering te stroomlijnen.

Thema Dienstverlening en Organisatie

Doelstellingen

De gemeentelijke organisatie is stabiel, slagvaardig en efficiënt, en is op haar taken berekend

Een goed toegeruste en stabiele organisatie kan een slagvaardige en efficiënte dienstverlening leveren aan het college, de raad en de samenleving. Hiervoor investeren wij in organisatieontwikkeling, een andere manier van werken en goed werkgeverschap.

Maatregelen

Wij gaan verder met de ingezette organisatieontwikkeling

Wat wilden we bereiken

In 2020 zijn we gestart met een organisatieontwikkelingstraject om beter aan te sluiten bij de rol van de gemeente in de netwerksamenleving. De afgelopen twee jaar zijn de aansturing en de inrichting van de teams aangepast. Ondertussen zit de hele organisatie in een traject om te leren en ontwikkelen. De kernpunten hiervan zijn integraal werken, rolduidelijkheid, eigenaarschap nemen en feedback geven en ontvangen. Dit traject loopt door in 2023.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is de training eigenaarschap gegeven. Deze training is het logische vervolg op de training feedback geven en ontvangen. Het effect van deze trainingen zal vooral zichtbaar zijn in de dagelijkse uitvoering van beleid en projecten.

Wij nemen maatregelen om een aantrekkelijke werkgever te zijn

Wat wilden we bereiken

De arbeidsmarkt staat onder druk. Ook voor onze gemeente is het steeds lastiger geworden om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en vast te houden. Om ervoor te zorgen dat mensen graag voor onze gemeente willen werken, onderzoeken wij welke maatregelen nodig zijn om onze positie op de arbeidsmarkt te verbeteren. Dit doen wij in OWO-verband en waar mogelijk Fryslân-breed.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we maatregelen getroffen om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Het herzien van onze arbeidsmarktstrategie is een maatregel die het meest zichtbaar is en goede resultaten oplevert. Ook zijn we bezig met aantrekkelijk werkgeverschap. Het opzetten van een vitaliteitsprogramma door en voor medewerkers is hier onderdeel van.

Wij stimuleren een andere manier van werken

Wat wilden we bereiken

Werken in de netwerksamenleving vraagt van medewerkers dat zij niet altijd op kantoor werken. Het soort werk bepaalt waar dat het beste gedaan kan worden. De ene keer is dat op kantoor, de andere keer is dat bij een maatschappelijke partner of thuis. In de coronatijd heeft de organisatie al veel ervaring opgedaan met dit hybride werken. Deze ontwikkeling, die al enige tijd loopt, vraagt om een andere inrichting van de gemeentelijke gebouwen en om de juiste middelen voor medewerkers om hun werk te kunnen doen. In 2023 gaan wij hiermee verder.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is het werkcafé opgeleverd. Dit is de eerste stap in het gereedmaken van het gebouw zodat die beter het anders werken stimuleert en aansluit op de behoeften van de medewerkers.

Doelstellingen

Dienstverlening is adequaat, klantvriendelijk en oplossingsgericht

We zijn bereikbaar op de wijze waarop onze inwoners en ondernemers dat wensen, via de website (24/7), telefoon, post of fysiek (gemeentehuis).
Hierbij stimuleren we het gebruik van het digitale kanaal en blijven we gebruik maken van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening. De waardering van inwoners en ondernemers voor onze dienstverlening is minstens gelijk aan het landelijk gemiddelde voor gemeenten.

Maatregelen

Onze dienstverlening krijgt minstens een 7

Wat wilden we bereiken

Het is belangrijk om een adequate dienstverlening te leveren. Daarvoor streven we naar een gemiddelde beoordeling van minimaal een 7 over 2023.

Wat hebben we gedaan

In het voorjaar 2023 heeft onderzoekbureau Telan middels 255 benaderingen de telefonische dienstverlening van gemeente Opsterland beoordeeld en vertaald naar rapportcijfers, waarbij de streefwaarde voor een goede dienstverlening een rapportcijfer 8 was.
Het KCC scoorde een 8,5 op de bereikbaarheid. In 100% van de gevallen zijn we technisch bereikbaar. Het KCC handelt maar liefst 85% van de gesprekken direct af. In 94% van de gevallen is de beller geholpen met óf een direct antwoord of door doorverbonden te worden met de juiste persoon.
Aandachtspunt is de snelheid van beantwoording (binnen 30 seconden). Dit voldoet op dit moment met 79% net niet aan de norm van 80%. Oorzaak is dat het afhandelen van het telefonisch verkeer, bedoeld voor de medewerkers op de backoffice veel tijd kost, wat op dat moment ten koste gaat van de capaciteit van het opnemen van nieuw inkomend telefoonverkeer.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	2021	2022	2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,6	8,1	8,5
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	7,1	6,9	7,8
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (in € 1,-)	€ 735	€ 833	€ 983
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	14,4%	19,6%	18,6%
Overhead	% van totale lasten	13,0%	14,2%	15,0%

Bron: eigen gegevens

De berekening van deze indicatoren is gebaseerd op het document van de VNG ´Definities beleidsindicatoren ‘bestuur en organisatie´.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves moeten worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0.
Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel alleen de mutaties die betrekking hebben op programma 0 meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	21.148	19.779	21.729	23.013	1.284
Baten	70.508	63.867	69.384	69.749	365
Saldo voor bestemming	**49.361**	**44.088**	**47.655**	**46.735**	**-919**
Mutaties reserves					
Lasten	260	-	13.705	13.705	-
Baten	1.147	-	14.350	14.797	447
Saldo na bestemming	**50.247**	**44.088**	**48.300**	**47.827**	**-472**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
0.1 Bestuur	-1.601	-1.638	-37
0.10 Mutaties reserves	-1.002	-1.292	-290
0.11 Res. van de rekening van baten en lasten	-1.899	-	1.899
0.2 Burgerzaken	-1.018	-1.064	-46
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-167	-160	7
0.4 Overhead	-16.506	-16.829	-322
0.5 Treasury	1.276	1.217	-59
0.61 OZB woningen	2.423	2.429	7
0.62 OZB niet-woningen	1.546	1.535	-12
0.64 Belastingen overig	94	62	-32
0.7 OPS.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	61.648	61.654	6
0.8 Overige baten en lasten	-40	-471	-430
Saldo voor bestemming	**44.754**	**45.443**	**689**
Stortingen reserves			-
Perspectiefbrief 2023	-13.075	-13.075	-
BGW DEC 2023 budgetoverheveling gemeentelijke gebouwen	-130	-130	-
Totaal stortingen reserves	**-13.205**	**-13.205**	**-**
Onttrekkingen reserves			
Perspectiefbrief 2023	13.850	13.850	-
JR 23 vrijval corona reserve		386	386
JR 23 reserve organisatiedoelstelling		61	61
Totaal onttrekkingen reserves	**13.850**	**14.297**	**447**
Saldo na bestemming	**45.399**	**46.535**	**1.136**

Tussen het hoofdoverzicht en de specificatie per taakveld voor bestemming zit een verschil van -1292 (-2901 begroting). Dit ontstaat door dat alle mutaties reserves op taakveld 0.10 geboekt zijn. In de specificatie laten we deze echter zien in het programma waar de reserve betrekking op heeft. Daarnaast is in de specificatie het resultaat opgenomen op taakveld 0.11.

Om het juiste inzicht per programma te krijgen worden de mutaties in de reserve toegelicht in het desbetreffende programma ipv in programma 0.

Toelichting op de financiën

Het saldo na bestemming van dit programma is in 2023 € 2.271.000 voordeliger dan geraamd.

Taakveld 0.1 Bestuur geeft in 2023 een nadeel van € 37.000

In 2023 is een bedrag van € 4.000 (voordeel) vrijgevallen aan de voorziening wethouderpensioenen. Per balansdatum 31 december 2023 zijn de actuariële berekeningen van toekomstige pensioenverplichtingen voor wethouderpensioenen geactualiseerd. Door een stijging van de wettelijk verplichte rekenrente was deze vrijval mogelijk. Door de indexatie van pensioenen van de (voormalig) wethouders is dit voordeel beperkt gebleven. De voorziening is per balansdatum toereikend om de toekomstige pensioenverplichtingen te dekken. De hogere kosten in dit taakveld (€ 41.000) zijn voornamelijk hogere personeelslasten en de niet geraamde huisvestingskosten voor de waarnemend burgemeester.

Taakveld 0.10 Reserves

De mutaties in de reserves worden steeds bij het desbetreffende programma toegelicht.

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening baten en lasten

Hier is het resultaat van de Verantwoording 2023 verwerkt.

Taakveld 0.2 Burgerzaken geeft in 2023 een nadeel van € 46.000

In de perspectiefbrief 2023 is de opbrengst van de verkoop van de reisdocumenten verhoogd met €80.000. De bijbehorende inkoopkosten van de reisdocumenten zijn hierbij niet aangepast. Dit is hoofdzakelijk het nadeel van dit taakveld.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden geeft in 2023 een voordeel van € 7.000

Enkele niet begrote huren en pachten geven een voordeel van € 54.000. De voormalige schoolgebouwen, welke in afwachting van herbestemming zijn, geven een nadeel van € 57.000 door hogere lasten voor elektriciteit (€17.000) en gas (€ 40.000). Dit is veroorzaakt door inflatie en het aantal gebouwen. De overige posten zijn per saldo € 10.000 nadelig.

Taakveld 0.4 Overhead geeft in 2023 een nadeel van € 322.000

De facilitaire kosten geven een nadeel van € 173.000. De hogere kosten bestaan uit elektriciteit (€ 82.000), gas (€13.000), verzekeringen (€ 26.000) en schoonmaak (€ 52.000). De inflatie is hier hoofdzakelijk de oorzaak van. De personeelsgerelateerde kosten zijn in 2023 € 217.000 hoger dan begroot (nadeel). Van dit verschil wordt voor € 61.000 veroorzaakt door hogere kosten als gevolg van de organisatieontwikkeling. Dit bedrag is onttrokken uit de reserve Organisatiedoelstellingenfonds. Het overige verschil wordt veroorzaakt door diverse voor- en nadelen. De OWO-kosten op dit taakveld geven een voordeel van €120.000. De uitvoeringskosten uit taakveld 0.6 (belastingen) geven een nadeel van €21.000. Het voordeel op het derde deel van de OWO-afdelingen is per saldo € 99.000. De onderhoudskosten van het materieel van de buitendienst geeft een nadeel van € 97.000. Om het personeel efficiënt in te zetten op het werk is het aantal te onderhouden voertuigen is afgelopen jaren gestegen. Daarnaast zijn de kosten voor onderhoud en wettelijke keuringen toegenomen. De overige kosten waren per saldo € 45.000 nadeliger.

Taakveld 0.5 Treasury geeft in 2023 een nadeel van € 59.000 ten opzichte van de begroting.

Er is € 135.000 meer rente schatkistbankieren ontvangen. Bij de begrotingswijziging december 2023 is een voorzichtige inschatting gemaakt die uiteindelijk positiever afwijkt. Daarnaast is de omslagrente in 2023 naar 0% gezakt (was 0,5%) waardoor er geen doorbelasting aan dit taakveld heeft plaatsgevonden. De raming op dit punt is niet aangepast waardoor een nadeel is ontstaan van € 195.000.

Taakvelden 0.61 OZB woningen en 0.62 OZB niet woningen geven in 2023 een nadeel van € 5.000.

De OZB-opbrengst is in 2023 nagenoeg gelijk aan de begroting (€ 16.000 voordelig). Voor een verdere toelichting kan verwezen worden naar de paragraaf lokale heffingen. De uitvoeringskosten geven een nadeel van € 21.000.

Taakveld 0.64 Belastingen overig geeft in 2023 een nadeel van € 32.000 ten opzichte van de begroting.

Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat er minder aanmaningskosten in rekening zijn gebracht dan begroot.

Taakveld 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds geeft in 2023 een voordeel van € 6.000 ten opzichte van de begroting.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten geeft in 2023 een nadeel van € 430.000 ten opzichte van de begroting.

In 2022 en 2023 heeft een steekproef voorbelasting BTW/BCF plaatsgevonden door de Belastingdienst. De eerste uitkomsten van het onderzoek voorspellen een kostenpost van circa € 500.000 waarvoor een voorziening is gevormd. De kostenpost bestaat uit geconstateerde fouten m.b.t. geclaimde btw uit het compensatiefonds of ten onrechte gevorderde btw in de voorbelasting. Deze "fouten" worden over de afgelopen 5 jaar doorgetrokken. Met deze som wordt de terugvordering vanuit de belastingdienst bepaald. Momenteel zijn wij nog in gesprek met de belastingdienst over geschillen in de geconstateerde fouten. In het begrotingsjaar 2024 verwachten we de definitieve uitkomst van het onderzoek.
In de begroting is een structurele raming opgenomen van € 37.500 voor onvoorzien. In 2023 is hier geen gebruik van gemaakt.
Het restant betreft kleine verschillen op dit taakveld.

De mutatie in de reserves bij programma 0 geeft in 2023 een voordeel van € 447.000 ten opzichte van de begroting.

Dit betreft een onttrekking van € 61.000 uit de reserve Organisatiedoelstellingen. De reserve Corona is vrijgevallen en dit geeft een voordeel van € 386.000. Beide reserve mutaties waren niet begroot.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid
Doelstelling

Opsterland is een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Het gemeentelijk veiligheidsbeleid omvat een groot aantal onderwerpen, variërend van personen met verward gedrag tot georganiseerde criminaliteit. Veiligheid dient integraal te worden benaderd. Het strekt zich namelijk uit tot alle schakels van de veiligheidsketen, benut de mogelijkheden van alle partijen en bewaakt en benut de dwarsverbanden tussen de diverse beleidsterreinen. De gemeente Opsterland ziet het als haar taak om eigen initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties in het kader van veiligheid te stimuleren en om omstandigheden te creëren die het mogelijk maken dat burgers deze initiatieven ook daadwerkelijk kunnen oppakken en waarmaken.

Kaderstellende documenten
Integraal Veiligheidsbeleid Opsterland 2019-2022
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten
Ontwikkelagenda leefbaarheid

Thema Crisisbeheersing en brandweer

Doelstellingen

Wij zijn voorbereid op een crisis of incident

Wij willen als gemeente beter voorbereid zijn op een crisissituatie of incident. Een crisis of incident heeft impact op het functioneren en acteren van de gemeente. Het regionale risicoprofiel 2022-2025 vanuit de Veiligheidsregio Fryslân gaan we vertalen naar de praktijk voor de gemeentelijke organisatie. We stemmen concreet af met de ketenpartners om te voldoen aan de gestelde kaders binnen het risicoprofiel.

Maatregelen

We actualiseren de plannen en processen crisisbeheersing en zorgen voor de inrichting en opleiding van de crisisorganisatie

Wat wilden we bereiken

We gaan in 2023 de crisisorganisatie vormgeven en actief voorbereid zijn op inzet bij een ramp, crisis of incident.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn de interne plannen geactualiseerd. Er is geïnvesteerd in het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen en collegeleden, waardoor ze beter voorbereid zijn op inzet bij een ramp, crisis of incident.

Thema Openbare orde en veiligheid

Doelstellingen

Wij pakken vormen van ondermijnende criminaliteit aan

In 2023 is, net zoals voorgaande jaren, onze inzet erop gericht om krachtig op te treden tegen ondermijnende criminaliteit en de maatschappelijke voedingsbodem die dit mogelijk maakt, te verminderen. Daarnaast zetten we ons in om de gemeentelijke organisatie, ondernemers en bewoners bewust en weerbaar te maken tegen ondermijning.

Maatregelen

We creëren meer bewustwording rondom het thema ondermijnende criminaliteit

Wat wilden we bereiken

In 2023 vinden, in aansluiting op eerdere bewustwordingssessies die zijn gehouden, bewustwordingssessies plaats. Daarnaast geven we verdere uitvoering aan het plan van aanpak ondermijning en de Intentieverklaring Friese Norm Ondermijning.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we bewustwordingssessies georganiseerd. Concrete voorbeelden hiervan zijn: het organiseren van een ondermijningsdag (voorlichting herkennen signalen drugsproductie/criminaliteit) voor de ambtelijke organisatie, het bestuur (college en raad) en inwoners. Daarnaast is een bewustwordingssessie ondermijning voor de gemeenteraad georganiseerd. Ook is er gecommuniceerd over de integrale handhavingsacties (ondermijning). Denk hierbij bijvoorbeeld de actie “De boer op” waarbij boeren bewust zijn gemaakt van de gevaren van ondermijnende criminaliteit en het controleren van garageboxen. De handhavingsacties en de communicatie hierover draagt bij aan de bewustwording.

Daarnaast is uitvoering gegeven aan het plan van aanpak ondermijning en de Intentieverklaring Friese Norm Ondermijning. Concreet voorbeeld hiervan is de nieuwe samenwerking met Meld Misdaad Anoniem.

We monitoren en bundelen signalen van ondermijning en geven indien nodig hier opvolging aan

Wat wilden we bereiken

In 2022 zijn we gestart met het Lokaal Informatieoverleg Ondermijning. In 2023 continueren we dit overleg. In dit overleg komen ambtenaren van verschillende afdelingen samen om (mogelijke) signalen van ondermijning met elkaar te delen. Tevens wordt bepaald welke eventuele (integrale) acties uitgevoerd kunnen worden om de signalen van ondermijnende criminaliteit aan te pakken dan wel tegen te gaan.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we het Lokaal Informatieoverleg Ondermijning (LIO) gecontinueerd. In dit overleg komen ambtenaren van verschillende afdelingen samen om (mogelijke) signalen van ondermijning met elkaar te delen. Er zijn in 2023 diverse signalen gedeeld in het LIO. Dit heeft in sommige gevallen geresulteerd in een handhavingsactie.

Doelstellingen

Wij realiseren nieuw Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2027

Het huidige Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 loopt af. Om die reden moet er nieuw Integraal Veiligheidsbeleid komen voor de jaren 2023-2027. Hierin staat beschreven wat de ambities, doelstellingen en uitgangspunten van de gemeente zijn op het gebied van veiligheid.

Maatregelen

We stellen het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2027 op en geven hier (samen met onze ketenpartners) uitvoering aan

Wat wilden we bereiken

In 2023 laten we het Integraal Veiligheidsbeleid inclusief een veiligheidsagenda vaststellen.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is het niet gelukt om het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2026 vast te stellen. Wel is er in 2023 een begin gemaakt met het opstellen van nieuw veiligheidsbeleid. Zo is de startnotitie om te komen tot nieuw beleid vastgesteld en is de uitkomst van de veiligheidsanalyse met de gemeenteraad besproken. Op basis hiervan is verder gewerkt aan het opstellen van het veiligheidsbeleid. Het nieuwe integraal veiligheidsbeleid zal medio 2024 worden aangeboden aan de raad.

Doelstellingen

Wij vergroten het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners, ondernemers en bezoekers

Opsterland is een veilige gemeente. Dit willen we in 2023 vasthouden. De inzet van handhaving, het jongerenwerk en andere ketenpartners is erop gericht om (ernstige) overlast in de buurt te verminderen en escalatie te beperken. Daarnaast willen we in 2023 maatregelen uitvoeren om inwoners en ondernemers weerbaar te maken tegen woninginbraken en heling.

Maatregelen

Wij beperken en verminderen overlast door het aanbieden van hulp en/of het voeren van regie om tot een goede aanpak te komen

Wat wilden we bereiken

Wij werken samen met onze ketenpartners in de aanpak van overlast. Dit is inmiddels een beproefde werkwijze waarin alle ketenpartners hun rol kennen. We voeren procesregie in complexe casuïstiek en blijven buurtbemiddeling inzetten bij burenruzies. In 2023 zetten we waar dat van toepassing is, de beleidsregels Wet aanpak woonoverlast in. Daarnaast hebben we een integrale en persoonsgerichte aanpak voor overlastgevende jeugd(groepen).

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben wij volgens de AVE methodiek (Aanpak ter Voorkoming Escalatie) samen met onze ketenpartners gewerkt in de aanpak van overlast. Dit is inmiddels een beproefde werkwijze waarin alle ketenpartners hun rol kennen. Verder hebben we procesregie in complexe casuïstiek en jeugdoverlast gevoerd en is buurtbemiddeling ingezet.

Wij zetten ons actief in om inwoners en ondernemers weerbaar te maken tegen (woning)inbraken

Wat wilden we bereiken

In 2023 gaan we op een aantal momenten in het jaar communicatiemiddelen (preventieberichten op facebook en de gemeentewebsite) inzetten. Inwoners en ondernemers worden zo geïnformeerd over de inbraakpreventiemogelijkheden en het risico op inbraken tijdens met name de donkere dagen en vakantieperiodes. Daarnaast zetten we ons in om heling tegen te gaan.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we op een aantal momenten gecommuniceerd over inbraakpreventie.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	0,5	0,3	0,7	0,3	2,0	1,8	2,3	2,5
Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	0,8	0,5	0,8	0,7	1,8	1,3	1,4	1,3
Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	1,8	2,0	1,8	1,5	4,5	4,3	4,6	4,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Per 1.000 inwoners	3,4	4,0	3,5	2,8	6,2	6,0	6,0	5,8
Verwijzingen Halt	Per 1.000 jongeren	3,0	8,0	4,0	*	11,0	8,0	8,0	*

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 1 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.087	2.137	4.743	4.015	-728
Baten	3.541	25	4.125	4.579	454
Saldo voor bestemming	**453**	**-2.113**	**-619**	**563**	**1.182**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	1.500	1.500	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**453**	**-2.113**	**-2.119**	**-937**	**1.182**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-440	750	1.190
1.2 Openbare orde en veiligheid	-179	-186	-8
Saldo voor bestemming	**-619**	**563**	**1.182**
Stortingen reserves			
PPB 2023-OOV03-Instellen egalisatiereserve - Opvang en begeleiding ontheemden	-500	-500	-
Reserve opvang en begeleiding ontheemden	-1.500	-1.500	-
Totaal stortingen reserves	**-2.000**	**-2.000**	**-**
Onttrekkingen reserves			
PPB 2023-OOV03-Instellen egalisatiereserve - Opvang en begeleiding ontheemden	500	500	-
Totaal onttrekkingen reserves	**500**	**500**	**-**
Saldo na bestemming	**-2.119**	**-937**	**1.182**

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2023 € 1.182.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer geeft in 2023 een voordeel van € 1.190.000

De uitkering vanuit het Rijk voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne geeft een voordeel van € 1.189.000. Dit is toegelicht in de paragraaf Oekraïne.

De overige posten geven per saldo een voordeel van € 1.000.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid geeft in 2023 een nadeel van € 8.000

De APV-vergunningen geven een lagere opbrengst dan begroot. Dit geeft een nadeel van € 7.000.

De overige posten zijn per saldo € 1.000 nadelig.

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Door de ligging aan de A7 en de aanwezigheid van meerdere provinciale wegen is Opsterland goed bereikbaar en worden de woon- en werkfunctie goed uitgewisseld met het omliggende stedelijke gebied. Het gemeentelijke wegenstelsel is van groot belang voor de bereikbaarheid en leefbaarheid in onze gemeente. Het in stand houden van het wegennet (en waterwegen) vraagt om aandacht. De verschillende arealen zoals wegen, bruggen, duikers, kades worden onderhouden zoals vastgesteld in het beeldkwaliteitsplan openbare ruimte. Hierin zoeken we naar een verantwoorde balans in de kwaliteitsniveaus van deze kapitaalgoederen. Veiligheid en bereikbaarheid staan hierin centraal.

Het netwerk van fiets- en voetpaden heeft in het kader van bereikbaarheid (binnen de gemeente) een belangrijke fijnmazige functie. Ook heeft dit netwerk een toegevoegde waarde voor recreatie & toerisme in de gemeente. Fiets- en voetpaden moeten goed onderhouden worden en uitnodigen tot gebruik.

Gelet op de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland is het openbaar vervoer een belangrijke voorziening voor onze inwoners. De vergrijzing van de bevolking zal de vraag naar (passend) openbaar vervoer vergroten. Er wordt voortdurend naar maatwerk gezocht om het aanbod bereikbaar en betaalbaar te houden en aan te laten sluiten op de vraag.

Kaderstellende documenten

Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010 Bereikbaar zijn en blijven (GVVP)
Evaluatie Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010
Meerjaren uitvoerend beleidsplan gladheidbestrijding (2011)
Beeldkwaliteitsplan openbare ruimte 2021-2025
Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014
Beleidsnotitie 'licht in de duisternis' 2009
Watertakenprogramma 2020-2025

Thema Verkeer, vervoer en wegen

Doelstellingen

De 16 dorpen in onze gemeente zijn goed en veilig toegankelijk

Weggebruikers kunnen zich veilig en zonder noemenswaardige vertraging verplaatsen binnen de gemeente. Het wegennet is gedifferentieerd naar gebruik en functie.

Maatregelen

We combineren – waar mogelijk – maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren met onderhoud aan de wegen

Wat wilden we bereiken

Bij groot onderhoud aan wegen wordt er samen met aanwonenden en andere partijen gekeken hoe de inrichting verder kan bijdragen aan leefbaarheid en veiligheid.

Wat hebben we gedaan

Op verschillende plekken is onderhoud gepleegd waarbij verkeersmaatregelen zijn genomen om de veiligheid verder te optimaliseren. Bij de herinrichting van De Walle in Beetsterzwaag ,en de kruising Nije Leane - Wyngearden in Luxwoude is dit in samenspraak met de omwonenden gedaan.

We houden de bovengrondse infrastructuur zoals wegen, fiets- en voetpaden en parkeerterreinen in stand op een kwaliteitsniveau zoals vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2021-2025

Wat wilden we bereiken

Het areaal verhardingen wordt tweejaarlijks geïnspecteerd. De inspectieresultaten worden getoetst aan het gewenste kwaliteitsniveau. Voor wegen, fiets- of voetpaden of parkeerterreinen die niet aan het kwaliteitsniveau voldoen, worden passende onderhoudsmaatregelen getroffen.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is een groot deel van alle geplande onderhoudswerkzaamheden - gebaseerd op de laatste inspectie - uitgevoerd. Vanwege de lange natte periode in het najaar kon niet alles worden gedaan. De voorbereidingen hiervoor zijn wel gedaan en de aannemer voert de werkzaamheden - zodra het weer het toelaat - alsnog uit.

We onderzoeken hoe we de bermen langs de erftoegangswegen in het buitengebied beter kunnen beschermen tegen schade

Wat wilden we bereiken

Er wordt een overzicht opgesteld van de plekken waar excessieve bermschade voorkomt. Externe expertise wordt aangewend om aanbevelingen te doen voor het voorkomen of beperken van deze schades. Een meerjarig uitvoeringsplan wordt opgesteld om de problematiek structureel te verbeteren.

Wat hebben we gedaan

Het onderzoek is uitgevoerd, het rapport is in april 2024 opgeleverd.

Wij dragen bij aan de ambitie van Fryslân om in 2025 provincie-breed de helft minder verkeersslachtoffers te hebben dan in 2010

Wat wilden we bereiken

Naast bovengenoemde maatregelen wordt in samenwerking met het Regionaalorgaan verkeersveiligheid Fryslân (ROF) uitvoering gegeven aan het programma voor permanente verkeerseducatie voor alle doelgroepen. Van verkeersexamens voor scholieren tot e-biketraining voor senioren.
Buurtinitiatieven voor kleinschalige verkeersmaatregelen worden gestimuleerd.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan het programma Permanente verkeerseducatie.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 2 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.687	3.610	3.743	3.088	-655
Baten	292	188	188	335	147
Saldo voor bestemming	**-3.395**	**-3.422**	**-3.555**	**-2.753**	**802**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	920	920
Baten	185	-	71	71	-
Saldo na bestemming	**-3.210**	**-3.422**	**-3.484**	**-3.602**	**-118**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
2.1 Verkeer en vervoer	-3.542	-2.747	795
2.5 Openbaar vervoer	-13	-6	7
Saldo voor bestemming	**-3.555**	**-2.753**	**802**
Stortingen reserves			
Onderhoud wegen	-	-920	-920
Totaal stortingen reserves	**-**	**-920**	**-920**
Onttrekkingen reserves			
Zwerfafval (mutatie perspectiefbrief 2023)	71	71	-
Totaal onttrekkingen reserves	**71**	**71**	**-**
Saldo na bestemming	**-3.484**	**-3.602**	**-118**

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2023 € 118.000 nadeliger dan begroot

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer geeft in 2023 een voordeel van € 795.000

Als gevolg van de lange natte periode in het najaar zijn niet alle geplande asfalt- en betonwerkzaamheden uitgevoerd. Dit geeft een voordeel van € 920.000. Het gaat om de volledige werkzaamheden aan Selmien West, Domela Nieuwenhuisweg en Hegedyk, en voor een deel om de werkzaamheden aan Dykfinne, Polderdyk en Weinterp. Voorgesteld wordt om dit voordeel van € 920.000 toe te voegen aan de reserve Onderhoud wegen om het onderhoud in 2024 alsnog uit te voeren. Voorgesteld wordt om het maximum van deze reserve voor 2024 en 2025 te verhogen van € 300.000 naar € 1.100.000.

De kosten voor elektriciteit van de openbare verlichting zijn € 120.000 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan is de hoge prijs voor elektriciteit. Daarnaast zijn armaturen van de openbare verlichting vervangen voor armaturen met een ledlamp. Deze vervanging was niet begroot en geeft een nadeel van € 68.000.

Zwerfafval geeft een voordeel van € 75.000. De impuls in het bestrijden van zwerfafval was € 53.000 minder groot dan de geraamd (€ 71.000). De reguliere activiteiten voor onder andere de Himmelploegen zijn wel uitgevoerd. Vanuit het Afvalfonds is een bijdrage van € 22.000 ontvangen voor verpakkingsafval in openbare afvalbakken (voordeel).

Als gevolg van de lange natte periode was er meer onkruid en veegvuil aanwezig. Meer inzet was hierdoor noodzakelijk. Gecombineerd met inflatie geeft dit een nadeel van € 18.000 op onkruidbestrijding.

De overige posten zijn per saldo € 7.000 voordelig.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer geeft in 2023 een voordeel van € 7.000

Het verschil van € 7.000 voordeel is nagenoeg gelijk aan de begroting.

De mutatie in de reserve van € 920.000 nadelig wordt toegelicht in taakveld 2.1

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie
Doelstelling

Opsterland heeft een gezonde lokale economie.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

De gemeente kent een goed economisch en ondernemingsklimaat waarbij ruimte is voor kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit. Het MKB, de industrie, de detailhandel, horeca, en ook de sectoren agrarisch, welzijn & zorg en recreatie & toerisme zijn belangrijke pijlers van de lokale economie en dragen hier positief aan bij. Zij zorgen niet alleen voor werkgelegenheid maar ook voor bestedingen. Ze leveren een bijdrage aan de instandhouding van het voorzieningenniveau en daarmee van de Brede Welvaart/ Leefbaarheid.
Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. Dat is van belang voor het behoud van de bestaande werkgelegenheid en het creëren van nieuwe.
De lokale economie is steeds in beweging, omdat de omgeving verandert. Goed en structureel overleg tussen gemeente en bedrijfsleven is van groot belang voor de vitaliteit van de Opsterlandse economie. Ons economisch beleid willen we daarom gestalte geven in nauwe samenspraak met ondernemers in de gemeente. Samen met het bedrijfsleven werken wij aan behoud van duurzame werkgelegenheid en het bevorderen daarvan.
Hoewel de economie zich herstelt zijn de (definitieve) gevolgen van de coronacrisis nog niet geheel duidelijk. Waar dat binnen onze mogelijkheden ligt bieden we informatie, advies en ondersteuning.
In het overleg met de respectievelijke ondernemersverenigingen is de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van bedrijventerreinen een vast agendapunt; expertise en knowhow worden dan uitgewisseld. De transformatie van bedrijventerreinen is iets dat zich niet leent voor een top-down benadering; samenwerking is noodzakelijk.
Door de drie noordelijke provincies is onder de noemer van Deltaplan voor het Noorden input geleverd aan het kabinet. In samenhang met een positief adviesrapport over de Lelylijn is Zuidoost Fryslân daarmee op de noordelijke en landelijke agenda gekomen. De ruimtelijke en economische potentie van de regio langs de A7-as is nadrukkelijk naar voren gebracht. Wanneer we deze intrinsieke kwaliteiten koppelen aan de regionale samenwerking van de Regio Deal Zuidoost Friesland zien we goede perspectieven voor ruimtelijk economische ontwikkeling.

Kaderstellende documenten
Bedrijventerreinplan 2010-2020 voor de regio Zuidoost Fryslân
Detailhandelsvisie 2015

Thema Ondernemen en werkgelegenheid

Doelstellingen

Opsterland kent een goed economisch- en ondernemersklimaat.

Opsterland kent een goed economisch- en ondernemersklimaat waarbij ruimte is voor kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit. Het MKB, de industrie, de detailhandel, horeca, en ook de sectoren agrarisch, welzijn & zorg en recreatie & toerisme dragen hier positief aan bij.

Maatregelen

Behoud van duurzame werkgelegenheid en het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid streven we na. Bedrijfscontinuïteit is hierbij een uitgangspunt.

Wat wilden we bereiken

Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. Met het (actualiseren) van ons economisch beleid en maatregelen geven we gestalte in goede samenspraak met ondernemers in de gemeente. Daarvoor voeren we regelmatig overleg met geledingen uit het bedrijfsleven.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is er op regelmatige basis overleg gevoerd met de verschillende ondernemersverenigingen. Vanuit economische zaken bezoeken we ook regelmatig de diverse bedrijven in onze gemeente. De leden van het college worden daar in verschillende samenstellingen in meegenomen.

In 2023 hebben we een start gemaakt met de nieuwe detailhandelsvisie voor de gehele gemeente. Deze komt gereed in het 1ste halfjaar van 2024. In 2023 zijn er een drietal inloopbijeenkomsten geweest voor ondernemers. Het concept gaat ook met de ondernemers gedeeld worden en hun aanvullingen worden hierin meegenomen.

Ook op bedrijvenpark Drachten A7zuid is een bijeenkomst georganiseerd met als onderwerp de netcongestie.

De gemeente heeft een zichtbare en actieve rol naar ondernemers

Wat wilden we bereiken

Er is structureel accountmanagement voor de verschillende bedrijfstakken en sectoren aanwezig in de organisatie. Verder leggen B&W, collegeleden en accountmanager(s) regelmatig werkbezoeken af bij bedrijven, bij relevante instellingen en bij individuele ondernemers

Wat hebben we gedaan

In 2023 is er structureel accountmanagement gevoerd. Onze EZ capaciteit heeft uitbreiding gekregen en dat maakt het mogelijk dit in volle breedte van de Gemeente uit te voeren. Bezoeken worden afgelegd in wisselende samenstellingen (Accountmanager, B&W en collegeleden) om een ieder input te geven in wat er in het bedrijfsleven gebeurd. Met de vele bezoeken zijn economische zaken, B&W en de collegeleden beter zichtbaar voor bedrijven maar ook voor een ieder in de gemeente. Naast de bedrijven/instellingen bezoeken we op regelmatige basis de bestaande ondernemersverenigingen en de diverse netwerkbijeenkomsten.

Elke maand organiseren we ook de ondernemerstafel waar we 4 a 5 bedrijven op het Gemeentehuis uitnodigen om met de wethouder EZ te praten over wat de ondernemer elke dag bezig houdt.

Tot slot maken we ook op frequente basis een nieuwsbrief waarin relevante informatie wordt gedeeld.

De gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers verbetert

Wat wilden we bereiken

We leveren hoogwaardige kwalitatieve dienstverlening aan ondernemers en zijn organisatiebreed continue op zoek naar verbetering van het niveau. Daarvoor inventariseren we hoe we - organisatie breed - de dienstverlening aan ondernemers kunnen verbeteren. Verder steunen we initiatieven om te komen tot een circulaire economie. Ook steunen we initiatieven van derden voor kwaliteitsverbetering van winkelgebieden en bedrijventerreinen. Daarnaast publiceren we regelmatig een nieuwsbrief voor ondernemers.

Wat hebben we gedaan

Vanuit economische zaken zijn we steeds meer de spil tussen ondernemer en gemeente. Ondernemers weten ons steeds beter te vinden en vaak gaan we met collegae op bezoek om vanuit een persoonlijke benadering het probleem op te lossen. Intern werken we hierdoor ook steeds integraler.

Tijdens de contacten worden op regelmatige basis een aantal onderwerpen besproken: het vinden van kwalitatief personeel, circulairiteit van organisatie, energiegebruik, toekomstplannen en de relatie met de Gemeente.

In samenwerking met het lokale bedrijfsleven streven we naar een goede duurzame en circulaire lokale economie met een bijpassende arbeidsmarkt

Wat wilden we bereiken

In 2023 stellen we een nieuwe Detailhandelsvisie op. Daarnaast steunen we initiatieven om de samenwerking te vergroten tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid. We steunen initiatieven om energie te besparen en energie op te wekken bij bedrijven. We steunen (duurzame) initiatieven die bijdragen aan een circulaire economie.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn we gestart met het opstellen van een nieuwe detailhandelsvisie. In deze visie worden onze retailondernemers aan de voorkant meegenomen. Op het moment dat het concept klaar is wordt deze ook aan de ondernemers voorgelegd. Verwachting is dat de detailhandelsvisie in 2024 Q2 in de Gemeenteraad komt.

In maart 2023 is Tastbaar Techniek op de BHS georganiseerd. Lokale bedrijven hebben zich daar gepresenteerd voor de studenten.

Op het gebied van energie is er veel tijd besteed aan het voorkomen, verhelpen van energieproblemen-netcongestie. Samen met de bedrijven zijn we in overleg met de netbeheerders om de juiste stappen te zetten. Voor veel bedrijven is de netcongestie ook de voornaamste reden om eens kritisch naar hun energieverbruik te kijken. Vanuit EZ hebben we over dit onderwerp een bijeenkomst georganiseerd op bedrijvenpark Drachten A7zuid.

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

In Opsterland zijn in 2023 de kavels op bedrijventerrein Overtoom nagenoeg uitverkocht. Door de provincie is geanalyseerd welke behoefte er is en welke mogelijkheden er zijn in de regio Zuidoost Fryslân voor uitbreiding van bedrijventerreinen tot 2030. Beleidsmatig en planologisch wordt nu ruimte geboden. In 2024 zal 8,7 hectare grond van de provincie Fryslân gekocht worden voor de uitbreiding van bedrijventerrein Overtoom ten westen van de Badweg in Gorredijk. De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid.

De ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvestigingen concentreren zich in de dorpen Gorredijk en (in mindere mate) in Wijnjewoude. Op bedrijventerrein Tolbaas in Gorredijk zijn bouwrijpe bedrijventerreinen in combinatie met wonen te koop. Op bedrijventerrein Overtoom is nog maar één kavel te koop. In de paragraaf Grondbeleid wordt dit thema nader toegelicht. Het bedrijventerrein Drachten-Azeven valt onder de Gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten en wordt toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Doelstellingen

Inzicht in de groei- en ontwikkelmogelijkheden van de bedrijventerreinen

Het is belangrijk om inzicht te hebben in de groei- en ontwikkelingsmogelijkheden van de bedrijventerreinen.

Maatregelen

Onderzoeken van de transformatie, vernieuwing en gewenste uitbreiding van de bedrijventerreinen

Wat wilden we bereiken

We onderzoeken of het bedrijventerreinen Overtoom-Gorredijk uitgebreid en getransformeerd kan worden; daarbij rekening houdend met de vraag naar bedrijfskavels in de regio, de strategische ligging, technische knelpunten omtrent elektriciteit en overige regionale ontwikkelingen.

We onderzoeken de mogelijkheden die we als gemeente hebben om van bestaande bedrijventerreinen de kwaliteit te verhogen. We ondersteunen initiatieven vanuit de ondernemers die bijdragen aan kwaliteitsverhoging.

Er is ruimte voor nieuwe bedrijven en het (eventueel) verplaatsen van bestaande bedrijven.

We onderzoeken – binnen de Gemeenschappelijke Regeling - of we het bedrijventerrein Drachten A7 kwantitatief kunnen uitbreiden, maar ook kwalitatief verbeteren en verduurzamen.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is er een start gemaakt met uitbreiden van het bedrijventerrein de Overtoom. Het voorlopig resultaat is dat er grond van de Provincie Fryslân wordt aangeschaft aan de Badweg in Gorredijk. Om bedrijvenpark Drachten A7zuid uit te kunnen breiden is in 2023 het werkingsgebied van de GR EBD Bedrijvenpark Drachten aan de westzijde van het bestaande terrein uitgebreid. Nu wordt er onderzocht of er op die plaats daadwerkelijk het bedrijventerrein uitgebreid gaat worden.
Daar waar mogelijk hebben we kwaliteitsverbeterende initiatieven ondersteund.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Functiemenging	%	47,3%	47,9%	47,5%	*	53,2%	53,3%	53,8%	*
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners (tussen 15 t/m 64 jaar)	160,7	167,2	175,2	*	158,4	165,1	174,1	*

De functievermengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).

Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 3 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	1.715	1.542	982	909	-73
Baten	1.316	1.194	832	839	7
Saldo voor bestemming	**-399**	**-348**	**-150**	**-70**	**80**
Mutaties reserves					
Lasten	225	155	209	239	30
Baten	35	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-590**	**-503**	**-359**	**-309**	**50**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
3.1 Economische ontwikkeling	-99	-82	17
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-155	-113	42
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-33	-42	-9
3.4 Economische promotie	137	166	29
Saldo voor bestemming	**-150**	**-70**	**80**
Stortingen reserves			
Recreatie en toerisme	-155	-185	-30
Begrotingswijziging december 23: hogere bate toerisme belasting	-54	-54	-
Totaal stortingen reserves	**-209**	**-239**	**-30**
Onttrekkingen reserves			
Totaal onttrekkingen reserves	**-**	**-**	**-**
Saldo na bestemming	**-359**	**-309**	**50**

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2023 € 50.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling geeft in 2023 een voordeel € 17.000

Door aanvullende eisen is vertraging ontstaan bij de aanbesteding van het Customer Relationship Management-systeem (CRM). Hierdoor heeft de aanschaf van het CRM-systeem niet plaatsgevonden in 2023, dit geeft een voordeel van € 15.000. De overige posten in dit taakveld geven een voordeel van € 2.000.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur geeft in 2023 een voordeel van € 42.000

In de paragraaf Grondbeleid wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen geeft in 2023 een nadeel van € 9.000

De kosten van de elektriciteitsvoorziening rondom de jaar- en weekmarkten geven een nadeel van € 9.000.

Taakveld 3.4 Economische promotie geeft in 2023 een voordeel van € 29.000

De hogere inkomsten voor toeristenbelasting geven een voordeel van € 7.000. De lagere kosten voor de promotie van recreatie en toerisme in dit taakveld geven een voordeel van € 23.000. De kosten voor de promotie zijn opgenomen in het reguliere beleid en betaald vanuit taakveld 5.7 recreatie. Het voordeel op dit taakveld (€ 30.000) is toegevoegd aan de reserve Recreatie en toerisme.

De overige posten zijn per saldo € 1.000 nadelig.

De mutatie in de reserves van € 30.000 nadelig wordt toegelicht in de taakveld 3.4

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs
Doelstelling

Elk kind ontwikkelt zich optimaal.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Bij de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs hebben wij een centrale rol. Samen met de schoolbesturen zijn we verantwoordelijk voor schoolgebouwen waarin het prettig is om te leren en te werken. We hebben een dekkend aanbod toegankelijke onderwijsgebouwen.

Bovendien kan elk kind gebruik maken van bewegingsonderwijs.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar zal het thuiszitten worden voorkomen. We zetten de samenwerking met RMC Regio Friese Wouden voort, om kinderen die dreigen uit te vallen vroegtijdig te signaleren en zo nodig te ondersteunen vanuit het gebiedsteam. Wanneer een kind niet in staat is om het onderwijs in de eigen gemeente te volgen, bestaat de mogelijkheid van leerlingenvervoer. Onderwijs moet kansen bieden aan alle kinderen en daarbij is ook een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten
Ontwikkelagenda Inclusieve samenleving
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2035

Thema Onderwijs

Doelstellingen

We zetten in op het bieden van gelijke kansen en de ontwikkeling van talent

We vinden het belangrijk dat kinderen gelijke kansen krijgen om zich binnen de eigen individuele mogelijkheden te kunnen ontwikkelen. De omstandigheden waarin het kind opgroeit, mogen daarbij niet bepalend zijn. Elk kind heeft waardevolle talenten, weten waar je goed in bent is heel belangrijk. Door te werken aan talentontwikkeling neemt de weerbaarheid en veerkracht van kinderen toe. Ze ervaren meer zelfvertrouwen, voelen zich veilig in de klas en behalen betere schoolresultaten.

Maatregelen

We starten met een Peuter Plus voorziening

Wat wilden we bereiken

Op de Peuter Plus wordt maatwerk geboden voor peuters die extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Zorg die niet geboden worden in de reguliere kinderopvang.

Wat hebben we gedaan

Op 1 oktober is de PeuterPlus gestart. Op 6 november vond een formele opening plaats. De samenwerking tussen Kinderwoud (betrokken kinderopvangaanbieder) en de consulenten jeugd uit het gebiedsteam verloopt goed. De peuters die de PeuterPlus bezoeken laten een positief effect op hun ontwikkeling zien.

We subsidiëren schoolorganisaties voor de uitvoering van de activiteiten in het kader van cultuureducatie

Wat wilden we bereiken

Schoolorganisaties ontvangen bijdragen voor de werkzaamheden van de cultuurcoach, de organisatie van Instrumentale Muzikale Vorming (IMV) en culturele vorming activiteiten. Daarnaast voeren we de beleidsnotitie “Cultuur Educatie na 2022” uit.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben wij de beleidsnotitie cultuureducatie 2023-2026 uitgevoerd om kinderen in aanraking te laten komen met muziek, cultuur en erfgoed. In 2023 hebben wij aan drie schoolorganisaties subsidies verstrekt voor de inzet van de cultuurcoach, de organisatie van Instrumentale Muzikale Vorming en culturele vorming.

We zijn aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie

Wat wilden we bereiken

De Gelijke Kansen Alliantie werkt samen met scholen, gemeenten en maatschappelijke partners aan het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs met aandacht voor thuis, school en de leefomgeving. Als gemeente Opsterland leggen we de focus op talent gericht werken.

Wat hebben we gedaan

Op 31 december 2023 zat de eerste periode van twee jaar waarin Opsterland deelnam aan de Gelijke Kansen Alliantie er formeel op. We hebben een vervolg voorbereid voor de komende twee jaar.

Wij hebben in 2023 op verschillende manieren het talentgedreven werken onder de aandacht gebracht.

- Een aantal basisscholen heeft met het hele team de 3-daagse opleiding over talentgericht werken gevolgd. Daarnaast hebben leerkrachten van andere scholen deelgenomen.
- Ook mensen die in Opsterland wonen of werken volgden de opleiding.
- De buurtsportcoaches en medewerkers van het gebiedsteam hebben een maatwerktraject gevolgd.
- Er is een speciaal programma ontwikkeld voor basisscholen. In totaal hebben 64 groepen (groep 5 /tm 8) hieraan deelgenomen.

Doelstellingen

Jongeren halen een startkwalificatie in het onderwijs of zijn aan het werk

Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). Jongeren met een startkwalificatie hebben een betere positie op de arbeidsmarkt.

Maatregelen

Proactief en preventief inzetten op problematiek bij kinderen en jongeren om thuiszitten te voorkomen

Wat wilden we bereiken

Door proactief te handelen en in te zetten op preventie, willen we voorkomen dat kinderen die het risico lopen uit te vallen thuiszitters worden.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we het thuiszittersprotocol geactualiseerd. De gemeente, het onderwijs en de samenwerkingsverbanden voor PO en VO werken meer met elkaar samen. Hierdoor is er meer aandacht voor thuiszittende jongeren als gevolg van ongeoorloofd én geoorloofd verzuim.

Doelstellingen

We willen de taalvaardigheid verbeteren en laaggeletterdheid voorkomen

Laaggeletterdheid voorkomen en taalvaardigheid verbeteren past bij de ambitie van het college: 'Iedereen doet mee en heeft de regie over zijn eigen leven'. Onze samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen. Als je moeite hebt met taal-, reken- en digitale vaardigheden, vind je minder snel een baan, kun je minder gezond leven en heb je minder grip op je geldzaken.

Maatregelen

Op school wordt extra ingezet op taalvaardigheid

Wat wilden we bereiken

Door het inzetten van diverse programma's op scholen wordt de taalvaardigheid van leerlingen verbeterd.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we geïnvesteerd in het implementeren van effectief leesonderwijs binnen Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO).

Met effectief leesonderwijs wordt een thematische aanpak bedoeld, waarbij hetzelfde thema vanuit verschillende schoolvakken wordt benaderd om zo te komen tot een dieper tekstbegrip.

Binnen de gemeente Opsterland heeft één basisschool (De Twirre) meegedaan aan een OWO-brede pilot waarin vijf basisscholen vertegenwoordigd waren.

De onderwijsbesturen hebben de bibliotheek benaderd om te onderzoeken of het huidige aanbod (de bibliotheek op school) vervangen kan worden door een aanbod voor effectief leesonderwijs. Dit wordt in 2024 vervolgd.

We voeren het actieplan laaggeletterdheid uit

Wat wilden we bereiken

In het actieplan laaggeletterdheid staat beschreven hoe er binnen Opsterland aan laaggeletterdheid gewerkt wordt. Dit gebeurt enerzijds door het vergroten van het bewustzijn over laaggeletterdheid en het beter kunnen signaleren. Anderzijds door laaggeletterden te motiveren om mee te doen aan het taalaanbod.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we gewerkt aan bewustwording voor het thema laaggeletterdheid en vergroten van kennis.

- We hebben verbinding gelegd tussen het onderwerp laaggeletterdheid en andere beleidsterreinen in het sociaal domein.
- We hebben contact gelegd met diverse netwerkpartners om een ketenpartneroverleg laaggeletterdheid op te starten.
- De informatiepunten digitale overheid hebben een plek gekregen binnen de keten.
- We hebben een aanjager laaggeletterdheid aangesteld.
- Er is zowel binnen als buiten de gemeente geïnvesteerd op het verhogen van de aandacht voor laaggeletterdheid met de inzet van taalambassadeurs en door de aanjager laaggeletterdheid.
- Het digi-taalhuis met informeel taalaanbod is heropend.

Het actieplan laaggeletterdheid is doorontwikkeld, waarbij een plan is gemaakt voor twee jaar 2023-2024.

Doelstellingen

Elk kind heeft toegang tot een veilige speelplaats

Ieder kind moet opgroeien in een veilige en leerzame omgeving waar het optimaal de kans krijgt zich te ontwikkelen. Buiten spelen is goed voor de ontwikkeling van kinderen en kan overgewicht en andere problemen op latere leeftijd voorkomen. Om dit te bereiken is het van belang dat er voldoende veilige buitenspeelruimte beschikbaar is.

Maatregelen

We ondersteunen bestaande en nieuwe speeltuinverenigingen bij het aanleggen, onderhouden en consolideren van speeltuinen in alle dorpen

Wat wilden we bereiken

Jaarlijks worden alle speeltoestellen en de ondergrond gecontroleerd op veiligheid. Daar waar nodig worden onderhoudswerkzaamheden verricht of worden afspraken gemaakt met de vereniging.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we inspecties laten uitvoeren in alle speeltuinen en voerden het benodigde onderhoud uit.
We ondersteunden een speeltuinvereniging bij het realiseren van een nieuwe speeltuin in de Groene long in Gorredijk.
We ondersteunden in zeven dorpen de speeltuinverenigingen bij het optimaliseren van de speeltuinen.

Doelstellingen

Wij zorgen voor voldoende adequate onderwijsgebouwen en –voorzieningen; de capaciteit is op orde

Maatregelen

We voeren het integraal huisvestingsplan (IHP) uit

Wat wilden we bereiken

We herijken de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Opsterland.

We ronden de planvorming voor Kindcentrum De Finne in Beetsterzwaag af en stellen een krediet beschikbaar voor de nieuwbouw, als ook voor de inrichting van het openbaar gebied. De activiteiten zijn gericht op realisatie in 2023 – 2024.

We stellen een uitvoeringskrediet beschikbaar voor de bouw van de Multifunctionele accommodatie de Tynje en de inrichting van het openbaar gebied. Start bouw is gepland in 2023.

We stellen kredieten beschikbaar voor de vernieuwbouw van GBS Eben Haëzer en voor de nieuwbouw van OBS Twirre, beiden in Ureterp.

We gaan verder met de planvorming voor de nieuwbouw van OBS De Wjukslach in Langezwaag.

We treden in overleg met het schoolbestuur van de BHS in Gorredijk om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw.

Wat hebben we gedaan

Eind 2021 heeft u de Wijzigingsverordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Opsterland vastgesteld. Zodra de VNG een nieuwe Model Verordening heeft gepubliceerd, zijn wij voornemens om onze Verordening te herijken.

De participanten van Kindcentrum De Finne in Beetsterzwaag hebben in 2023 een vaststellingsovereenkomst ondertekend, waarin de wijze van samenwerking is vastgelegd. De verdere activiteiten zijn gericht op een aanvraag van een bouwkrediet dit jaar.

Voor de realisatie van de MFA Tijnje, waarbij naast een basisschool ook kinderopvang en een dorpshuis worden gerealiseerd, is in 2023 een bouwkrediet verstrekt. De aanbestedingsprocedure is doorlopen en de bouw is gestart, waarbij de oplevering wordt voorzien in 2024.

Eind 2023 is een krediet beschikbaar gesteld voor de vernieuwbouw van IKC De Verbinding (voorheen Eben Haëzer) in Ureterp en de herinrichting van de openbare ruimte. Ook is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van CBS De Opdracht en de realisatie van een ruimte voor kinderopvang, beiden in Ureterp.

In overleg met Stichting Comprix en de Plaatselijke Belangen wordt de nieuwbouwlocatie van Skoalle It Aventoer in Langezwaag onderzocht. Wanneer de locatiekeuze definitief is vastgesteld kunnen de ruimtelijke procedures worden opgestart. Hierover bent u vorig jaar schriftelijk geïnformeerd middels beantwoording schriftelijke vragen en een raadsbrief.

We zijn in overleg met het schoolbestuur van de BHS in Gorredijk om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw. Het voorste bouwdeel krijgt een functiewijziging voor De Skâns, waar een voorbereidingskrediet voor beschikbaar is gesteld. Daarom besteden we expliciet aandacht aan de samenwerking en synergie tussen BHS Gorredijk en De Skâns.

Doelstellingen

Leerlingen kunnen bewegingsonderwijs volgen

Maatregelen

We organiseren het vervoer van leerlingen in het basisonderwijs naar gymzalen

Wat wilden we bereiken

We organiseren het vervoer van leerlingen in het basisonderwijs naar gymzalen.

Wat hebben we gedaan

Het vervoer naar gymzalen is georganiseerd met bussen als dit nodig is. Hierdoor is het bewegingsonderwijs mogelijk gemaakt voor leerlingen in het basisonderwijs.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	*	*	*	*	*	*	*	*
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11	15	27	*	20	20	24	*
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,2%	1,2%	1,7%	*	1,7%	1,9%	2,4%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 maart 2024

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 4 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.713	3.525	3.852	3.592	-260
Baten	720	353	733	489	-244
Saldo voor bestemming	**-2.993**	**-3.172**	**-3.119**	**-3.104**	**15**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	4.845	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**1.852**	**-3.172**	**-3.119**	**-3.104**	**15**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-291	-280	11
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.546	-1.394	153
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.281	-1.430	-148
Saldo voor bestemming	**-3.119**	**-3.104**	**15**
Stortingen reserves			
Totaal stortingen reserves	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen reserves			
Totaal onttrekkingen reserves	**-**	**-**	**-**
Saldo na bestemming	**-3.119**	**-3.104**	**15**

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2023 € 15.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs geeft in 2023 een voordeel van € 11.000

De kosten voor het gebruik van de accommodaties bewegingsonderwijs vielen lager uit dan begroot.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting geeft in 2023 een voordeel van € 153.000

De rente kapitaallasten en de kapitaallasten geven een voordeel van € 184.000. De onderhoudskosten geven een voordelig resultaat van € 28.000. De opbrengsten van het gebruik van lokalen waren € 10.000 hoger dan begroot. De publieke heffingen geven een nadeel van € 29.000. De verzekeringen geven een nadeel van € 44.000.

Overige posten leveren een voordeel op van € 4.000.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken geeft in 2023 een nadeel van € 148.000

Het budget voor leerlingenvervoer is met € 76.000 overschreden. De reden hiervoor is dat de tarieven fors gestegen zijn en dat het aantal kinderen dat gebruikt maakt van het leerlingenvervoer ook een stijging laat zien.
De kosten van verbreding VVE (vroeg- en voorschoolse educatie) laten in 2023 een overschrijding zien van € 14.000. De post voorschoolse voorzieningen geeft een nadeel van € 52.000, dit heeft met name te maken met de Peuteropvang toeslagen. De overige posten geven per saldo een nadeel van € 6.000.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie
Doelstelling

Vrijetijdsbesteding, zowel door inwoners als recreanten.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het bestaan van verenigingen essentieel. Sportbeoefening en vrijetijdsbesteding in verenigingsverband zijn daarom wezenlijke onderdelen van gemeentelijk beleid. Het accent ligt op gezondheid, sociale cohesie en participatie.

Kaderstellende documenten
Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"
Kadernota sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2021
Nota Kansen Benutten 2016-2020
Ontwikkelagenda Leefbaarheid en inclusieve samenleving
Bibliotheekbeleid 2023-2026
Afsprakenkader 2022-2026
Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026
Romte foar Taal 2021-2025
Notitie gebouwd erfgoed: Focus op it ferline 2023
Erfgoedverordening 2023
Subsidieregeling Cultuurpromotie Opsterland 2016
Bomenbeleidsplan 2020
Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Thema Cultuur

Doelstellingen

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Voor veel inwoners en bezoekers van Opsterland is cultuur een zinvolle en prettige vrijetijdsbesteding. Wij stimuleren en faciliteren culturele initiatieven. We ondersteunen onze erfgoedorganisaties. De openbare bibliotheken dragen bij aan de participatie van onze inwoners.

Maatregelen

Wij houden ons culturele erfgoed in stand

Wat wilden we bereiken

We ondersteunen de musea in de gemeente met een bijdrage in de exploitatie. Daarnaast voeren we gesprekken met de musea besturen over nieuwe kansen, ontwikkelingen en mogelijke bedreigingen. Samen met de musea besturen willen we onderzoeken op welke wijze we de musea toekomstbestendig kunnen maken.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben wij subsidies verstrekt aan de drie museale instellingen van gemeente Opsterland. Museum Opsterland heeft een fototentoonstelling gemaakt. Oekraïense inwoners van de gemeente Opsterland evenals alle gastgezinnen waren uitgenodigd bij de opening.

Wij stimuleren en faciliteren culturele initiatieven

Wat wilden we bereiken

De regeling Cultuur Promotie 2016 is in 2021 geëvalueerd. Er komt in 2022 een nieuwe subsidieregeling Cultuur Evenementen Opsterland, waarin de aanbevelingen van de Rekenkamer Opsterland zijn verwerkt.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben wij de subsidieregeling Cultuur Evenementen Opsterland uitgevoerd. In totaal hebben wij vierendertig kleine en vijf grotere culturele evenementen ondersteund door middel van subsidies.

Wij zetten openbare bibliotheken in om bij te dragen aan de participatie van onze inwoners aan de samenleving

Wat wilden we bereiken

We sluiten met de Bibliotheken Zuid-Oost Fryslân een subsidieovereenkomst af, waarin de activiteiten van de bibliotheken worden gesubsidieerd die bijdragen aan onze beleidsdoelen en de gewenste impact daarvan.

Wat hebben we gedaan

We hebben de bibliotheek en andere partijen actief uitgenodigd om samen te werken en aan te sluiten bij ontwikkelingen binnen het maatschappelijk netwerk. In 2023 hebben Code Hans (welzijn) en de bibliotheek gezamenlijke projecten opgepakt. Daarnaast zijn er gesprekken gestart met Humanitas en de bibliotheek om het informatiepunt digitale overheid meer in het maatschappelijk netwerk te plaatsen.

Voor de doorontwikkeling van De Bibliotheek op School (dbos) en effectief leesonderwijs zijn er gesprekken gestart over de samenwerking met de bibliotheek en de scholen in Opsterland.

Doelstellingen

Wy fiere it Frysk taalbelied mei faasje út

Wy stimulearje dat ús ynwenners en de meiwurkers fan de gemeente Opsterlân it Frysk sprekke en brûke en rinne hjiryn foarop.

Maatregelen

Wy stimulearje dat ús ynwenners en de meiwurkers fan de gemeente Opsterlân it Frysk sprekke en brûke

Wat wilden we bereiken

Wy stimulearje dat ús ynwenners en de meiwurkers fan de gemeente Opsterlân it Frysk sprekke en brûke.

Wy organisearje kursussen foar ús meiwurkers. Boppedat gean wy yn petear mei organisaasjes wêr't wy in subsydzjerlaasje mei hawwe, oer de mooglikheden dy't sy hawwe om it Frysk te brûken en sichtber te meitsjen. Wy sille oan nije gemeentlike projekten in Fryske namme jaan.

By ferfanging fan plaknammebuorden wurdt de Fryske namme boppe de Nederlânske namme setten.

Wat hebben we gedaan

Yn 2023 hawwe wy it Frysk taalbelied útfierd. Sa hawwe der foar amtners fjouwer Fryske kursussen bard. Frysk Leare module 1 (twa kear); tink hjirby oan in basiskursus foar it Frysk ferstean en lêze. Frysk Leare module 2 wy it ferfolch op module 1 en wy in ferdjipping fan de kennis en it tapassen fan de wurdskat. Frysk skriuwe module 1 wy foar elkenien dy 't Frysk skriuwen leare woe. Dêrneist wurdt no by ferfanging fan plaknammebuorden de Fryske namme boppe de Nederlânske namme setten.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie functioneren als belangrijke middelen om de leefbaarheid te bevorderen en de lokale economie te stimuleren. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan "Het Andere Friesland". We streven naar kwalitatieve groei van recreatie en toerisme en optimaliseren de toeristische mogelijkheden. We zoeken daarbij de samenwerking met (toeristisch) ondernemers.

Doelstellingen

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

Maatregelen

Faciliteiten voor toeristen en recreanten zijn verbeterd

Wat wilden we bereiken

We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband. We zetten ons in voor het verbeteren van de staat van de fietspaden.
Varen in de Friese wouden: we gaan faciliteiten aan de wal verbeteren in regionaal verband.
We doen onderzoek om een Opsterlân-pas in te voeren om daarmee recreatie en toerisme te stimuleren.
De opbrengsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor (verdere) ontwikkeling van toeristische voorzieningen.
We stimuleren de samenwerking met de horeca en andere ondernemers.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is begonnen met de opwaardering van de recreatieve fietspaden in de omgeving Bakkeveen/ Wijnjewoude (Duurswouderheide, Oude Bosch en Slotplaats). De uitvoering en het opdrachtgeverschap van dit project wordt verzorgd door de Provincie Fryslân. Afronding van het project vindt begin 2024 plaats.
Stichting TRZF faciliteert de toerist met informatiemateriaal langs verschillende kanalen. Denk aan de Turfroute kaart en Turfroute tasjes met informatiemateriaal die werden uitgedeeld bij sluizen langs de Turfroute. Er werd ook ingezet op een goede digitale informatievoorziening via provinciale en regionale kanalen.
Verder wordt er samen met het Toeristisch Platform Opsterland, bestaande uit diverse toeristisch ondernemers uit de gemeente, gekeken naar te realiseren faciliteiten zoals bebording.

Doelstellingen

De regionale samenwerking binnen Zuidoost Fryslân staat ten dienste van het programma "Het Andere Friesland"

Maatregelen

Opsterland neemt deel aan de regionale samenwerking in Zuidoost Fryslân, “Het Andere Friesland"

Wat wilden we bereiken

We stimuleren de samenwerking in de toeristische regio De Friese Wouden.
We zetten daarbij in op behoud van de goede samenwerking binnen Zuidoost Fryslân, 'Het Andere Friesland'

Wat hebben we gedaan

Er is volop ingezet op samenwerking in Het Andere Friesland. Een belangrijke peiler is verbinding, gastheerschap en informatievoorziening. De stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland organiseerde bijeenkomsten en workshops voor ondernemers. Er werd een e-learning gelanceerd met een scala aan onderwerpen voor toeristisch ondernemers en TIP’s, er vond een bussafari door de regio voor ondernemers, bestuurders, raadsleden en ambtenaren plaats en er zijn bijeenkomsten georganiseerd voor de verschillende Toeristisch Informatie Punten (TIP’s) in de regio.

Tussen de vijf gemeenten in Zuidoost Friesland bestaat een goede samenwerking en hier is in 2023 verder aan gebouwd. In het kader van de Regiodeal Recreatie & Toerisme werd onder andere gewerkt aan de onderwerpen duurzaamheid en vitale logies. De Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland en het onderliggende uitvoeringsprogramma functioneerden daarbij als rode draad.

Doelstellingen

Toeristen komen naar Opsterland en verblijven langer in onze gemeente

Maatregelen

De promotie van recreatie en toerisme in de gemeente wordt uitgebreid

Wat wilden we bereiken

Het is belangrijk dat bezoekers de mogelijkheden van recreëren in Opsterland kennen. Daarvoor intensiveren we de promotie van de fiets- en wandelroutes in de gemeente, de Turfroute en het Polderhoofdkanaal.

Wat hebben we gedaan

De stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (TRZF) heeft ook dit jaar weer ingezet op marketing en promotie van de regio Zuidoost Friesland. Denk daarbij aan de ontwikkeling van diverse printmaterialen zoals een toeristisch magazine, fietskaarten, inspiratiekaarten en de Turfroutekaart. Er werden persreizen en marketingcampagnes georganiseerd, nieuwsbrieven verstuurd en gebruik gemaakt van Google en Social Media Ads. Ook de website van Het Andere Friesland trekt inmiddels 155.000 bezoekers per jaar.

Verder werd in mei 2023 het vaarseizoen op de Turfroute in Gorredijk feestelijk geopend. De organisatie hiervan werd lokaal ondergebracht bij winkeliersvereniging WHI. In 2023 werd er gewerkt aan een fiets- en wandelgids over de Turfroute. Deze wordt in 2024 uitgebracht.

Thema Openbaar groen

Doelstellingen

Bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit op lokale schaal

Door de manier waarop de openbare ruimte wordt onderhouden kan de biodiversiteit worden vergroot op lokale schaal. Bloeiende planten zijn onmisbaar voor insecten. Insecten bestuiven andere gewassen, het fruit wordt gegeten door dieren en deze dieren weer door andere dieren.

Maatregelen

Bij noodzakelijke bomenkap planten wij waar mogelijk en wenselijk nieuwe bomen terug

Wat wilden we bereiken

Wanneer de boven- en ondergrondse ruimte voor het planten van nieuwe bomen in voldoende mate aanwezig is, worden bij noodzakelijke kap een of meer nieuwe bomen terug geplant. Dit betekent niet dat er altijd 1-op-1 wordt terug geplant, het kan ook minder of meer zijn. Daarbij wordt gekeken naar ziekteresistente soorten en soorten die de biodiversiteit bevorderen.

Dit uitgangspunt is geborgd in het in 2020 vastgestelde Bomenbeleidsplan. Bij projecten en beheerwerkzaamheden is het behoud van de aanwezige bomen het uitgangspunt. Bij noodzakelijke kap is herplant van nieuwe bomen aan de orde.

Wat hebben we gedaan

Voor het compenseren van gekapte bomen zijn er in 2023 120 nieuwe bomen geplant.

We beheren ons openbaar groen zodanig dat de biodiversiteit toeneemt

Wat wilden we bereiken

In de openbare ruimte worden potentierijke (groen)gebieden in kaart gebracht. Hierbij kan het gaan om bermen, watergangen, groengebieden en kleine, mogelijk geïsoleerde groengebieden die als ‘steppingstone’ kunnen dienen.

In het beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2021-2025 is een deel van de arealen aangemerkt waarbinnen de biodiversiteit wordt gestimuleerd. Dit houdt bijvoorbeeld bij de grasvelden en bermen in dat ongeveer tweederde van dit areaal extensief wordt beheerd. Extensief beheer houdt in dit geval in dat deze grassen één keer per jaar worden gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Wat hebben we gedaan

Aan het geplande extensieve beheer is uitvoering gegeven. In overleg met de natuurverenigingen zijn afspraken gemaakt om op verschillende locaties te monitoren.

Er is samen met inwoners en verenigingen invulling gegeven aan diverse initiatieven voor het verder versterken van de biodiversiteit. Het afplaggen van bermen en het realiseren van bijenhotels zijn daarvan een voorbeeld.

Doelstellingen

De openbare ruimte is schoon, netjes, heel en uitnodigend

Het groen in de openbare ruimte wordt gedifferentieerd onderhouden naar gebruik; netjes waar het moet, sober waar het kan.

Maatregelen

We onderhouden de groene arealen zoals vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2021-2025

Wat wilden we bereiken

We houden de groene arealen zoals bomen, gazons, bermen en natuur- en cultuurvakken in stand op een kwaliteitsniveau zoals vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2021-2025.

De groene arealen worden periodiek geïnspecteerd. Op basis van de inspectieresultaten en de gewenste kwaliteitsniveaus wordt sturing gegeven voor het dagelijks onderhoud.

Wat hebben we gedaan

De arealen zijn in overeenstemming met het beeldkwaliteitsplan onderhouden. De gewenste beeldkwaliteit is gehaald.

Doelstellingen

Verbeteren van de verbondenheid van inwoners, organisaties en bedrijven met hun omgeving

Het vertrouwen in de politiek en het bestuur en de verbondenheid van mensen met hun omgeving staat onder druk. Om dat te verbeteren willen we zichtbaarder en meer benaderbaar zijn en mensen inspireren om meer betrokken te zijn bij hun leefomgeving en zo de gemeenschapszin te stimuleren.

Maatregelen

We stimuleren inwoners om meer initiatieven te starten om hun leefomgeving te verbeteren

Wat wilden we bereiken

Initiatiefnemers kunnen via het initiatievenformulier een aanvraag indienen. Levensvatbare ideeën worden gefaciliteerd.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben initiatiefnemers 68 initiatieven aangeleverd via het initiatievenformulier. De initiatiefnemers hebben de initiatieven ingediend via onze website. De initiatieven varieerden van gebieden groen, sociale cohesie en verkeer. We hebben de 68 initiatieven gefaciliteerd door middel van subsidie, advies, doorverwijzing en/of onderhoud.

Thema Sport

Doelstellingen

Wij zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties die bereikbaar zijn voor iedereen

Met sport en bewegen wordt de gezondheid van onze inwoners bevorderd. Hiertoe ondersteunen wij het verenigingsleven en blijven we de komende jaren meedoen aan de Regeling Brede Impuls Combinatiefuncties en zetten we buurtsportcoaches in binnen het Sociaal Domein. We nemen sportaccommodaties op in het strategisch vastgoedbeleid.

Maatregelen

Het gebruik en onderhoud van de buitensportaccommodaties leggen we vast in afspraken

Wat wilden we bereiken

Het beheer en onderhoud van de sportvelden en bijhorende opstallen worden samen door de verenigingen en gemeente uitgevoerd. Dit gebeurt vaak op basis van lopende afspraken uit verleden. We willen dat met 80% van de sportverenigingen die gebruik maken van gemeentelijke buitensportaccommodaties afspraken worden herijkt en vastgelegd zijn voor het gebruik en onderhoud.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we het proces van herijken van afspraken nog niet afgerond. Voor het uitvoeren van dit project is specifieke kennis vereist. Per november 2023 is een geschikte kandidaat gevonden. Naar verwachting is heel 2024 nodig om dit project af te ronden.

We realiseren de vernieuwing en uitbreiding van sportcentrum Kortezwaag in Gorredijk

Wat wilden we bereiken

In Gorredijk wordt gewerkt aan de toekomst van sportcentrum Kortezwaag. Samen met de exploitant en andere stakeholders wordt de verbouw en uitbreiding van een duurzaam sportcentrum gerealiseerd.

Wat hebben we gedaan

In mei 2023 is het definitief ontwerp van de renovatie en uitbreiding van het sportcentrum afgerond. Op 3 juli 2023 heeft de raad het definitief ontwerp vastgesteld en het college opdracht gegeven de aanbesteding en realisatie te starten. Tevens is het benodigde aanvullende krediet beschikbaar gesteld. In oktober 2023 is de Europese aanbestedingsprocedure voor de bouwkundige- en installatietechnische werkzaamheden gestart met als doel in maart 2024 tot definitieve gunning over te kunnen gaan. Voor de inrichting van de openbare ruimte wordt in 2024 een aparte aanbestedingsprocedure doorlopen.

Wij zorgen dat sport bereikbaar en toegankelijk blijft voor alle inwoners

Wat wilden we bereiken

Wij willen dat ook inwoners met een laag inkomen in staat zijn om te sporten. Hiervoor maken wij onder meer gebruik van het jeugdfonds sport en cultuur en de buurtsportcoaches. Daarnaast ondersteunen wij inwoners door middel van het volwassenfonds.

Wat hebben we gedaan

Door gebruik te maken van het Volwassenenfonds hebben 104 inwoners aan sport (99) & cultuur (5) kunnen deelnemen. Stichting Leergeld en Jeugdfonds Sport & Cultuur is door 320 kinderen gebruikt om te kunnen deelnemen aan activiteiten op school, in de sport en cultuur.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2016	2020	2022	2023	2016	2020	2022	2023
Niet sporters	% Niet sporters	50,9%	53,3%	52,5%	*	48,7%	49,3%	46,4%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Deze tabel wordt elke vier jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 5 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	7.050	6.615	7.992	7.412	-580
Baten	636	452	1.439	1.106	-333
Saldo voor bestemming	**-6.414**	**-6.163**	**-6.553**	**-6.306**	**247**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	356	155	505	433	-72
Saldo na bestemming	**-6.058**	**-6.008**	**-6.048**	**-5.873**	**175**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
5.1 Sportbeleid en activering	-50	-56	-6
5.2 Sportaccommodaties	-1.370	-1.030	340
5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	-355	-359	-3
5.4 Musea	-96	-96	-1
5.5 Cultureel erfgoed	-85	-87	-2
5.6 Media	-621	-618	3
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.976	-4.060	-84
Saldo voor bestemming	**-6.553**	**-6.306**	**247**
Stortingen reserves			
Totaal stortingen reserves	**-**	**-**	**-**
Onttrekkingen reserves			
Recreatie en toerisme (uit programma 3)	125	95	-30
Onderhoud en bijdrage sweach	60	60	-
Impuls zwembad Bakkeveen	36	28	-8
Duurzaamheidsreserve	34		-34
Regeling Tegemoetkoming energielasten maatsch.organisaties	250	250	-
Totaal onttrekkingen reserves	**505**	**433**	**-72**
Saldo na bestemming	**-6.048**	**-5.873**	**175**

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2023 € 175.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering geeft in 2023 een nadeel van € 6.000

De afrekeningen van eerdere jaren van de specifieke uitkeringen voor sport geven een nadeel van € 18.000. De hogere doorbelasting van de inzet van de Buurtsportcoaches aan de scholen geeft een voordeel van € 12.000.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties geeft in 2023 een voordeel van € 340.000

De verhuur van sportzalen, gymlokalen en sportvelden geeft een voordeel van € 10.000.

Aan het onderhoud voor sportterreinen werd € 56.000 minder uitgegeven dan begroot. Het weer was hierbij de dominante factor. In de lange droge zomer was er minder onderhoud nodig. In de lange periode van regen in het najaar kon het onderhoud niet worden uitgevoerd.

Publieke heffingen geven een voordeel van € 29.000.

Energielasten geven een voordeel van € 10.000.

De exploitatie en verduurzaming van zwembad Dundelle geeft een voordeel van € 30.000.

In 2023 is voor een bedrag van € 30.000 gebruik gemaakt van de regeling tegemoetkoming energielasten maatschappelijke organisaties. Voor het restantbedrag van € 220.000 wordt een resultaatbestemming aangevraagd.

Coronakosten geven een nadeel van € 9.000 op dit taakveld.

Overige kosten geven een nadeel van € 6.000.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie geeft in 2023 een nadeel van € 3.000

Het nadeel wordt veroorzaakt door coronakosten.

Taakveld 5.4 Musea geeft in 2023 een nadeel van € 1.000

De kosten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed geeft in 2023 een nadeel van € 2.000

De kosten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

Taakveld 5.6 Media (Bibliotheken) geeft in 2023 een voordeel van € 3.000

De begroting is nagenoeg gelijk aan de realisatie.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie geeft in 2023 een nadeel van € 84.000

De kosten voor het onderhoud van het openbaar groen geven per saldo een nadeel van € 134.000. Het daadwerkelijke onderhoud van het groen geeft een nadeel van € 95.000. Dit is een combinatie van verhoogde tarieven voor de medewerkers van Caparis, weersinvloeden en inflatie. De toegerekende kosten voor hoofdzakelijk waterschapslasten voor het areaal zijn € 61.000 hoger dan de begroot. Ook zijn de kosten voor verzekeringen € 12.000 hoger dan begroot. De groene initiatieven geven een voordeel van € 35.000. Van het beschikbare budget (€ 45.000) zijn 3 initiatieven (€ 10.000) uitgevoerd. De omgevingsvergunningen (kapvergunningen e.d.) geven een voordeel van € 6.000. Overige posten zijn € 1.000 nadelig.

De kosten voor de kunstwerken (bruggen e.d.) zijn per saldo € 20.000 lager dan begroot. De kosten voor de brugbediening zijn € 18.000 hoger dan begroot. Dit is hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere loonkosten van de brugwachters. De kosten voor elektriciteit waren € 35.000 hoger dan begroot als gevolg van de gestegen prijzen. In 2023 zijn veel onderhoudsprojecten voorbereid waarvan de uitvoering in 2024 gaat plaatsvinden. Dit geeft lagere kosten (€ 61.000 voordeel). De lagere doorberekende rente op kapitaalslasten (€ 12.000) geeft een voordeel.

De lagere kosten voor recreatie en toerisme geven een voordeel van € 30.000. Dit voordeel is gestort in de reserve Recreatie en toerisme.

De mutatie in de reserves geeft een nadeel van € 72.000

Voor de verduurzaming van zwembad Dundelle is € 28.000 onttrokken aan de reserve Impuls zwembad Bakkeveen. In 2024 krijgt de verduurzaming een vervolg. Het restant van de reserves Impuls zwembad Bakkeveen en de Duurzaamheidsreserve, totaal € 42.000 wordt dan ingezet (overeenkomstig perspectiefbrief 2023).

De mutatie van de reserve Recreatie en toerisme is toegelicht in taakveld 5.7.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein
Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

In 2023 hebben we koers gezet in het Sociaal Domein door de transformatie die eerder is ingezet verder vorm te geven, waarbij we ook gewerkt hebben aan het versterken van de toegang door ons gebiedsteam. We hebben daarbij ‘de krêft fan de mienskip’ benut en keken naar mogelijkheden van inwoners in plaats van beperkingen. De ingezette bezuinigingen die vanaf 2020 zijn ingevoerd, hebben de afgelopen jaren geleid tot lagere kosten en een verbeterde beheersing in het Sociaal Domein. Hierdoor hebben we meer grip op en beter inzicht in onze uitgaven gekregen. Tegelijk blijven de uitdagingen en onzekerheden voor de komende jaren onverminderd groot, mede door nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en wetswijzigingen. Daarnaast zijn door relatief hoge inflatie ook de kosten fors gestegen. Hierdoor is de begroting 2023 bijgesteld.

De Koers Sociaal Domein was ook in 2023 leidend in ons handelen, waarbij we werkten aan een leefbare, inclusieve samenleving. De Mienskip had hierin een grote rol. Een belangrijke opgave daarin was de Preventie Agenda Opsterland 2021 – 2030, waarbij de gemeente zich voor de lange termijn wil blijven inzetten op preventie en welzijn van de inwoners.

In het sociaal domein hebben we ingezet op lichte en algemene zorg waar mogelijk, complexe en gespecialiseerde zorg waar nodig, ondersteuning zo veel mogelijk dichtbij, op maat en passend bij de behoefte, vraag- en resultaatgericht werken, gericht op mogelijkheden, niet op onmogelijkheden, iedereen doet mee en participeert binnen de mogelijkheden. Binnen de WMO is de vraag naar huishoudelijke hulp gestegen en zijn de overige voorzieningen stabiel gebleven. Het aantal jeugdigen dat jeugdzorg nodig heeft is gestegen in 2023.

Werk heeft geholpen om het inkomen te verhogen, maar ook om meer structuur te ervaren en de gezondheid te verbeteren. De daling van het aantal uitkeringen heeft doorgezet. Ook hebben we ingezet op het beter gebruikmaken van de voorliggende voorzieningen: hoe kan de zorg samen met de inzet van de dorpen en professionals dichter bij de mens worden gebracht, waardoor zwaardere zorg mogelijkerwijs voorkomen kan worden. Afgelopen jaar is Specialistische Jeugdzorg opnieuw ingekocht, deze inkoop verliep provinciaal via Sociaal Domein Fryslân.

Kaderstellende documenten
Preventie Agenda Opsterland 2021-2030

Beleidsnota Nieuwe Wet inburgering 2022

Fryske Regiovisie Jeugd

Visie complementaire ondersteuning

Kadernota Dorpshuizenbeleid 2021 - 2026

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Opsterland 2023

Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Opsterland

Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023

Verordening Hart voor de Jeugd 2020

Thema Uitvoering sociale wetgeving

Doelstellingen

Wij verhogen de uitstroom uit de bijstand en verminderen de instroom in de bijstand ten opzichte van het regionale benchmarkgemiddelde

We willen zowel meer cliënten uit de bijstand laten uitstromen als minder inwoners de bijstand laten instromen ten opzichte van de regionale benchmarkgemiddelden.

Maatregelen

We gaan door met de extra inzet voor een activerend weekvullend programma voor statushouders.

Wat wilden we bereiken

Door de nieuwe Wet inburgering 2021 zijn we als gemeente verantwoordelijk geworden voor de inburgering van statushouders in onze gemeente. Hiervoor is een weekvullend programma opgezet, met als doel zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar duurzaam (betaald) werk. In 2023 gaan we hiermee door met als doel dat het voor statushouders makkelijker wordt om mee te doen en om (betaald) werk te vinden.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we voor onze statushouders meer mogelijkheden gecreëerd om actief mee te doen. Via ‘leer-werktrajecten’ hebben we het leren van de taal en werken gecombineerd. Ook hebben we het aanbod voor het taalonderwijs verruimd. Hierdoor is het mogelijk om overdag te werken en ’s avonds het voor de inburgering verplichte taalonderwijs te volgen.

We voeren het jaarplan ‘van mismatch naar match’ uit.

Wat wilden we bereiken

In 2022 is voor de Arbeidsmarktregio Zuidoost Fryslân het jaarplan ‘van mismatch naar match’ opgesteld. In 2023 gaan de betrokken partijen verder met het uitwerken, implementeren en updaten van dit jaarplan. Hiermee versterken we de samenwerking tussen gemeenten, UWV, onderwijs en overige partijen en stimuleren we een meer eenduidige dienstverlening. Ook werkt de gemeente Opsterland in de totale arbeidsmarktregio Fryslân samen verder aan het vormgeven en implementeren van een Strategische Agenda voor de periode 2022-2026.

Wat hebben we gedaan

1. In 2023 is met betrokken partners het uitvoeringsplan van de deelregio Zuidoost Fryslân geactualiseerd, met de nieuwe titel 'Talenten benutten voor een duurzame match'. Door middel van een activiteitenkalender en themabijeenkomsten (zoals laaggeletterdheid en het regionaal mobiliteitsteam) is in 2023 ingezet op het realiseren van een betere en eenduidigere samenwerking in de deelregio.

2. Het uitvoeringsplan 2023 van deelregio sluit aan bij de strategische koers Fryslân Werkt 2022-2026. De strategische koers Fryslân werkt 2022-2026 is samen met betrokken partners in de arbeidsmarktregio Fryslân in 2023 uitgewerkt in een meerjarig uitvoeringsprogramma voor de gehele arbeidsmarktregio Fryslân .

3. In maart 2023 is het samenwerkingsconvenant Fryslân Werkt 2023-2026 ondertekend door betrokken partners in de arbeidsmarktregio, waaronder gemeenten, onderwijspartijen, sociale ontwikkelbedrijven, etc.

Wij analyseren onze aanpak en maatregelen om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te activeren

Wat wilden we bereiken

De groep uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt in verhouding groter, doordat uitkeringsgerechtigden die aan het werk kunnen ook daadwerkelijk aan het werk zijn.

Bij de aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt denken wij aan een combinatie van sociale activering, welzijnsbevordering en sport en bewegen.

Wij continueren daarnaast de samenwerking met Caparis NV op het gebied van Re-integratie, Afspraakbanen en werkplekken Beschut werk. Al deze acties voeren we uit met als doel om deze groep inwoners ook mee te laten doen aan onze samenleving.

Wat hebben we gedaan

1. In 2023 hebben we meer plekken voor werkzoekenden (van 16 plekken in 2022 naar 18 plekken in 2023) gerealiseerd voor diagnosetrajecten bij Caparis. Daarnaast hebben we in 2023 vier extra Afspraakbanen en twee plekken Beschut Werk gerealiseerd bij Caparis.
2. In 2023 hebben we de Open House inkoop van re-integratiediensten geëvalueerd samen met de externe aanbieders. In 2023 hebben we een start gemaakt met het onderzoeken van de verbinding tussen re-integratiediensten en dagbesteding.
3. In 2023 hebben we ook gebruik gemaakt van subsidies uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen richting werk. We hebben hiermee een pilot opgestart voor werkervaringstrajecten van inburgeraars (Z-route) via Caparis NV.
4. We hebben de invoering van basisbanen onderzocht op basis van een motie van de gemeenteraad van 10 juli 2023.

Wij continueren onze inzet 'aan de voorkant' met de aanpak "Meteen in Beweging" en poortwachter

Wat wilden we bereiken

Het is belangrijk de re-integratie vanaf dag één te starten. Hier beginnen wij al mee bij het eerste contact via de poortwachter en met de aanpak 'Meteen in Beweging'. Het doel is de uitkeringsgerechtigde zo snel mogelijk op te roepen, het recht op uitkering zo snel mogelijk vast te stellen en zo snel mogelijk een re-integratieplan te maken.

We actualiseren onze re-integratieaanpak in 2023, mede op basis van wijzigende wetgeving.

De gemeente Opsterland is deelnemer aan de landelijke Divosa Benchmark, een instrument waarmee gemeenten hun prestaties op het gebied van Werk & Inkomen meten en kunnen vergelijken met andere gemeenten, met de regio, met de provincie en met landelijke cijfers. We meten deze presentaties om onze werkzaamheden te monitoren en te kijken of deze de gewenste beleidseffecten hebben.

Wat hebben we gedaan

1. Op basis van het Breed Offensief is de Participatiewet op 1 juli 2023 op enkele punten gewijzigd. De gemeenteraad van de gemeente Opsterland heeft daarom op 18 september 2023 de 'Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023' vastgesteld.
2. Op 25 oktober 2023 vond een managementgesprek plaats met Divosa over de gemeentelijke prestaties uit de Benchmark Divosa Werk en Inkomen. De bijstand bleef in 2023 dalen. De inzet van loonkostensubsidies stijgt de laatste jaren in de gemeente Opsterland. Beide ongeveer in lijn met het regionale gemiddelde.

Wij zetten leerwerktrajecten op voor onze uitkeringsgerechtigden

Wat wilden we bereiken

Op dit moment is de arbeidsmarkt krap, waardoor de meest kansrijke klanten de bijstand uitstromen. Ondanks deze economische ontwikkelingen, zijn meer inspanningen nodig voor de overige groep werkzoekenden om hen aan het werk te helpen.

Leerwerk-trajecten zijn een belangrijk voorschakeltraject voor mensen die in kansrijke sectoren, zoals de Zorg, Groen en Techniek, willen werken, maar niet de juiste achtergrond hebben. Samen met scholen, werkgevers, Caparis NV en met het werkgeversservicepunt Fryslân Werkt gaan we verder met het opzetten van deze leerwerktrajecten om deze afstand te overbruggen.

Wat hebben we gedaan

1. In 2023 hebben we samengewerkt met scholen, Caparis en werkgevers in de arbeidsmarktregio Fryslân aan het realiseren van leerwerktrajecten voor onze uitkeringsgerechtigden. We hebben vanuit het regionale mobiliteitsteam en het leerwerkloket ingezet op scholings- en subsidietrajecten voor klanten.

2. In 2023 zijn we gestart met een pilot voor 16 werkervaringstrajecten voor inburgeraars bij Caparis in Drachten, als onderdeel van de duale trajecten (werk en taal) vanuit de Wet Inburgering 2021.

Doelstellingen

Wij willen leven in armoede tegengaan.

Vanuit ons beleid voor gemeentelijke inkomensvoorzieningen, armoede- en minimabeleid en de gemeentelijke schuldhulpverlening werken we als gemeente aan het bestrijden van armoede. Door de gevolgen van de coronacrisis en de hoge inflatie, is het voor inwoners soms moeilijker geworden om een leven in armoede te voorkomen. Daarom besteden we hier de komende periode extra aandacht aan.

Maatregelen

De toegankelijkheid en bekendheid van de gemeentelijke inkomensvoorzieningen en financiële hulpverlening verhogen bij de doelgroep

Wat wilden we bereiken

Het is belangrijk dat inwoners die voor inkomensondersteuning in aanmerking komen, op de hoogte zijn van regelingen die we hier als gemeente voor hebben. We starten in 2023 een informatiecampagne vanuit de gemeente, samen met onze maatschappelijke partners (sportverenigingen, woningbouwverenigingen, enz.). Ook zorgen we ervoor dat inwoners met een hulpvraag over geld, deze zo makkelijk mogelijk kunnen neerleggen bij de gemeente.

Wat hebben we gedaan

We hebben onder andere via het project Bestaanszekerheid extra bekendheid gegeven aan onze gemeentelijke inkomensvoorzieningen bij onze inwoners. Daarnaast hebben we ervoor gezorgd dat de financiële hulpverlening laagdrempeliger beschikbaar is. Dit hebben we onder andere gerealiseerd via Humanitas en onze eigen gemeentelijke budgetcoaches.

We actualiseren ons beleid voor onze gemeentelijke inkomensvoorzieningen

Wat wilden we bereiken

Op basis van de Participatiewet hebben we als gemeente een aantal inkomensvoorzieningen voor inwoners met een laag inkomen. Om beter aan te sluiten op actuele maatschappelijke ontwikkelingen zoals de hoge inflatie, onderzoeken we op welke punten het beleid hiervoor moet worden geactualiseerd en passen we dit zo nodig aan.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we in kaart gebracht welk beleid ten aanzien van onze inkomensvoorzieningen moet worden geactualiseerd. Dit zijn de individuele inkomenstoeslag en de bijzondere bijstand. De aanpassingen van dit beleid staan gepland voor 2024. Op die manier kunnen we namelijk ook de wetswijziging van de Participatiewet (1 januari 2025) hierin meenemen.

We passen ons beleid voor armoede en schulden aan, met de focus op preventie

Wat wilden we bereiken

Via de gewijzigde Wet schuldhulpverlening en het gemeentelijke beleid voor preventie is de focus de afgelopen jaren steeds meer verschoven naar het voorkomen van armoede en schulden. De komende periode willen we deze lijn doortrekken. In 2023 gaan we onderzoeken wat we hierin belangrijk vinden en wat goed werkt.

Wat hebben we gedaan

De beleidsaanpassing is vertraagd mede door alle (landelijke) ontwikkelingen op het gebied van Bestaanszekerheid, bijvoorbeeld de uitvoering van de energietoeslag.

In 2023 hebben we meer aandacht gegeven aan preventie met behulp van budgetcoaches en schuldhulpverlener. De ervaringen worden meegenomen in het beleidsplan voor schuldhulpverlening in 2024.

We zorgen er samen met onze maatschappelijke partners voor dat we (mogelijke) schulden zo snel mogelijk in beeld krijgen.

Wat wilden we bereiken

Soms is het voorkomen van schulden helaas niet meer mogelijk. Dan moeten we als gemeente in actie komen om (mogelijke) schuldenproblematiek zo snel mogelijk aan te pakken. Hiervoor hebben we de afgelopen jaren, samen met maatschappelijke partners zoals woningcorporaties, een systeem van vroege signalering van schulden ontwikkeld. In 2023 gaan we samen kijken hoe we deze aanpak nog verder kunnen verbeteren.

Wat hebben we gedaan

We hebben ons systeem van vroegsignalering van (mogelijke) schulden in 2023 versterkt. Dit hebben we gedaan door de gemeentelijke formatie (budgetcoaches) uit te breiden. Ook hebben we onze samenwerking met belangrijke partners voor vroegsignalering (Humanitas, woningcorporaties) geïntensiveerd.

Thema Maatschappelijke ondersteuning

Doelstellingen

Inwoners houden de regie over eigen leven en kunnen langer thuis blijven wonen.

Inwoners houden de regie over eigen leven. Gemeente en andere professionals faciliteren, stimuleren en ondersteunen zo nodig.

In 2030 hebben inwoners meer mogelijkheden om thuis te blijven wonen. Gemeente en andere professionals faciliteren, stimuleren en ondersteunen. De mienskip vormt een sterke basis waar inwoners op terug kunnen vallen.

Maatregelen

De zorg vanuit de gemeente voor haar inwoners blijft bereikbaar en betaalbaar

Wat wilden we bereiken

In de toekomst willen we als gemeente de zorg bereikbaar en betaalbaar houden. Uitdagingen daarbij zijn krapte op de arbeidsmarkt, de toenemende vraag naar zorg en de druk op de gemeentelijke financiën. Samen met de (kennis)partners onderzoeken we deze uitdagingen en de maatregelen die ons hierin kunnen helpen.

Wat hebben we gedaan

Landelijk is er een Integraal Zorgakkoord (IZA) afgesloten dat in de provincie Fryslân is vertaald naar het Friese Integraal Zorgakkoord (FrIZA). De ontwikkelingen in Fryslân en wat dit betekent voor zorgaanbieders, ziekenhuizen, gemeenten, etc. zijn samengevat in een regiobeeld. Aan de hand van dit regiobeeld hebben we samen met de FrIZA-partners een plan opgesteld. In dit plan zijn de uitdagingen verder geformuleerd, provinciale prioriteiten gesteld en is (globaal) uitgewerkt welke acties en maatregelen op provinciaal niveau uitgevoerd gaan worden.

In december 2023 is er een webinar georganiseerd voor raadsleden waar informatie over het FrIZA is gedeeld.

Met verschillende voorzieningen en projecten stimuleren we inwoners meer gebruik te maken van het eigen netwerk.

Wat wilden we bereiken

Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat mensen elkaar kunnen ondersteunen en minder snel terug hoeven te vallen op professionele hulp. We zetten verschillende voorzieningen en projecten in om de sociale basis in de dorpen te versterken en inwoners uit te nodigen elkaar te ondersteunen.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we diverse voorzieningen en projecten ingezet om de sociale basis in dorpen te versterken.

Zo heeft Stjoer onder andere een algemene inloopvoorziening geopend in Ureterp. En het aantal deelnemers van het Odensehuis in Gorredijk en Beetsterzwaag is toegenomen.

We hebben een start gemaakt met een nieuwe welzijnsnota/ sociale basis.

Opsterland zet stappen om een dementievriendelijke gemeente te worden

Wat wilden we bereiken

Een dementievriendelijke gemeente zet zich actief in om mensen met dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving. Daarvoor gaan we onderzoeken hoe we inwoners, (zorg)organisaties en ondernemingen bewust kunnen maken van de gevolgen van dementie. We onderzoeken welke ondersteuning we kunnen organiseren voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Wat hebben we gedaan

Met behulp van een subsidie van Zon-mw hebben we, samen met de gemeenten Heerenveen en Weststellingwerf een onderzoek laten uitvoeren. Het onderzoek heeft geleid tot een plan van aanpak voor het opzetten van (nieuwe) activiteiten die aansluiten op de behoefte van de doelgroep. Het plan stimuleert bewegings-, ontmoetings- en cultuuractiviteiten.

Daarnaast hebben we in 2023 onze aandacht gericht op het verder faciliteren van de Odensehuizen. We hebben evaluatiegesprekken gevoerd en subsidie verleend. Inmiddels zijn de bestaande Odensehuizen zodanig ingebed dat ze kunnen rekenen op ongeveer 30 bezoekers per week.

We hebben voldoende in beeld wat er nodig is op het gebied wonen en zorg

Wat wilden we bereiken

Samen met woon- en zorgpartners voeren wij in 2023 een analyse uit naar de opgave die we hebben op het gebied van wonen en zorg en de maatregelen die hierin nodig zullen zijn.

Wat hebben we gedaan

Door een wijziging in wetgeving krijgt de gemeente een verantwoordelijkheid voor het opstellen van een woonzorgvisie. De wet schrijft voor dat dit regionaal moet worden opgepakt. Provinciaal is afgesproken dat we met een provinciale visie komen met daarnaast een gemeentelijke vertaling. De genoemde analyse gaat hier onderdeel van uit maken.

We hebben een provinciale bijeenkomst georganiseerd waar bestuurders van zorgorganisaties, woningcorporaties, welzijnsorganisaties en gemeenten een eerste verkenning van de opgave hebben gedaan.

We zetten in op meer algemene voorzieningen zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen

Wat wilden we bereiken

We onderzoeken of meer individuele maatwerkvoorzieningen als algemene voorzieningen gemaakt kunnen worden. Meer algemene voorzieningen kunnen ervoor zorgen dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen omdat de drempel voor toegang tot individuele voorzieningen daarmee verlaagd wordt. Bovendien zorgen algemene voorzieningen ervoor dat we met minder geld en minder mensen voor meer mensen ondersteuning kunnen bieden.

Wat hebben we gedaan

Het Odensehuis speelde een belangrijke rol in de ontlasting van de mantelzorger. Het als mantelzorger met elkaar praten over situaties die je tegenkomt en je realiseren dat je niet de enige bent is van grote toegevoegde waarde. Een Odensehuis is een informatie-, advies- en ontmoetingsplek voor mensen met (beginnende) dementie, mantelzorgers en hun familie en vrienden.

In 2023 hebben we de pilot voor een sociale inloop voor mensen met een psychische kwetsbaarheid verder uitgewerkt. Het doel van de inloop is dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en een laagdrempelige plek hebben waar ze met vragen terecht kunnen. En ook een plek waar ze kunnen werken aan hun toekomst. We werkten hierin samen met Stjoer. Inwoners kunnen zonder indicatie terecht bij de sociale inloop.

Het Odensehuis organiseerde diverse activiteiten, waarbij ontmoeting centraal stond. Daarnaast werden creatieve activiteiten georganiseerd, muziek gemaakt, en ook gezamenlijk een lunch bereid. Ook was er ruimte voor lotgenotencontact. De activiteiten werden bepaald op basis van de behoefte van deelnemers.

Doelstellingen

We richten ons met preventie op het voorkomen en beperken van problemen van inwoners

Het streven is om een samenleving te creëren met inwoners die samen redzaam zijn en zich bij elkaar betrokken voelen. Waarin iedereen zich optimaal kan ontwikkelen, in een gezonde en veilige omgeving. Dit vanuit de overtuiging dat de vitaliteit en het welzijn van de samenleving versterkt worden door inwoners die actief deelnemen aan die samenleving.

We zoeken oplossingen meer in de leefwereld dan in professioneel handelen
We willen bereiken dat de kosten in het sociaal domein op 1 januari 2030 met 10% zijn verminderd ten opzichte van 1 januari 2021.

We willen eerder en beter in gesprek gaan met inwoners.
We willen bereiken dat op 1 januari 2030 de helft van alle contacten met de gemeente niet gaan over een professionele hulpvraag, maar informeel van aard zijn.

We sluiten aan bij vraagstukken in en volgens het dorp.

Maatregelen

We onderzoeken wat er nodig is om dorpskamers te realiseren in 2024 en zetten vervolgstappen in de realisatie van deze dorpskamers

Wat wilden we bereiken

We kijken per dorp of het realiseren van een dorpskamer wenselijk is en wat daarvoor nodig is. Na de onderzoeksfase zetten we vervolgstappen om dorpskamers te realiseren. Daarvoor gaan we in gesprek met de verschillende stakeholders, zowel intern als extern, om het thema “dorpskamers” te onderzoeken.

Wat hebben we gedaan

We zijn in 2023 gestart met de voorbereidingen op een welzijnsnota, die in 2024 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. We hebben gesprekken gevoerd over mogelijke vormen van een dorpskamer. Deze informatie landt in de welzijnsnota. Op basis daarvan wordt verdere uitwerking bepaald.

We versterken het bestaande netwerk van dorpssteunpunten en andere vrijwilligersorganisaties

Wat wilden we bereiken

We willen bewonersinitiatieven versterken en ondersteunen. We gaan bestaande vrijwilligersorganisaties (zoals dorpssteunpunten en sociaal cultureel werk) effectiever ondersteunen en inzetten. Ook gaan we de samenwerking tussen vrijwilligers en professionals op dorpsniveau verbeteren.

Wat hebben we gedaan

Onze preventiemedewerker en opbouwwerker van het gebiedsteam hebben bewonersinitiatieven ondersteund en gefaciliteerd. Zij waren aanspreekpunt voor vrijwilligersorganisaties en bloeizones.

Verder hebben we een platform voor vrijwilligersbemiddeling opgezet.

We hebben in 2023 een start gemaakt met een welzijnsnota. Hierin beschrijven we hoe we bestaande vrijwilligersorganisaties (zoals dorpssteunpunten en sociaal cultureel werk) effectiever gaan ondersteunen en inzetten. Ook gaan we de samenwerking tussen vrijwilligers en professionals op dorpsniveau verbeteren.

We voeren het actieplan preventie uit

Wat wilden we bereiken

We stellen jaarlijks een actieplan preventie op. In dit actieplan werken we de actielijnen uit de preventieagenda uit. Deze vormen het uitgangspunt voor de activiteiten met betrekking tot preventie voor 2023.

Wat hebben we gedaan

In 2023 hebben we een actieplan preventie opgesteld. Het actieplan had als thema "van medisch domein naar sociaal domein". Van de verschillende actielijnen hebben we acties uitgevoerd in 2023.

Wij gebruiken voorlichting in het onderwijs om jongeren te informeren over het aanbod ten aanzien van sport, vrije tijd, cultuur en maatschappelijke thema's

Wat wilden we bereiken

We hebben een brede scope op het welzijn van jeugdigen en proberen hierbij aanbod te creëren. Zo is er aandacht voor jeugdsozen, sport en cultuur en geven voorlichting ten aanzien van gaming en mediawijsheid, alcohol- en drugsgebruik, sexting en andere vormen van risicogedrag. We hebben daarbij een goede samenwerking met netwerkpartners.

Wat hebben we gedaan

Het jongerenwerk organiseerde in 2023 activiteiten voor de jeugd om ze meer bij de maatschappij te betrekken. De buurtsportcoaches stimuleerden het bewegen en de motorische ontwikkeling van kinderen, in samenwerking met sportverenigingen en scholen.

De buurtsportcoaches hebben alle basisschoolleerlingen vanaf groep 3 bevraagd of ze lid zijn van een sportvereniging en of ze in het bezit zijn van een zwemdiploma. Indien nodig werden er vervolgacties ondernomen.

We hebben een Praktijkondersteuner huisarts – Geestelijke gezondheidszorg – jeugd (POH-GGZ-Jeugd) ingezet. Hiermee kunnen we onnodig inzet van (zwaardere) jeugdhulp voorkomen. Daarnaast was de POH-GGZ-Jeugd een sparringpartner voor de huisarts bij eventuele verwijzingen naar jeugdhulp.

We hebben het aantal weerbaarheidsgroepen uitgebreid naar 4 in Gorredijk en 3 in Bakkeveen.

We hebben het hebben van een gezond gewicht en het voorkomen van alcohol- en drugsgebruik gestimuleerd met preventieve activiteiten. We hebben hierin samengewerkt met onze netwerkpartners Code Hans, Team FRL Opsterland en Sûn Opsterlân.

Thema Jeugdhulp

Doelstellingen

We verbeteren de vroegsignalering van kwetsbare kinderen

Door middel van vroegsignalering willen we alle kinderen die jeugdhulp nodig hebben zo tijdig mogelijk hulp bieden. Op deze wijze kan zwaardere hulpverlening zoveel mogelijk vermeden worden.

Maatregelen

We maken een sluitende aanpak door middel van samenwerking rondom de vroegsignalering van kwetsbare kinderen

Wat wilden we bereiken

We maken met de samenwerkende organisaties afspraken over de vroegsignalering van kwetsbare kinderen. Deze organisaties weten dat ze de ouders van kinderen die zorg nodig hebben kunnen verwijzen naar het gebiedsteam.

Wat hebben we gedaan

We hebben samenwerkingsafspraken gemaakt met onze ketenpartners om invulling te geven aan de samenwerking bij het Sociaal Platform Jeugd (SPJ). Het SPJ is een multidisciplinair team dat streeft naar het voorkomen van ontwikkelingsbedreigingen bij jeugdigen en het waarborgen van veiligheid binnen hun gezin.

We zetten Integrale Vroeghulp in voor kinderen van 0-7 jaar. Deze deskundigen van de GGD stimuleren vroegsignalering van kwetsbare kinderen. Samen met ketenpartners bekijken zij integraal wat een kind nodig heeft. Hiervoor gebruiken ze een casuïstiek-overleg.

Daarnaast hebben we aparte overleggen gehad met het basisonderwijs voor het versterken van de samenwerking voor de vroegsignalering van kinderen.

We hebben aan elke basisschool een consulent Jeugd gekoppeld, die een zorgteam vormt samen met de Jeugdgezondheidszorg en de intern begeleider.

We ontwikkelen een integrale aanpak tussen onderwijs en de zorg voor jeugd

Wat wilden we bereiken

De integrale aanpak is gebaseerd op goede afspraken en samenwerking met de scholen in Opsterland en het project Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED). In 2023 ontwikkelen we de integrale aanpak onderwijs en zorg verder door.

Wat hebben we gedaan

Op basis van overleggen tussen onderwijs en zorg voor de jeugd is eind 2023 besloten tot het starten van een pilot op de scholen in Gorredijk. Deze pilot wil de extra inzet van consulenten jeugd op de scholen als schakel tussen onderwijs en zorg versterken. Hiermee voorkomen we onnodig inzet van (zwaardere) jeugdhulp.
De gemaakte afspraken met de scholen vormen een aanzet voor het projectplan van deze pilot, die begin 2024 wordt opgesteld.

We zijn samen met het onderwijs verder gegaan met de aanpak en het voorkomen van leesproblemen bij kinderen (project Ernstige Enkelvoudige Dyslexie). Hieronder valt o.a. een samenwerking met het onderwijs middels het programma BOUW! Met BOUW! wordt preventief gewerkt aan dyslexieproblematiek en daarmee ook aan het verminderen van het aantal dyslexiebehandelingen.
Het project EED is opgegaan in de pilot Effectief Leesonderwijs dat onder thema Onderwijs specifiek wordt toegelicht.

Doelstellingen

Wij willen effectieve toegang tot zorg

De toegang tot zorg richten we zo in dat we preventief te werk gaan, waarbij we ons richten op het voorkomen en beperken van zorg. We willen jeugdhulp verlenen daar waar het nodig is. De toegang moet voor iedereen bereikbaar en bekend zijn.

Maatregelen

Samen met zorgaanbieders richten we ons op het voorkomen van de inzet van zware zorg.

Wat wilden we bereiken

Samen met de externe verwijzers, ook in SDF verband, gaan we afspraken maken over het monitoren en controleren op de hoge intensiteiten om de juiste zorg te leveren. Zo willen we voorkomen dat cliënten doorstromen naar onnodig zware en langdurige zorg.

Wat hebben we gedaan

We hebben samen met andere Friese gemeenten en SDF afspraken gemaakt over de nieuwe inkoop jeugd, waarbij ook de afspraken over het toekennen van jeugdhulp zijn aangescherpt; we zetten in op preventie en vroegsignalering om verwijzingen naar dure specialistische jeugdhulp te voorkomen.

We hebben hiervoor overleg gevoerd met externe verwijzers bij hoge intensiteiten, zodat de kinderen uit gemeente Opsterland niet onnodig lang jeugdhulp ontvangen.

We borgen de gemaakte afspraken inkoop Jeugdhulp 2023 en contractmanagement

Wat wilden we bereiken

We gaan de nieuwe inkoop Jeugdhulp verwerken in de nieuwe verordening jeugdhulp en zorgen dat deze geborgd wordt in onze gemeente. De procedures en afspraken rondom inkoop van zorg en ondersteuning voor jeugd zijn helder en bij iedereen in het Gebiedsteam bekend.

Wat hebben we gedaan

We hebben de afspraken over nieuwe inkoop jeugd vastgelegd in onze verordening en beleidsregels Hart voor de Jeugd 2024.

We hebben sessies gehouden om de procedures en afspraken rondom inkoop van zorg en ondersteuning voor jeugd voor ons gebiedsteam te verduidelijken.

We gaan de zorg vanuit de juiste wet vergoeden

Wat wilden we bereiken

We gaan de zorg vanuit de juiste wet vergoeden, waarvoor we gerichte samenwerkings- en resultaatafspraken maken. We maken samenwerkings- en resultaatafspraken met zorgaanbieders over tarieven, intensiteiten en wat Jeugd-, WMO en WLZ zorg is. Hierbij moeten wij over voldoende informatie en kennis beschikken.

Wat hebben we gedaan

We hebben samen met andere Friese gemeenten en SDF afspraken gemaakt over de nieuwe inkoop jeugd. Hierbij zijn ook afspraken gemaakt over samenwerkings- en resultaatafspraken met onze zorgaanbieders over tarieven, intensiteiten en over de strekking van de jeugdwet.

We hebben lokaal contracten afgesloten met een aantal aanbieders en hierin samenwerkings- en resultaatafspraken opgesteld voor het bieden van vaktherapie in onze gemeente.

Doelstellingen

Wij zorgen voor een goede begeleiding van kwetsbare kinderen

We investeren in de kwaliteit van het gebiedsteam en de samenwerking met partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn. Dit alles gericht op kortdurende, snelle en efficiënte hulp waaronder het doorverwijzen naar passende hulp.

Maatregelen

We ontwikkelen en monitoren een eenduidige werkwijze voor de indicaties van de jeugdwet

Wat wilden we bereiken

Met het Friese ondersteuningsplan als leidraad werken we op een eenduidige werkwijze. Daarvoor gaan we het Friese ondersteuningsplan Jeugd, het toekomstplan en het veiligheidsplan aan de werkwijze van het gebiedsteam toevoegen. We monitoren de werkwijze voor de indicaties en passen eventuele verbeteringen toe.

Wat hebben we gedaan

We hebben het Friese ondersteuningsplan en het veiligheidsplan geïmplementeerd in 2023. De naam wordt gewijzigd naar Regionaal ondersteuningsplan in 2024.
De werkwijze voor indicaties hebben wij geëvalueerd en verbeterd.
We zijn gestart met het werken met het toekomstplan 18-/18+.

Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen

Doelstellingen

In elk dorp waar nu ook een dorpshuis is, is een dorpshuisfunctie aanwezig.

We willen bereiken dat in elk dorp waar nu ook een dorpshuis is, een toekomstbestendige dorpshuisfunctie aanwezig blijft voor het vergroten van de sociale cohesie waarbij we uitgaan van maatwerk per dorp. De verschijningsvorm van deze ontmoetingsruimten kan divers zijn. De kracht van de dorpshuisbesturen is het grote zelf organiserend vermogen. De inwoners en hun ideeën staan centraal. Dit past bij de ontwikkelingen in de samenleving en het coalitieakkoord “Mei-inoar foarút”.

De gemeente heeft een verbindende en faciliterende rol en zorgt voor de juiste randvoorwaarden waardoor de dorpshuisbesturen in staat zijn een zelfstandige duurzame exploitatie te realiseren. We streven ernaar dat dorpshuisbesturen zelfredzaam zijn. Zij beheren, exploiteren en onderhouden de dorpshuizen in hun eigen dorp.

Maatregelen

Wij ondersteunen het in stand houden van dorpshuizen en multifunctionele accommodaties.

Wat wilden we bereiken

We willen zorgen dat dorpshuisbesturen en belanghebbende partijen de beschikking houden over een toekomstbestendige dorpshuisfunctie. We maken samen met de dorpshuizen een actieplan per dorpshuis.

Wat hebben we gedaan

De koersplannen van ieder dorpshuis zijn in februari 2023 vastgesteld door de besturen van de dorpshuizen. Tijdens deze bijeenkomst gaven de besturen hun input om het beleid voor de dorpshuizen concreter te maken. Op basis van urgentie is een agenda gemaakt voor het uitvoeren van de eerste actieplannen van de koersplannen. In 2023 startten de actieplannen van het Multifunctioneel Centrum de Wier en Langezwaag. In november 2023 deelde de gemeente de voortgang met de besturen van de dorpshuizen.

Doelstellingen

Waar mogelijk faciliteren en ondersteunen wij initiatieven vanuit de mienskip.

Wanneer inwoners een initiatief hebben, denkt de gemeente mee vanuit de mogelijkheden. De gemeente ontwikkelt heldere en duidelijke kaders. We beseffen ons dat er maatwerk mogelijk moet zijn in ieder dorp en voor elk initiatief.

Maatregelen

De dorpencoördinator is bekend bij alle dorpen in Opsterland

Wat wilden we bereiken

De dorpencoördinator werkt nauw samen met de beleidsadviseur dorpen. De dorpencoördinator en dorpswethouders trekken met elkaar op in de contacten met de dorpen.

De dorpencoördinator is samen met de beleidsadviseur dorpen het aanspreekpunt voor besturen van Plaatselijke Belangen en dorpshuizen. De dorpencoördinator is bekend met alle dorpen in Opsterland, is eerste contactpersoon voor de Plaatselijke Belangen en neemt de operationele taken op zich.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn de dorpencoördinatoren zichtbaarder geworden. Zo sloten onze dorpencoördinatoren aan bij de Algemene Ledenvergaderingen van Plaatselijke Belangen. Zij zetten vragen van de Plaatselijke Belangen uit binnen de gemeentelijke organisatie en bewaakten de voortgang en beantwoording. De dorpencoördinatoren voerden met elk Plaatselijk Belang een ambtelijk overleg. Er zijn in 2023 zes nieuwsbrieven 'Nijs út en foar de doarpen' uitgegeven om de Plaatselijke belangen te informeren over relevante ontwikkelingen.

Ieder dorp krijgt een eigen dorpswethouder

Wat wilden we bereiken

Naast dat de Plaatselijke Belangen en dorpshuisbesturen de dorpencoördinator en beleidsadviseur dorpen als vast aanspreekpunt binnen de gemeente hebben, krijgt ieder dorp vanaf 2023 ook een dorpswethouder. De dorpencoördinator en dorpswethouder trekken met elkaar op in de contacten met de dorpen, o.a. door de ledenvergaderingen van Plaatselijke Belangen bij te wonen.

Wat hebben we gedaan

In 2023 kreeg ieder dorp heeft zijn eigen dorpswethouder. De verdeling was als volgt:
Marcel van Opzeeland: Beetsterzwaag/Olterterp, Tijnje, Luxwoude en Langezwaag;
Durk Durksz: Gorredijk, Wijnjewoude, Nij Beets en Bakkeveen;
Libbe de Vries: Terwispel, Lippenhuizen, Hemrik en Jonkersland;
Rob Jonkman: Frieschepalen, Ureterp en Siegerswoude.

De dorpswethouder en dorpencoördinator trokken samen op in de dorpen.

We maken afspraken met plaatselijke belangen over uitvoering van de dorpsvisies

Wat wilden we bereiken

We gaan een proces beschrijven zodat het voor Plaatselijke Belangen, bestuurders en medewerkers van Opsterland duidelijk is wat we van elkaar mogen verwachten.

In 2022 zijn de dorpsspiegels uitgevoerd. Met ieder Plaatselijk Belang gaan we in gesprek over de uitkomsten van de dorpsspiegel en hoe deze kunnen worden vertaald in het actualiseren van de dorpsvisies.

Wat hebben we gedaan

We hebben een werkproces vastgesteld voor het behandelen van een dorpsvisie. In 2023 zijn zeven dorpen begonnen met het opstellen of bijwerken van een dorpsvisie. De dorpencoördinator heeft de dorpen in contact gebracht met Doarpswurk. Doarpswurk ondersteunde vier dorpen bij het maken van de dorpsvisie. Dit proces gaat door in 2024.

Wij organiseren periodiek een dorpstafel

Wat wilden we bereiken

We organiseren periodiek dorpstafels in de dorpen om met zoveel mogelijk mensen in gesprek te gaan over wat er speelt in het dorp.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn er geen dorpstafels georganiseerd. In overleg met de Plaatselijke Belangen krijgen de dorpstafels een plek in dorpenbeleid in 2024.

Wij werken samen met de dorpen en plaatselijke belangen

Wat wilden we bereiken

Wij zien de leefbaarheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven, woon- en energiecoöperaties, overige maatschappelijke organisaties en de gemeente.

We hebben met de dorpencoördinator proactief contact met de besturen van Plaatselijke Belangen. We informeren hen over relevante ontwikkelingen en gaan in gesprek over uitdagingen en kansen voor hun dorp.

Wat hebben we gedaan

We hebben met ieder Plaatselijk Belang regelmatig overleg gevoerd, op zowel ambtelijke als bestuurlijk niveau. Ook hebben we in 2023 zes nieuwsbrieven 'Nijs út en foar de doarpen' uitgegeven om de Plaatselijke belangen te informeren over relevante ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	638	653	654	*	796	805	825	*
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1%	1%	1%	*	1%	1%	1%	*
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	% Kinderen in uitkeringsgezin	4%	4%	4%	*	6%	6%	6%	*
Achterstand onder de jeugd - Werkloze jongeren	% Werkloze jongeren	3%	2%	2%	*	2%	2%	1%	*
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	69,1%	71,2%	72,6%	73,3%	69,6%	70,4%	72,2%	73,1%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	379 ^	292,0	258,2	242,8	460^	431,0	366,7	344,8
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	172,6	183,4	206,8	206,1	202,0	197,7	197,7	191,5
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	10,2%	9,6%	11,1%	9,5%	11,9%	10,5%	13,2%	11,1%
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,7%	1,7%	1,4%	1,3%	1,2%	1,2%	1,2%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,2%	0,3%	0,3%	*	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%
WMO Clienten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	610	610	610	*	700	649	710	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 maart 2024

^ De stijging van het aantal personen met een bijstandsuitkering t.o.v. 2019 wordt veroorzaakt door het beroep dat is gedaan op de (tijdelijke) TOZO regeling. Zonder deze regeling zien we geen significante wijziging in dit aantal bij de gemeente Opsterland

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 6 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	37.527	37.241	41.051	40.395	-657
Baten	10.352	9.771	11.701	10.970	-731
Saldo voor bestemming	**-27.175**	**-27.470**	**-29.350**	**-29.425**	**-75**
Mutaties reserves					
Lasten	30	30	310	310	-
Baten	140	-	289	366	77
Saldo na bestemming	**-27.066**	**-27.500**	**-29.372**	**-29.369**	**2**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.093	-1.966	127
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.466	-1.508	-41
6.3 Inkomensregelingen	-3.804	-3.624	180
6.4 WSW en beschut werk	-3.292	-3.383	-92
6.5 Arbeidsparticipatie	-830	-977	-147
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-1.688	-1.602	86
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-987	-1.103	-116
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.779	-2.714	65
6.71B Begeleiding (WMO)	-1.675	-1.663	12
6.71C Dagbesteding (WMO)	-650	-657	-7
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-645	-693	-47
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-400	-	400
6.72B Jeugdhulp behandeling	-160	-	160
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-400	-204	196
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-5.140	-5.905	-765
6.73A Pleegzorg	-350	-328	21
6.73B Gezinsgericht	-350	-	350
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-850	-1.473	-623
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	-150	-149	1
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-220	-220
6.74C Gesloten plaatsing	-1.000	-751	249
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-218	-220	-3
6.81A Beschermd wonen (WMO)	500	555	55
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	92	92
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-324	-324	-
6.82A Jeugdbescherming	-600	-607	-7
Saldo voor bestemming	**-29.350**	**-29.425**	**-75**

Stortingen reserves			
Verbouw dorpshuizen	-30	-30	-
Versterken toegang naar 2024	-120	-120	-
Participatie werkdeel naar 2024	-160	-160	-
Totaal stortingen reserves	**-310**	**-310**	**-**
Onttrekkingen reserves			
Perspectiefbrief 2023	289	289	-
Corona realisatie	-	77	77
Totaal onttrekkingen reserves	**289**	**366**	**77**
Saldo na bestemming	**-29.372**	**-29.369**	**2**

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2023 € 2.000 voordeliger dan de begroting.

Taakveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie geeft in 2023 een voordeel van € 127.000
De kosten voor welzijns-, vrijwilligers- en jongerenwerk laten gezamenlijk een voordeel zien van € 113.000. Dit voordeel wordt mede veroorzaakt omdat in 2023 extra middelen voor het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn ontvangen waarvan welzijnstaken zijn gefinancierd. Voor € 100.000 wordt voor het budget Welzijn een resultaatbestemming aangevraagd om in 2024 de welzijnsnota verder vorm te kunnen geven.

Op de verschillende onderdelen van het dorpenbeleid is er een financieel voordeel van € 31.000. De verschillende projecten voor Geweldig Gorredijk laten een voordeel zien van € 64.000. De exploitatiekosten van de diverse mfc's en dorpshuizen geven in 2023 per saldo een nadeel van € 47.000. Meer inzet op inburgering dan voorzien geeft een nadeel van € 17.000. De coronakosten geven een nadeel van € 4.000.

De overige posten zijn per saldo € 13.000 nadelig.

Taakveld 6.2 Wijkteams geeft in 2023 een nadeel van € 41.000
Het nadeel van € 119.000 op de ondersteunende kosten gebiedsteams wordt onder andere veroorzaakt door stijgende doorbelastingen van Sociaal Domein Fryslân en andere structurele lasten. Er wordt minder gebruikt gemaakt van het calamiteitenbudget Sociaal Domein, dat brengt een voordeel van € 74.000 met zich mee.

De overige posten zijn per saldo € 4.000 voordelig.

Taakveld 6.3 Inkomensregeling geeft in 2023 een voordeel van € 180.000
Er is een voordelig saldo op de inkomensregelingen van € 130.000. Dit overschot zal leiden tot een lager budget in de komende jaren.

We zien binnen de inkomensregelingen de uitgaven aan de loonkostensubsidie stijgen en dat wordt dan gecompenseerd met lagere uitgaven aan de uitkeringen.

Verder is er een voordeel van € 58.000 op de diverse minimaregelingen.

De overige posten zijn per saldo € 8.000 nadelig.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie geeft in 2023 een nadeel van € 92.000
De jaarlijkse bijdrage aan Caparis was € 92.000 hoger dan geraamd. Deze hogere uitgaven zijn mede veroorzaakt door de aanpassing van de cao's in 2023 voor de mensen die bij de Sociale Werkvoorziening werken.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie geeft in 2023 een nadeel van € 147.000
Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat bij de najaarsrapportage er een verhoging van € 147.000 heeft plaats gevonden van het budget voor de inkomsten. Omdat abusievelijk het budget voor de uitgaven niet met dit bedrag is verhoogd is er nu in 2023 op dit taakveld een tekort ontstaan.

Taakveld 6.6, 6.71 en 6.81 (kosten voor de uitvoering van de WMO) geven een voordeel van € 184.000

Er is een voordeel op de kosten voor individuele en collectieve voorzieningen WMO en PGB van € 91.000. De stijging van het aantal nieuwe cliënten was lager dan ingeschat en per cliënt werd minder zorg en gemiddeld minder zware zorg ingezet.
Beschermd Wonen (BW) geeft een voordeel van € 55.000. De uitvoering en financiering van BW vindt provinciebreed plaats. Coronakosten geven een nadeel van € 50.000.
De maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (MOVO) geeft een voordeel van € 92.000 door een positieve afrekening betreffende jaar 2022.

De overige kosten zijn per saldo € 4.000 nadelig.

Taakveld 6.72, 6.73, 6.74 en 6.82 (kosten voor de uitvoering van Jeugd) geven een nadeel van € 285.000.

Er is een nadeel op de kosten voor individuele en collectieve voorzieningen WMO en PGB van € 267.000. De stijging van het aantal kinderen dat een beroep doet op de Jeugdzorg is groter dan ingeschat en ook zien we een stijging van de gemiddelde intensiteit van de ingezette zorg.

De coronakosten geven een nadeel van € 18.000.

De mutatie in de reserves geeft een voordeel van € 77.000

De coronakosten zijn onttrokken uit de reserve Corona.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu
Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen
Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar verbetering van de biodiversiteit en de vermindering van CO2-uitstoot. Hierbij schatten we gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen op waarde.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en gebruikmaken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten
Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)
Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005) & Evaluatie Milieubeleidsplan 2005 - 2015
Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)
Milieuprogramma 2011-2015 (2011)
Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)
Watertakenprogramma 2020 – 2025
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten
Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022
Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2018
Ontwikkelagenda's Duurzaam, Leefbaar en Inclusief Opsterland
Omgevingsvisie 2015-2030
Uitvoeringsplan Energietransitie
Zonneplan Opsterland

Thema Milieu

Inleiding
In het Nationaal Deltaprogramma 2022 staan de plannen van de overheid om alle steden, dorpen en buitengebieden op zo’n manier te hebben ingericht dat Nederland voorbereid is op de gevolgen van toenemende hitte, droogte en extreme neerslag. In 2015 is al besloten dat het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen samen de ambitie vastleggen dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Zo mogen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de risico’s door extreem weer en overstromingen niet verder toenemen en moeten we de bestaande ruimte zo beheren en onderhouden dat de kans op schade en slachtoffers afneemt.

Met andere overheden in Fryslân hebben we de ‘klimaatstresstest’ uitgevoerd als eerste stap naar een klimaat adaptieve en water robuuste omgeving; denk hierbij aan hittestress en wateroverlast. Daarin is onderzocht welke kwetsbaarheden er zijn binnen de gemeente. Tijdens een risicodialoog zijn deze nader in beeld gebracht en geprioriteerd. Ook mogelijke oplossingsrichtingen worden geïnventariseerd voor het maken van definitieve keuzes.

Doelstellingen

De gemeente kent een klimaatadaptieve en waterrobuuste omgeving en rioolstelsel

Wanneer riolering aan vervanging toe is vervangen we deze door een klimaatbestendig gescheiden stelsel. Nieuw aan te leggen riolering bij uitbreidingsplannen leggen we zodanig aan dat deze klimaat adaptief en toekomstbestendig is. Alleen daar waar gescheiden riool niet doelmatig kan worden aangelegd vervangen we het riool door een gemengd riool. Naast het aanpassen van de riolering op

het moment van vervanging kijken we naar maatregelen die we aan het riool kunnen koppelen om te zorgen voor opvang van de klimaatveranderingen. Te denken valt hierbij aan het aanleggen van wadi's of aanpassingen aan de weg om tijdelijk opvang van wateroverlast op en naast de weg mogelijk te maken.

Maatregelen

Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is onderdeel van alle werkzaamheden in de ruimtelijke inrichting.

Wat wilden we bereiken

In onze Omgevingsvisie leggen wij de hoofdlijnen voor een een klimaatadaptieve en waterrobuuste omgeving vast. We geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan Ruimtelijke Adaptatie.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is onze omgevingsvisie vastgesteld. In de omgevingsvisie is als opgave 2 de paragraaf: ' Klimaatadaptatie, wateroverlast en hittestress' opgenomen. Hierin zijn zes maatregelen opgenomen die bijdragen aan deze opgave. Met het Uitvoeringsplan Ruimtelijke Adaptatie als leidraad hebben we in 2023 bij alle uit te voeren projecten getoetst en bijgestuurd zodat binnen alle projecten rekening is gehouden met deze opgave.

We geven uitvoering aan het huidige Watertakenprogramma en stellen een nieuw watertakenprogramma voor 2026-2030 vast.

Wat wilden we bereiken

Elk jaar controleren we 10 % van onze riolering. Voor geconstateerde problemen plannen we maatregelen in. Bij nieuwe riolering worden vuil- en hemelwater gescheiden aangelegd. Daarnaast wordt gekeken naar aanvullende maatregelen voor piekbelasting, zoals de aanleg van wadi’s of aanpassingen aan de weg voor het tijdelijk opvangen van water.

Wat hebben we gedaan

We hebben dit jaar 21 kilometer vrijverval-riolering, voornamelijk in Ureterp, gecontroleerd en gereinigd. Dit is 10% van de totaal 210 kilometer vrijverval-riolering in de gemeente Opsterland.

We hebben vanuit het overzicht van knelpunten maatregelen vormgegeven die we de komende jaren gaan uitvoeren.

We hebben in 2025 100% van de huidige en te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld

Wat wilden we bereiken

In 2025 hebben we alle huidige knelpunten van wateroverlast in beeld en hebben we een plan om deze knelpunten op te lossen.

Wat hebben we gedaan

De huidige knelpunten en een deel van de verwachte knelpunten zijn in beeld. In 2024 brengen we de laatste verwachte knelpunten in beeld zodat deze in 2025 in het nieuwe watertakenprogramma worden meegenomen om op te lossen.

Doelstellingen

Het zwerfafval wordt met vrijwilligers opgeruimd

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren.

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

Wat wilden we bereiken

De gemeente krijgt €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, volgens vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te hebben en te faciliteren. Ook in 2023 benaderen we actief de dorpen, via de plaatselijk belangen, waar nog geen himmelploeg aanwezig is.

Wat hebben we gedaan

In 2023 heeft geen uitkering van het Afvalfonds voor zwerfafval plaatsgevonden (€1,14 per inwoner), omdat deze vergoeding tot 2023 liep.

Wel zijn de himmelploegen gefaciliteerd en zijn er meer vrijwilligers bijgekomen.

Doelstellingen

Er is een gezonde balans tussen natuurlijke duisternis en een veilige leefomgeving

Het verlichten van de openbare ruimte kent voor- en nadelen. Gezocht wordt naar een gezonde balans tussen lichtvervuiling en energielasten enerzijds en veiligheid en leefbaarheid anderzijds.

Maatregelen

In 2025 is 95% van de huidige installatie is voorzien van LED om energie te besparen en strooilicht te beperken

Wat wilden we bereiken

In 2025 is 95% van het huidige areaal voorzien van het energiezuinige en duurzame LED-techniek. Dit wordt bereikt met het plaatsen van nieuwe armaturen wanneer de oude (bijna) zijn afgeschreven of met retrofit waarbij het binnenwerk wordt omgezet.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn 319 armaturen omgebouwd naar LED. Om de doelstelling te halen moeten nog circa 550 armaturen worden omgebouwd.

In het kader van de Omgevingswet zal het voorkomen van lichthinder verder geïmplementeerd worden

Wat wilden we bereiken

In 2023 gaan we op basis van de Omgevingsvisie onderzoeken welke gebieden in aanmerking komen om als duisternisgebied aangewezen te worden. In deze gebieden zullen beperkingen gaan gelden voor lichtgebruik

Wat hebben we gedaan

Buiten de bebouwde kom gaan we zeer terughoudend om met het gebruik van openbare verlichting. Daar waar verlichting noodzakelijk is voor het waarborgen van de verkeersveiligheid is gebruik gemaakt van LED om strooilicht te beperken.

We onderhouden de huidige installaties met als uitgangspunt; verlichten waar het moet, duister waar het kan.

Wat wilden we bereiken

Bij het onderhouden van de huidige installatie wordt bij vervangingen gebruik gemaakt van de meest actuele technieken waarbij strooilicht en energieverbruik worden beperkt tot een minimum.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is voor de vervanging van verouderde armaturen gebruik gemaakt van LED met voorgeprogrammeerd dimregiem. Dat betekent dat de lamp in de (rustige) nachtelijke uren minder fel brandt.

Thema Gezondheid en Leefstijl

Doelstellingen

Wij willen met sport en bewegen de gezondheid van onze inwoners bevorderen.

Door actief sporten en bewegen doen inwoners mee aan de samenleving en werken ze aan de eigen lichamelijke en geestelijke conditie. Sport en bewegen zorgt dat men zich fitter en energieker voelt. Dit past in ons streven naar een gezonde leefstijl en een samenleving waarin iedereen meedoet.

Maatregelen

We ontwikkelen het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland tot een aanjager voor sport- en beweeginitiatieven

Wat wilden we bereiken

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland heeft als doel om inwoners meer en beter te laten bewegen en sportaanbieders te versterken. De start vond plaats bij aanvang van de Coronapandemie, waardoor dit project niet de gewenste start en bekendheid heeft gekregen.

In 2023 wordt het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland doorontwikkeld met als doel dat in elk dorp een vereniging actief deelneemt. Dit vergroot de bekendheid waardoor sportaanbieders meer initiatieven gaan opstarten en meer inwoners gaan bewegen.

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland is dé aanjager voor nieuwe sport- en beweeginitiatieven.

Wat hebben we gedaan

Het Lokaal Sportakkoord Opsterland is in juli 2023 doorontwikkeld naar versie 2.0. Deze nieuwe versie is opgesteld in samenwerking met bestuurders van sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, jongerenwerk en onderwijs. De acties hieruit hebben o.a. ertoe geleid dat 15 verenigingen clinics hebben gegeven tijdens de gymlessen op het basisonderwijs. Ook hebben wij 10 nieuwe sportactiviteiten gesubsidieerd.

We stimuleren initiatieven van gezondheidsprojecten

Wat wilden we bereiken

We stimuleren inwoners en verenigingen om initiatieven van gezondheidsprojecten op te starten en waar nodig ondersteunen en begeleiden de buurtsportcoaches in de opstartfase.

We hebben alle bestaande wandel- en beweeggroepen voor senioren in beeld. Deze gaan we promoten via de buurtsportcoaches, Code Hans en het gebiedsteam. Waar nodig zetten we met ondersteuning van genoemde partijen nieuwe wandel- en beweeggroepen op.

In samenwerking met jongeren, verenigingen, buurtsportcoaches en Code Hans organiseren we activiteiten en toernooien in combinaties van e-sport én bewegen voor jongeren.

Wat hebben we gedaan

De buurtsportcoaches hebben met het project Doortrappen 2 nieuwe fietsgroepen voor senioren opgestart. Na de zomervakantie hebben de buurtsportcoaches en Code Hans een panna knockout georganiseerd in Gorredijk. Hieraan hebben 60 kinderen en jongeren meegedaan. In de kerstvakantie is er in MFC De Wier in Ureterp een e-sports toernooi (FIFA en F1) georganiseerd met 40 deelnemers.

We voeren het actieplan Sport en Gezondheid 2023 uit

Wat wilden we bereiken

In het actieplan Sport en Gezondheid 2023 integreren we de volgende onderdelen:

- Activiteitenplan van de buurtsportcoaches.
- Plan van aanpak van Sûn Opsterlân.
- Afsprakenkader Sport.
- Preventieagenda Opsterland.
- Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland.

Dit actieplan vormt het uitgangspunt voor de activiteiten met betrekking tot sport en gezondheid.

Wat hebben we gedaan

De acties op het gebied van Sport & Gezondheid uit genoemde 5 plannen zijn gebundeld in 1 actieplan voor sport en gezondheid voor 2023 en 2024. De acties voor 2023 zijn uitgevoerd.

Wij stimuleren de gezonde leefstijl van inwoners

Wat wilden we bereiken

We stimuleren inwoners om gezond te leven door hierin ondersteuning te bieden in de opvoeding, op school, op het kinderdagverblijf en bij de sportvereniging. Hierbij wordt het programma Sûn Opsterlân in 2023 als aanjager gebruikt om de gezonde leefwijze nadrukkelijk onder de aandacht te brengen bij kinderen en hun ouders.

In 2023 zijn de accommodaties van alle buitensportverenigingen rookvrij tijdens jeugdactiviteiten en gaan alle basisscholen actief aan de slag om het Gezonde School-vignet te behalen.

We stimuleren inwoners met een beperking om te gaan bewegen of te sporten door hen te wijzen op én waar nodig te begeleiden naar de diverse mogelijkheden in Opsterland.

In 2023 gaan we programma’s voorbereiden voor andere doelgroepen.

Wat hebben we gedaan

De buurtsportcoaches hebben Sûn Opsterlân betrokken bij alle georganiseerde evenementen voor de basisscholen. Sûn Opsterlân heeft op haar beurt fruit en water uitgedeeld op deze evenementen.

Met alle scholen zijn gesprekken gevoerd om het Gezonde School-beleid te bespreken en ondersteuning hierbij aan te bieden, om in 2024 een vignet Gezonde School te behalen.

Iedere vereniging heeft commitment uitgesproken om hun terreinen rookvrij te maken. Zij hebben hun commitment ondertekend in een convenant. De verenigingen hebben borden 'Rookvrije Generatie' ontvangen.

Inwoners met een beperking zijn gewezen op de mogelijkheden om te sporten door de buurtsportcoaches, gebiedsteam, campagnes via Sport Fryslân en landelijke campagnes. Op de site Uniek Sporten staan alle sportmogelijkheden voor inwoners met een beperking.

In het laatste kwartaal zijn we gestart met het ontwikkelen van een programma voor 70+-ers. Dit programma draagt bij aan het verkleinen van hun valrisico, verbeteren de leefwijze en het beperken van de zorgkosten.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij willen als gemeente het goede voorbeeld geven en daarmee anderen inspireren. Daartoe benutten we kansen om onze gebouwen, wagenpark en gereedschap te verduurzamen en duurzaam in te kopen. Goede voorbeelden maken wij zichtbaar.

Maatregelen

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Wat wilden we bereiken

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap. Bij vervanging van voertuigen en gereedschap wordt gekozen voor de meest duurzame keuze. 50% van het gemotoriseerde gereedschap is “groen".

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor als dit financieel inpasbaar is. We streven ernaar om in 2026 de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch te hebben (ten opzichte van 10% in 2022).

Wat hebben we gedaan

In 2023 is ongeveer 15% van het gemotoriseerde gereedschap vervangen door elektrisch.

Wij streven naar 100% duurzame inkoop

Wat wilden we bereiken

De samenwerkingsagenda ‘Fryslân koopt circulair’ is ondertekend. Dit is gedaan in samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf. De ambities op het gebied van circulair inkopen zijn daarmee vastgesteld op 25% in 2025, 75% in 2030 en 100% in 2035.

In het inkoopstartformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Deze paragraaf wordt verder ontwikkeld, zodat bij nieuwe inkooptrajecten duurzaamheid beter geborgd is. Daarnaast onderzoeken de OWO-gemeenten hoe zij invulling gaan geven aan het nieuwe Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) door het verder uitwerken van het actieplan MVOI en hieraan uitvoering te geven.

Wat hebben we gedaan

Het inkoopstartformulier wordt nog verder ontwikkeld. Het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is ontwikkeld en in 2023 vastgesteld door de OWO-directie. Vanuit de daarin opgenomen acties wordt gewerkt aan het beter inzichtelijk maken van de feitelijke prestatie op de doelstelling rondom circulariteit (en CO2-reductie).

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen

Wat wilden we bereiken

Onze bedrijfsgebouwen voldoen met de aanpassingen van de laatste jaren aan de wettelijke duurzaamheidseisen.

We verduurzamen het vastgoed ten behoeve van klimaatdoelstellingen conform de in 2022 vastgestelde kadernota Vastgoedbeleid. Duurzame instandhouding is uitgangspunt, vernieuwing en renovatie waar nodig en betaalbaar.

Bij het (groot) onderhoud benutten wij daarom kansen om verder te verduurzamen. We onderzoeken de haalbaarheid van het plaatsen van zonnepanelen eventueel in combinatie met opslag op en bij enkele van onze gebouwen.

Wat hebben we gedaan

We hebben de mogelijkheden om het gemeentehuis verder te verduurzamen onderzocht. Deze zijn nu nog beperkt. Constructief gezien is het lastig om zonnepanelen te plaatsen en energieopslag (batterijen) is nu nog te duur. Wel is het gebouw van de Voedselbank in Gorredijk verduurzaamd, waarbij ook zonnepanelen zijn aangebracht. Ook op het dak van De Wier in Ureterp zijn zonnepanelen gelegd. Op basis van een energiescan is een globaal plan gemaakt voor renovatie en verduurzaming van dit gebouw. Op basis van dit plan is een aanvraag gedaan voor de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) (en inmiddels door RVO toegekend, € 110.000). Het plan wordt verder uitgewerkt tot een project en aan de raad voorgelegd.
Van MFA Dundelle in Bakkeveen is een energiescan opgeleverd (label A).

Doelstellingen

Wij zetten in op een energiebesparing van een equivalent van 150.000 MWh in 2035

Om in 2035 energieneutraal te zijn wordt ingezet op een energiebesparing van 150.000 MWh ten opzichte van het jaar 2018. Eind 2026 moet daarvan 100.000 MWh zijn gerealiseerd.

Maatregelen

Samen met een aantal dorpen/energiecoöperaties voeren wij plannen uit om aardgas te besparen

Wat wilden we bereiken

Op basis van de transitievisie warmte gaan we met deze dorpen in overleg over de uitvoering van een campagne om energie te besparen. We gaan verder met de campagne in Nij Beets en met minimaal twee andere dorpen werken we plannen uit en starten met de uitvoering daarvan.

Wat hebben we gedaan

In Nij Beets hebben we met energiecoöperatie Krigel en Entrance (Hanze Hogeschool) een sociaal onderzoek gedaan naar onder andere hoe de inwoners tegen de aanpak van de energietransitie aankijken. Ook is een technisch model ontwikkeld. Daarmee kan worden doorgerekend wat de gevolgen zijn van ontwikkelingen (of ingrepen) in de vraag naar en/of het aanbod van energie op bijvoorbeeld het elektriciteitsnetwerk. Op basis van de uitkomsten wil Nij Beets een programma uitwerken voor de komende tijd.
We hebben Tijnje ondersteuning gegeven bij het oprichten van een energiecoöperatie. Deze is aangesloten bij de ontwikkelingen in Nij Beets.
In Bakkeveen ondersteunen wij een buurtaanpak (De Singels).
In Wijnjewoude ondersteunen wij de uitvoering van de Proeftuin Aardgasvrije Wijken.

We faciliteren eigenaren van mienskip-gebouwen bij energiebesparing/verduurzaming

Wat wilden we bereiken

Wij bieden alle besturen van dorpshuizen, MFA's, sportverenigingen, etc. de mogelijkheid om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen en over subsidiemogelijkheden.

Besturen van dorpshuizen, MFA's en sportverenigingen worden gewezen op de mogelijkheden voor een energiescan en de landelijke en gemeentelijke subsidiemogelijkheden voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Waar nodig faciliteren wij hen.

Wat hebben we gedaan

Energiescans zijn aangeboden aan diverse eigenaren van mienskip-gebouwen. Hiervan is vooralsnog beperkt gebruik gemaakt. Wel zijn er al veel gesprekken geweest met dorpshuisbesturen over eigenaarschap en onderhoud, waarbij ook verduurzaming aan bod komt.
Van de verduurzamingssubsidie (40%) die door de gemeente wordt aangeboden wordt goed gebruik gemaakt. De subsidie is intussen breder open gesteld en het bedrag is vergroot.

We geven uitvoering aan de specifieke uitkering middelen aanpak energiearmoede

Wat wilden we bereiken

Het plan van aanpak energiearmoede wordt uitgevoerd. We bieden verschillende energiebesparende maatregelen aan de doelgroep aan. Deze dragen bij aan het verlagen van de energierekening. Hierbij worden onder andere energiecoaches, energiecoöperaties en de woningcorporaties betrokken.

Wat hebben we gedaan

De subsidieregeling 'Aanpak Energiearmoede door Energiebesparing' is op 2 mei 2023 in werking getreden. Eerst voor mensen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum en per 1 september is dit verbreed tot 140%. Aan het eind van het jaar hebben 820 van 1377 huishoudens (120%) gereageerd op onze brieven en toestemming gegeven voor het delen van hun gegevens voor het uitvoeringsproces; bijna 500 daarvan hebben daarop daadwerkelijk een voucher van €500 aangevraagd, waarvan er 377 al verzilverd zijn voor de aanschaf van energiezuinig witgoed en 49 bestellingen voor energiebesparende producten via de webshops. Vanuit de doelgroep 140% (naar schatting ca 500 huishoudens) hebben we 64 aanvragen gehad, waarvan 60 gehonoreerd.
De energiecoaches hebben met 147 huishoudens uitgebreide telefonische of fysieke gesprekken gevoerd om te helpen bij het maken van de energiebesparende keuze. Zij hebben daarnaast met 121 mensen contact gehad die geen hulp wensten en/of al een keuze hadden gemaakt.
We hebben de regeling onder de aandacht gebracht door het sturen van 3 persoonlijke (herinnerings)brieven, verspreiden van flyers (o.a. door bibliotheek en voedselbank), social media berichten, publicaties in de Sa! en dorpskranten en via onze Gebiedsteams. Omdat nog steeds zo'n 500 huishoudens niet gereageerd hebben, hebben we contact gelegd met de woningcorporaties om voor het vervolg van de regeling (tot en met april 2024) focus te leggen op het bereiken van de huishoudens in buurten met relatief veel energiearmoede.

We maken (prestatie)afspraken met woningcorporaties over de verduurzaming van woningen

Wat wilden we bereiken

Met de woningbouwcorporaties wil de gemeente afspreken dat zij geen woningen verkopen met een energielabel dat lager is dan C. Ook wil de gemeente met hen afspreken dat particuliere eigenaren van voormalige sociale huurwoningen de kans krijgen om mee te doen met verduurzamingsprojecten van woningbouwcorporaties. (zie ook Programma 8 – Thema Wonen.)

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties worden hierover afspraken vastgelegd.

Wat hebben we gedaan

Ook in 2023 zijn prestatieafspraken gemaakt met Elkien en WoonFriesland. Over de verkoop van bezit is afgesproken dat Elkien zeer terughoudend is met verkoop en dat WoonFriesland in principe geen woningen verkoopt tenzij sprake is van zeer versnipperd woningbezit.
Bij renovatie en verduurzaming van woningen, heeft WoonFriesland afgesproken ook de particuliere eigenaren van hetzelfde type woning de gelegenheid te geven mee te doen in het onderhoudsproject. Met Elkien zijn geen specifieke afspraken gemaakt. De corporaties dienen voor 1 mei 2024 hun verantwoording aan gemeente Opsterland toe te sturen. Op dit moment is nog niet bekend in hoeverre deze afspraken zijn nagekomen.

We voeren een (communicatie)campagne uit gericht op de energietransitie

Wat wilden we bereiken

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie-uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en netwerkbijeenkomsten in de dorpen houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar onze communicatie en acties op af.

Er is een webpagina ingericht. Daarnaast publiceren we regelmatig in de Sa! en op social media over de energietransitie. We houden in ieder geval één netwerkbijeenkomst. We organiseren in OWO- en regionaal verband campagnes gericht op de energietransitie. We informeren onze inwoners actief over (landelijke) subsidiemogelijkheden en faciliteren hen om daarvan gebruik te maken.

Wat hebben we gedaan

De webpagina www.energieinopsterland.nl is ingericht en actueel. Daar kunnen inwoners en ondernemers terecht voor informatie en met vragen.
We hebben regelmatig gepubliceerd over de energietransitie in de Sa! in dorpskranten en op onze social media.
In regionaal verband en in samenwerking met de Sa! hebben we vier webinars georganiseerd over het verduurzamen van de (eigen) woning en bijbehorende financierings- en subsidiemogelijkheden.
We hebben vier (maart, juni, september en november) netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor onze energiecoaches, energiewerkgroepen/coöperaties en/of geïnteresseerde plaatselijke belangen om informatie en ervaringen te delen en inspiratie op te doen.
We hebben een aantal energiecoöperaties/ -werkgroepen ondersteund bij het organiseren van duurzaamheidsmarkten en informatiebijeenkomsten door communicatieondersteuning, het beschikbaar stellen van informatie en/of kleine bijdragen in de kosten.

Wij bouwen het energieloket verder uit

Wat wilden we bereiken

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. Daarvoor is er het energieloket. Dit bestaat uit een netwerk van lokale energiecoaches, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gaan dit verder uitbouwen, door nieuwe energiecoaches op te leiden, de huidige bij te scholen en door energieadviseurs (met woningverbeterplannen) nadrukkelijker bij onze campagnes te betrekken.

In 2023 zijn er minimaal 25 energiecoaches in minimaal 6 verschillende dorpen. Wij organiseren daarvoor trainingen en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast updaten we de lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio, maken deze bekend bij de energiecoaches en –coöperaties en subsidiëren we het opstellen van woningverbeterplannen door energieadviseurs. In OWO-verband onderzoeken we de haalbaarheid van een fysiek/mobiel loket.

Wat hebben we gedaan

Eind 2023 waren er 38 energiecoaches actief in Opsterland. Op Siegerswoude na, waren er in alle dorpen energiecoaches actief. We hebben voor hen diverse trainingen, zoals ‘energiecoach’, ‘thermografie’, ‘warmtevraagberekening’ en ‘financiële mogelijkheden’ en vier netwerkbijeenkomsten georganiseerd om informatie en ervaringen te delen. Daarnaast hebben we warmtebeeldcamera’s, CO2- en P1-meters beschikbaar gesteld. Om dit alles in goede banen te leiden hebben we een coördinator aangesteld, die de energiecoaches faciliteert en begeleidt. De Energie Kado Regeling is in samenwerking met energiecoaches opgesteld en uitgevoerd. We hebben de regeling samen met hen geëvalueerd en de uitkomsten verwerkt in het subsidieproces.

Samen met energiecoöperatie Krigel hebben we in Nij Beets een traject gestart. Onderdeel daarvan was het subsidiëren van het (door een energieadviseur) opstellen van 20 energiescan/woningverbeteringsplannen. Een groot aantal woningeigenaren heeft op basis daarvan al maatregelen uitgevoerd.

In 2023 hebben we in OWO-verband het actieplan warmtetransitie opgesteld met daarin de contouren voor een OWO-energiebureau. We hebben een wervingstraject gestart voor het aanstellen van drie professionele energiecoaches, die woningeigenaren in de OWO-gemeenten in het verduurzamingsproces van hun woning ondersteunen. Dit wordt in eerste instantie gekoppeld aan de uitvoering van de Lokale Aanpak Isolatie (Nationaal Isolatie Programma).

Doelstellingen

Wij zetten in op een equivalent van 450.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2035

Opsterland wil in 2035 energieneutraal zijn. Daarvoor is naast energiebesparing een duurzame opwek van 450.000 MWh energie nodig. Dit willen we bereiken met energie uit zon, wind en groen gas uit mono-mestvergisting en energieopslag.

Maatregelen

We brengen de meest geschikte locaties voor de opwek van duurzame energie in kaart

Wat wilden we bereiken

Wij hebben een grote ambitie voor de opwek van duurzame energie met zon/wind en groengas. Belangrijke toetsingskaders, zoals landschappelijke inpassing, zijn vastgelegd in provinciaal beleid, zoals de Sinneladder. Ook zijn de aansluitmogelijkheden op het elektriciteitsnetwerk beperkt. Met deze studie willen wij, conform de Sinneladder onderzoeken welke locaties in onze gemeente zich lenen voor de (gecombineerde) opwek van duurzame energie. Onze inwoners worden daarbij actief betrokken. Voordelen zijn dat dit het draagvlak versterkt, wij hebben zelf regie over locatiekeuze, het geeft onderbouwing voor het provinciale beleid waardoor toekomstige procedures kunnen worden verkort of vermeden. Net als bij de systeemstudie voeren wij dit onderzoek uit in samenwerking met de gemeente Smallingerland.

Wij ronden deze studie af in 2023. De resultaten verwerken wij in het Zonneplan en het Omgevingsplan.

Wat hebben we gedaan

Ruimte vinden voor locaties voor de opwek van duurzame energie is slechts één van de ruimtelijke opgaven waar onze gemeente voor staat. Andere opgaven zijn o.a. locaties vinden voor woningbouw, uitbreiding bedrijventerreinen, mogelijk nieuwe railinfrastructuur, de aanpak van de stikstofcrisis en verbeterd waterbeheer. Daarom is besloten om deze ruimtelijke puzzel integraal op te pakken. Dit vereist een andere aanpak. De uitvoering is nu voorzien voor 2024 en verder.

We doen onderzoek naar (kleinschalige) collectieve warmte-oplossingen

Wat wilden we bereiken

Voor het overgrote deel van onze gemeente zijn (individuele) all-electric of hybride warmteoplossingen het enige warmte-alternatief voor aardgas. Op een aantal locaties zijn mogelijk kleinschalige collectieve warmte-oplossingen (in combinatie met aquathermie, warmteopslag) mogelijk. De haalbaarheid daarvan willen we onderzoeken. Omdat de problematiek in de rest van Fryslân vergelijkbaar is, willen we dit doen in provinciaal verband in aansluiting op de RES en participeren we in een provinciaal onderzoek.

Wat hebben we gedaan

Op een aantal locaties in onze provincie zijn initiatieven voor kleinschalige initiatieven (warmtenetten) voor het opwekken en transport van warmte in onderzoek. We volgen deze initiatieven met interesse. De resultaten daarvan worden (op termijn) via de provinciale samenwerking (FET) ter beschikking gesteld. Afhankelijk van de resultaten bepalen we of en zo ja wat het vervolg wordt voor locaties binnen onze gemeente.

We faciliteren Wijnjewoude bij de uitvoering van het project aardgasvrije wijken.

Wat wilden we bereiken

De gemeente heeft voor Wijnjewoude voor de periode 2021 tot en met 2028 een financiële bijdrage vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) gekregen. WEN is verantwoordelijk voor de uitvoering. De gemeente faciliteert WEN daarbij.

Wij adviseren WEN bij het opstellen van de uitvoeringsplannen en toetsen deze aan de PAW-regeling. We ondersteunen WEN bij de uitvoering. We monitoren de voortgang.

Wat hebben we gedaan

WEN heeft de conceptuitvoeringsplannen voor 2023/2024 met de gemeente besproken en op basis daarvan de definitieve uitvoeringsplannen opgesteld en aan de gemeente voorgelegd. Op basis van deze uitvoeringsplannen heeft de gemeente een deel van de vanuit het Rijk beschikbare middelen voor de uitvoering beschikbaar gesteld. De gemeenteraad is daarover op de hoogte gesteld. Daarnaast is voldaan aan de monitoring- en verantwoordingvereisten van het Rijk. De aanpak besparen van WEN is zeer succesvol. Bijna 70% van de bewoners in Wijnjewoude heeft van de stimuleringsregeling gebruik gemaakt. Inmiddels zijn minimaal 79 hybride warmtepompen geïnstalleerd en 68 woningen (van de 902) volledig van het aardgas afgesloten.

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Wat wilden we bereiken

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

Opsterland neemt deel aan het provinciale overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen met de buurgemeenten. Wij dragen bij aan het uitvoeringsprogramma RES.

Wat hebben we gedaan

In de Regionale Energie Strategie is de opgave voor duurzame opwek van energie in de provincie Fryslân vastgelegd. Aan deze samenwerking is de opgave die wij hebben voor het vervangen van fossiele brandstoffen voor het verwarmen van woningen (warmte) toegevoegd. Deze samenwerking is vastgelegd in de Friese Energie Tafel (FET). Wij hebben actieve inbreng in een aantal programma’s die door de FET wordt uitgevoerd, zoals het opstellen van de energievisie en de groengasagenda.

We ronden het onderzoek naar het energiebedrijf af

Wat wilden we bereiken

Het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf is afgerond en aan de raad gepresenteerd. Aan de conclusies en aanbevelingen kleven nog vragen. Om beter inzicht te krijgen in de meerwaarde en de levensvatbaarheid van een gemeentelijke energiecoöperatie, willen we een businessplan laten opstellen. Dit moet inzicht geven in de (langjarig) opbrengsten en risico's van deelname van een gemeentelijke energiecoöperatie in een of meerdere commerciële initiatieven.

We stellen een businessplan op dat inzicht geeft in de (langjarig) opbrengsten en risico's van deelname van een gemeentelijke energiecoöperatie in een of meerdere commerciële initiatieven. Op basis van de resultaten wordt een vervolgvoorstel uitgewerkt.

Wat hebben we gedaan

Het onderzoek is afgerond. Hieruit blijkt dat een coöperatief ontwikkelbedrijf, dat deel kan nemen in projecten voor de opwek van duurzame energie, goede mogelijkheden heeft. De resultaten zijn gepresenteerd aan de raad.
Een aantal (externe) partijen willen graag duurzame energie in onze gemeente opwekken. Bij gesprekken met hen over de mogelijkheid daarvoor geven wij direct de randvoorwaarde mee, dat wij alleen meewerken als zij 50% lokaal eigendom willen garanderen. Door problemen met de congestie van het elektriciteitsnetwetwerk zijn hun ideeën nog niet vertaald in projecten die om besluitvorming aan de raad kunnen worden voorgelegd.

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

Wat wilden we bereiken

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen (met name ook de aansluitmogelijkheden van de netwerken van Liander en TenneT). Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, bemiddeling, het doorverwijzen naar netwerkpartijen en/of het bijdragen in kosten voor onderzoeken. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

We faciliteren de initiatieven voor de opwek van duurzame elektriciteit, de opslag daarvan en de productie van groen gas geproduceerd via monomestvergisting. Wij onderzoeken of deelname aan projecten voor energieopwekking en opslag buiten de gemeentegrenzen aantrekkelijk is. We hebben minimaal twee keer per jaar overleg met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op hun netwerk.

Wat hebben we gedaan

Samen met de provincie Fryslân hebben wij een bijdrage gegeven voor het opstellen van een businesscase voor een biogasinitiatief van een aantal veehouders rondom Nij Beets verenigd in de coöperatie Agrigas. De coöperatie wil biogas produceren uit monomestvergisters op bedrijfsniveau en dit vervolgens centraal opwerken tot aardgaskwaliteit om het daarna in te voeden in het gasnetwerk van Liander. De coöperatie wil daarbij ook de uitstoot van stikstof reduceren.
Naast de subsidie hebben wij een coördinerende rol gehad bij het verkrijgen van de vergunningen en zijn wij zowel ambtelijk als bestuurlijk aanwezig geweest bij een voorlichtingsavond over het project. Door een onverwachte verlaging van de landelijke subsidie (SDE) is de uitvoer van dit project eind 2023 "on-hold" gezet. Wij hebben ons ongenoegen over de aanpassingen in de SDE-subsidie kenbaar gemaakt bij de ministeries van Economische zaken en Landbouw. Gesprekken hierover met de ministeries zijn voorzien in 2024.
Door een aantal partijen wordt in onze gemeente gewerkt aan projecten voor de opwek van duurzame elektriciteit uit zonne-energie. Wij zetten daarbij in op de realisatie van 50% lokaal eigendom. Door (streng) provinciaal beleid en de problemen met het elektriciteitsnetwerk, is er weinig voortgang in deze projecten.

Wij geven invulling aan de transitievisie warmte voor onze gemeente

Wat wilden we bereiken

Eind 2021 is – in OWO-samenwerking - voor de gehele gemeente een transitievisie warmte opgesteld. In 2023 wordt invulling aan deze visie gegeven met de hieronder taken en activiteiten. De Visie biedt het kader om initiatieven van onderaf te stimuleren en te faciliteren.

We starten met het opstellen van de eerste dorp-/wijkuitvoeringsplannen en hiervoor worden minimaal 2 dorpen/wijken per gemeente geworven (vooral het opdoen van ervaring staat centraal);
We stimuleren de “altijd doen-maatregelen” waarmee het aardgasverbruik al met maximaal 70% kan worden teruggebracht.
We doen een haalbaarheidsonderzoek naar (semi-)collectieve warmte-alternatieven.
We zetten in op structurele communicatie, gericht op bewustwording en het belang van aardgasvrij-ready maken.
De visie geeft op dorps-/wijkniveau een eerste richting aan het alternatief voor het verwarmen met aardgas (met ruimte voor individuele initiatieven). We houden rekening met zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en de technische mogelijkheden.

Wat hebben we gedaan

De visie biedt de kapstok voor de uitvoering van veel van onze duurzaamheidsactiviteiten. De resultaten daarvan zijn eerder in dit hoofdstuk beschreven. Dat betreft alle activiteiten gericht op energiebesparing, verduurzaming van gebouwen, aanpak van energiearmoede en de campagnes in en met de dorpen.

Wij voeren een systeemstudie uit die ontwikkelingen in vraag en aanbod naar elektriciteit en problemen op het netwerk in beeld brengt

Wat wilden we bereiken

In 2023 is een systeemstudie naar de ontwikkelingen in vraag en aanbod en de problemen met het elektriciteitsnetwerk uitgevoerd. Daaruit blijkt dat er grote investeringen moeten worden gedaan in bijvoorbeeld onderstations. Locatiekeuzes, procedures en realisatie nemen veel tijd in beslag. Onder regie van de provinsje Fryslân is in 2023, in de samenwerking FET, gestart met een onderzoek naar het meest geschikte energiesysteem voor de toekomst in onze provincie onder andere gericht op het voorkomen van netcongestie.

Wij hebben regelmatig overleg met de netwerkbeheerders Liander en TenneT over de voortgang van de aanpassingen in het netwerk en de realisatie van een nieuw onderstation bij Drachten. We faciliteren de netwerkbeheerders bij de mogelijke ruimtelijke procedures die nog zijn om het netwerk aan te passen. Via de FET participeren wij in het onderzoek naar het meest geschikte energiesysteem voor de toekomst.

Wat hebben we gedaan

De systeemstudie gebaseerd op de ontwikkelingen die wij tot 2030 kunnen voorzien is medio 2023 afgerond. De raad is over de resultaten geïnformeerd. Een belangrijke conclusie is dat wij vol moeten inzetten op de realisatie van een nieuw onderstation voor de distributie van elektriciteit bij Drachten. De realisatie van een dergelijk station vraagt meerdere jaren voorbereiding.
In de loop van 2023 is gebleken dat de elektrificatie veel sneller gaat dan in de systeemstudie is voorzien. Naast terug levering van de opwek van duurzame energie is ook de levering van elektriciteit niet meer vanzelfsprekend. Wij zijn daarover regelmatig in overleg met Liander en TenneT.

Omdat deze problematiek in heel Fryslân aan de orde is, participeren wij actief in de provinciale samenwerking (Friese Energie Tafel, FET). Gestart is met het opstellen van een provinciale Energievisie. Een kennis/basisdocument is gedeeld met de raad. Met o.a. VNG, IPO, de Unie van waterschappen en de ministeries van EZ/BZK is een systematiek van integraal programmeren

ontwikkeld. Doel daarvan is versnelling van realisatie, prioritering en slim gebruik van onze energie-infrastructuur. Ook over deze aanpak is de raad geïnformeerd.

Beleidsindicatoren

		Opsterland			Nederland		
Beleidsindicatoren	Eenheid	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Fijn huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	153	150	*	169	148	*
Hernieuwbare elektriciteit (1)	%	27,10%	*	*	33,10%	*	*

Bij een verdieping van de cijfers blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassacentrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 maart 2024

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 7 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	7.900	7.714	8.813	9.716	903
Baten	7.402	6.859	7.589	8.243	654
Saldo voor bestemming	**-498**	**-856**	**-1.224**	**-1.473**	**-250**
Mutaties reserves					
Lasten	783	-	1.265	1.270	5
Baten	158	-	392	713	321
Saldo na bestemming	**-1.123**	**-856**	**-2.097**	**-2.030**	**66**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
7.1 Volksgezondheid	-1.509	-1.507	2
7.2 Riolering	875	937	62
7.3 Afval	729	656	-73
7.4 Milieubeheer	-1.180	-1.422	-242
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-138	-137	1
Saldo voor bestemming	**-1.224**	**-1.473**	**-250**
Stortingen reserves			
Reserve energietransitie	-90	-95	-5
Duurzaamheidsreserve	-1.175	-1.175	-
Totaal stortingen reserves	**-1.265**	**-1.270**	**-5**
Onttrekkingen reserves			
Perspectiefbrief 2023	392	392	-
Duurzaamheidsreserve	-	321	321
Totaal onttrekkingen reserves	**392**	**713**	**321**
Saldo na bestemming	**-2.097**	**-2.030**	**66**

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2023 € 66.000 voordeliger dan begroot

Taakveld 7.1 Volksgezondheid geeft in 2023 een voordeel van € 2.000

De kosten aan Veiligheidsregio Fryslân vielen lager uit dan begroot, dit levert een voordeel op van € 17.000.

De GIDS-gelden (Gezond in de stad) zijn niet geheel besteed, dit geeft een voordeel van € 32.000. Hiervoor wordt een resultaatsbestemming aangevraagd voor de inzet van een JOGG regisseur (Jongeren Gezond Gewicht).

De bestrijding van de eikenprocessierups heeft € 47.000 meer gekost dan was begroot. De afgelopen jaren is de populatie rupsen toegenomen. Ook neemt de acceptatie van overlast in de maatschappij af. Daardoor is er meer inzet nodig.

Taakveld 7.2 Riolering geeft in 2023 een voordeel van € 62.000

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.3 Afval geeft in 2023 een nadeel van € 73.000

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.4 Milieubeheer geeft in 2023 een nadeel van € 242.000

De implementatie van de gedragscode soortbescherming heeft vertraging opgelopen. Voor een bedrag van € 18.000 (voordeel) wordt een resultaatbestemming aangevraagd ten behoeve van een "Actieplan Biodiversiteit".

De start van het funderingsloket is vertraagd van zomer 2023 naar voorjaar 2024. Hierdoor zijn de kosten lager dan begroot en is een voordeel ontstaan van € 36.000.

Uit het Duurzaamheidsprogramma maatschappelijk vastgoed werd voor het bedrag van € 321.000 aan subsidies verstrekt (nadeel). Dit bedrag is onttrokken aan de reserve Duurzaamheid.

Het voordeel van € 5.000 op het uitvoeringsprogramma energietransitie en het klimaat- en energiebeleid wordt toegevoegd aan de reserve Energietransitie.

De overige budgetten in dit taakveld geven een voordeel van € 20.000.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria geeft in 2023 een voordeel van € 1.000

Er is nagenoeg geen verschil tussen de begroting en de realisatie.

De mutatie in de reserves geeft een voordeel van € 316.000

De mutaties zijn in taakveld 7.4 toegelicht.

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma doelstelling

Opsterland is een aantrekkelijke en vitale leefomgeving.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Opsterland is een plattelandsgemeente met 16 vitale dorpen en een uniek en gevarieerd landschap. Wij hebben een toekomstgericht woonklimaat dat aansluit op demografische ontwikkelingen en dat bijdraagt aan de leefbaarheid en vitaliteit van de woonomgeving.

De Omgevingswet, die vanaf 2024 wordt ingevoerd, vraagt anders denken en handelen. Wij zien hierbij goede mogelijkheden in het vraaggericht werken; waarbij we streven naar een goed samenspel tussen gemeente en diverse betrokken partijen. In de Omgevingsvisie 2015 - 2030 zijn daartoe al belangrijke beleidsaanzetten gegeven. Deze Omgevingsvisie is geactualiseerd en in 2023 weer vastgesteld. In de Omgevingsvisie is beschreven op welke wijze de inbreng van inwoners, maatschappelijke organisaties, ontwikkelaars en ondernemers kan worden benut bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het onderdeel "wonen" is nader uitgewerkt in de Woonvisie Opsterland, ook deze is geactualiseerd in 2023. De Woonvisie dient onder meer voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties, voor afspraken met andere maatschappelijke partners en afspraken met de dorpen. Het biedt het kader voor dorpsvisies, voor het gemeentelijk grondbeleid en voor de keuze voor locaties voor woningbouw.

Onze planologische producten (bestemmingsplannen) zijn actueel. Waar nodig is achterstallig onderhoud uitgevoerd bij ons ruimtelijk instrumentarium. Daardoor kan de overgang naar de Omgevingswet goed worden gerealiseerd. De bestemmingsplannen voor het buitengebied, de kommen en de bedrijventerreinen en de nog van kracht zijnde beheerverordeningen zijn per 1 januari 2024 opgegaan in het Omgevingsplan. Dit is te raadplegen op https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/ (landelijke website).

Wij streven naar een toekomstbestendig Fryslân en het consolideren en verbeteren van de bereikbaarheid van onze provincie. Met het Deltaplan voor het Noorden (en de Lelylijn) willen het Rijk, de vier noordelijke provincies en enkele grote gemeenten de bereikbaarheid en het wonen en werken in Noord-Nederland verbeteren. Grootschalige verstedelijking van onze gemeente is bij het verbeteren van bereikbaarheid echter niet het doel.

Kaderstellende documenten

Omgevingsvisie 2015-2030
Omgevingsvisie 2023
Woonvisie 2017-2021
Woonvisie 2023
Regionale woondeal regio Zuidoost Fryslân 2022-2030
Welstandsnota Opsterland (laatste wijziging 2009)
Digitale agenda Opsterland (2015)
Vitaal Opsterland, visie op basisvoorzieningen en accommodaties (2010)
Criteria- en Uitgangspuntennotitie Vitaal Opsterland 2 (2012)
Scenario-notitie Vitaal Opsterland 2 (2012)
Einddocument Vitaal Opsterland 2 (2013)
Jaarverslag 2020 & Programma ruimtelijke plannen 2021
Herwaardering nog niet in exploitatie genomen grond (2012)
Regionale woningbouwafspraken Zuidoost Fryslân 2016-2026
Nota grondbeleid (2018-2021)
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020-2024 OWO-gemeenten

Thema Ruimtelijke ordening

Doelstellingen

Wij kennen functies toe aan de gronden in Opsterland op zodanige wijze dat ze het meest ten opzichte van elkaar tot hun recht kunnen komen

Maatregelen

Deltaplan voor het Noorden

Wat wilden we bereiken

Input bij het Deltaplan voor het Noorden is passend bij de ruimtelijke kwaliteiten van Opsterland. Grootschalige verstedelijking van onze gemeente is bij het verbeteren van bereikbaarheid niet het doel. We leveren op basis van eigen beleid en eigen kracht input voor het Deltaplan voor het Noorden, waarbij goede landschappelijk inpasbaarheid, d.w.z. ruimtelijke ontwikkeling naar aard en schaal, een leidend principe is.

Bij de provincie en het rijk dringen we aan om, naast het bestaande onderzoek, op zoek te gaan naar alternatieven die wellicht beter aansluiten bij de wensen van inwoners en bedrijven. Zij zijn tot nu toe in onze ogen onvoldoende betrokken bij en gehoord over de plannen. Wij gaan in gesprek met de provincie en het Rijk om te zorgen dat de communicatie met inwoners en bedrijven verbetert. Dit doen we in samenwerking met Heerenveen, Smallingerland, Weststellingwerf en Ooststellingwerf. Samen met deze vier gemeenten in de regio Zuidoost Fryslân stellen we een "position paper" op voor de ruimtelijke economische ontwikkeling van de regio.

Wat hebben we gedaan

De "position paper" voor Zuidoost Fryslân is opgeleverd, en het Deltaplan voor het Noorden ook. Belangrijk onderdeel van het Deltaplan was de Lelylijn. In 2023 is de projectorganisatie Lelylijn bij alle werksessies gevoed met de juiste feitelijke input vanuit Opsterland. Dit had betrekking op de specifieke omgevingsfactoren die relevant zijn, maar ook heeft Opsterland hierbij gelegenheden aangegrepen om te benadrukken dat er verschillende alternatieven meegenomen moeten worden in de onderzoeken.

Met provincie en een aantal Friese gemeenten vond zeer frequent afstemmingsoverleg plaats om ons geluid door te laten klinken in de stuurgroep Novex-Lelylijn. Vanuit Fryslân hebben de provincie en gemeente Leeuwarden zitting in die stuurgroep, waarbij Leeuwarden de gemeenten vertegenwoordigd.

Invoering omgevingswet

Wat wilden we bereiken

Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking. Met deze wet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Het uitgangspunt bij de Omgevingswet is ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’.

Bij onze planologische producten, zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan, krijgen we meer ruimte voor eigen afwegingen en maatwerk. De voorbereiding op de nieuwe wetgeving betekent een bijzondere veranderopgave. Niet alleen op inhoud maar ook voor werkwijzen van personeel en inzet van middelen. De OWO-gemeenten werken hierin volgens een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt is ‘samenwerken waar dat kan’.

De fysieke leefomgeving wordt met de nieuwe wet breed en samenhangend benaderd. Een sterk en steeds sneller veranderende wereld met andere opgaven in de fysieke leefomgeving dan voorheen vraagt om meer ruimte voor initiatieven. Thema’s als duurzaamheid, gezondheid en veiligheid komen samen in nieuwe instrumenten als de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma’s.

Tijdig aansluiten op het (landelijke) Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor de nieuwe Omgevingswet en de implementatie van de daarvoor benodigde systemen.

Voorbereiden op en leren werken met de nieuwe kerninstrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan, programma's, omgevingsvergunning).
Implementeren van nieuwe werkwijzen, zowel binnen de gemeente met OWO-VTH als met de ketenpartners Provincie, Wetterskip, FUMO en Veiligheidsregio.

Wat hebben we gedaan

De omgevingswet is uiteindelijk op 1 januari 2024 ingevoerd. In 2023 is er stevig ingezet op een goede inrichting en implementatie van onze systemen die nodig zijn om op het DSO aangesloten te zijn. Ook de vernieuwde legesverordening die aansluit bij de activiteiten Omgevingswet is in 2023 aangeboden en vastgesteld.

Opstellen ruimtelijk kwaliteitsbeleid

Wat wilden we bereiken

In samenhang met het opstellen van erfgoedbeleid (zie Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed) is het van belang cultuurhistorische waarden van de fysieke omgeving te beschermen in het gemeentelijk welstandsbeleid. In het kader van de Omgevingswet actualiseren we het gemeentelijk welstandsbeleid.

Wij brengen in beeld hoe wij op basis van de vereisten in de Omgevingswet om willen gaan met de ruimtelijke kwaliteit en welstand.
Wij brengen samen met de andere Friese gemeenten in beeld hoe we het adviesstelsel rond de ruimtelijke kwaliteit gaan vormgeven.

Wat hebben we gedaan

In OWO-verband is geëxperimenteerd met een vernieuwde opzet van omgevingskwaliteitsbeleid (Leidraad Appelscha). Eén onderdeel daarvan, de toepassing van sneltoetscriteria, wordt in 2024 door de afzonderlijke OWO-gemeenten vastgesteld, als eerste concrete aanvulling op het bestaande welstandsbeleid . De sneltoets-methode houdt in dat de vergunningverleners aan de hand van de sneltoetscriteria de meest voorkomende initiatieven zelf kunnen beoordelen.

Voor wat betreft een algehele actualisatie nota omgevingskwaliteit wordt in OWO-verband een gezamenlijk projectplan in 2024 voorbereid. Daarna volgt uitvoering. Daarin nemen we de lessen uit de pilot mee, en het onderzoek dat hierover door de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) wordt gedaan.

Wij stellen een omgevingsvisie op

Wat wilden we bereiken

We zijn gestart met de actualisatie van de Omgevingsvisie Opsterland (conform vereisten Omgevingswet). Het herijken van ons erfgoedbeleid is een belangrijke bouwsteen voor de Omgevingsvisie. De nieuwe Omgevingsvisie wordt in 2023 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Wat hebben we gedaan

De geactualiseerde Omgevingsvisie is in 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

Thema Wonen

Doelstellingen

Als gemeente Opsterland hebben we voldoende woningbouwruimte

In regionaal verband maken we periodiek afspraken met de provincie over de woningbouwruimte.

Maatregelen

We maken (regionaal) afspraken over woningbouwruimte

Wat wilden we bereiken

Wij maken ons sterk bij Provincie en Rijk voor voldoende woningbouwruimte (-programma) in de gemeente.
We hebben Regionale woningbouwafspraken met de Provincie voor de periode 2020-2030 en actualiseren deze wanneer nodig.
Wij sturen op kwantiteit en kwaliteit van de gehele woningvoorraad, zowel in de koopsector als de (sociale) huursector.

Wat hebben we gedaan

In 2023 zijn afspraken gemaakt met provincie en Rijk in de Regionale Woondeal Zuidoost Fryslân over het minimaal bouwen van 530 woningen in de periode 2022 – 2030. Hierbij is afgesproken minimaal 30% sociale huur en 40% betaalbare woningen (koop en middenhuur) te realiseren. In de Woonvisie gemeente Opsterland ‘volkshuisvestingsprogramma’ wordt er van uitgegaan de behoefte tot 2035 in te vullen met circa 1.000 woningen.

Doelstellingen

Opsterland heeft nieuwe woningbouwlocaties op gemeentegrond

In het kader van onze woningbouwambities en grondbeleid zijn eigen woningbouwlocaties gewenst. Binnen onze strategische grondvoorraad zien we mogelijkheden.

Maatregelen

Mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuwe woonlocaties op gemeentegrond zijn onderzocht

Wat wilden we bereiken

We hebben onderzocht welke gronden we kunnen ontwikkelen, onder andere in Loevestein fase 5 en/of fase 6 (Gorredijk). Er wordt gewerkt aan het realiseren van Loevestein, fase 4-Zuid. Voorbereidingen voor volgende fases worden opgestart.

Wat hebben we gedaan

We hebben in de Regionale Woondeal Zuidoost Fryslân een vijftal sleutelprojecten opgenomen, waar we de komende jaren woningbouw willen ontwikkelen. Dit zijn Loevestein fase 5 in Gorredijk, Ayvalân in Bakkeveen, Fugelliet in Ureterp, Langezwaag-Noord in Langezwaag en Kolderveen fase 2 in Terwispel.
Er is een projectleider aangesteld om het bestemmingsplan Loevestein fase 4-zuid tot ontwikkeling te brengen. Voorjaar 2024 wordt daarvoor de grondexploitatie voorgelegd aan de raad.
Voor Loevestein fase 5 is een projectgroep ingesteld, die in 2024 met een concreet voorstel komt.

Doelstellingen

Optimaliseren van onze dienstverlening bij onderbouwde woonplannen ten behoeve van duurzame groei van de woningbouw

Voordat een particulier of een ontwikkelaar een aanvraag omgevingsvergunning indient is er in overleg met de gemeente veel voorbereidend werk nodig. Bij planontwikkeling komt veel kijken om te komen tot een goed ruimtelijk en stedenbouwkundig plan. Naast de programmatische en financiële opgave is ook het aspect maatschappelijk draagvlak van groot belang.

Maatregelen

Wij verbeteren de dienstverlening bij onderbouwde woonplannen ten behoeve van duurzame groei van de woningbouw

Wat wilden we bereiken

Wij begeleiden woningbouwinitiatieven van particulieren en dorpen. Bij de start van het proces planontwikkeling op een nieuwe (woon)locatie worden eerst de ruimtelijke, programmatische en financiële uitgangspunten overeengekomen en vastgesteld. We actualiseren regelmatig de mijlpalen en resultaten per project

Wat hebben we gedaan

Met het instellen van Accountmanagers ontwikkelinitiatieven begeleiden we woningbouw initiatieven van particulieren en dorpen. We gaan jaarlijks een overzicht maken van lopende grotere woningbouwprojecten.

Doelstellingen

Woningvoorraad kent mogelijkheden voor doorstroming

We constateren in zowel de koop- als de huursector dat er geringe doorstroming is.

Maatregelen

We bevorderen, waar mogelijk, de doorstroming in de lokale woningvoorraad.

Wat wilden we bereiken

In de woonvisie is aangegeven voor welke doelgroepen woningen gebouwd worden.
De maatregel behorende bij bovengenoemde doelstelling heeft een positieve uitwerking op de doorstroming.

Wat hebben we gedaan

In de Woonvisie gemeente Opsterland ‘volkshuisvestingsprogramma’ is aandacht besteed aan de starters, senioren, lokaal gebonden woningzoekenden en urgent woningzoekenden. In de Regionale woondeal Zuidoost Fryslân zijn afspraken gemaakt om specifiek voor deze doelgroepen woningen te realiseren. Te denken valt aan minimaal 159 sociale huurwoningen en 212 betaalbare woningen. Op 18 september 2023 heeft uw raad een motie aangenomen om te kijken naar het realiseren van goedkope starterswoningen.
In 2023 is in regionaal verband gestart met het opstellen van een Woonzorgvisie, waarin onderzocht wordt wat passende nieuwbouw is voor ouderen. Het streven is deze in 2024 af te ronden.

Doelstellingen

Woonvisie biedt kaders voor initiatieven, planontwikkeling woningbouw, beheer en verbetering van de woningvoorraad en geeft richting voor Wonen & Zorg

Maatregelen

De beleidskaders Wonen zijn geactualiseerd in de Woonvisie en de prestatieafspraken zijn gemaakt

Wat wilden we bereiken

De actualisatie van de Woonvisie is afgerond. Actieplan Wonen is in 2023 opgesteld. We maken (jaarlijks) prestatieafspraken met de woningcorporaties Elkien en Woon Friesland en met de Bewonersraad.

Wat hebben we gedaan

Op 18 september 2023 is de Woonvisie gemeente Opsterland ‘volkshuisvestingsprogramma’ vastgesteld.
Met een werkgroep van de raad is gestart met het maken van het Actieplan Wonen. Dit proces loopt in 2024 door.
Op 5 december 2023 zijn prestatieafspraken getekend voor het jaar 2024 met woningcorporaties Elkien, WoonFriesland en WoonZorg Nederland, alsmede de huurdersbelangenorganisatie De Bewonersraad.

Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed

Doelstellingen

De gemeente kent een klimaatadaptieve en waterrobuuste omgeving.

In het Nationaal Deltaprogramma 2022 staan de plannen van de overheid om alle steden, dorpen en buitengebieden op zo’n manier in te richten dat Nederland voorbereid is op de gevolgen van toenemende hitte, droogte en extreme neerslag. Met andere overheden in Fryslân hebben we de ‘klimaatstresstest’ uitgevoerd als eerste stap naar een klimaat adaptieve en water robuuste omgeving; denk hierbij aan hittestress en wateroverlast. Hierbij is onderzocht welke kwetsbaarheden er zijn binnen de gemeente. Tijdens een risicodialoog zijn deze nader in beeld gebracht en geprioriteerd. Ook mogelijke oplossingsrichtingen zijn geïnventariseerd voor het maken van definitieve keuzes.

Maatregelen

We richten de omgeving klimaatadaptief en waterrobuust in

Wat wilden we bereiken

Klimaatbestendig en waterrobuust inrichten is onderdeel van alle werkzaamheden in de ruimtelijke inrichting. In onze Omgevingsvisie leggen wij dit vast, en we geven uitvoering aan het Gemeentelijk Watertakenprogramma en aan het Uitvoeringsplan Ruimtelijke Adaptatie (zie ook programma 7 / Thema Milieu).

Wij ondersteunen actief de volgende provinciale samenwerkingsprojecten:

- Gebiedsontwikkeling Beekdal Koningsdiep;.
- Pilot Aldeboarn de Deelen.
- Gebiedsontwikkeling De Dulf / Mersken.
- In het Provinciale Veenweideprogramma dragen we – samen met andere gemeenten – bij aan professionele inbreng en advisering.

Wat hebben we gedaan

Wij hebben in 2023 volop in genoemde samenwerkingsprojecten meegedraaid.

Doelstellingen

Het behoud van waardevolle historische objecten is geborgd op basis van beleid dat voldoet aan de wettelijke vereisten

Opsterland heeft een gevarieerd en uniek cultuurlandschap met een groot aantal bijzondere gebouwde historische objecten. Dit geheel draagt bij aan een prettig woonklimaat. Onafhankelijk van elkaar, maar ook en vooral in samenhang, vormen ze een onmisbaar onderdeel van de fysieke leefomgeving. We koesteren ons cultureel erfgoed; het is van belang het voldoende te beschermen.

Maatregelen

We hebben een actueel en verbeterd (beleids-) instrumentarium voor het behoud van waardevolle historische objecten en erfgoed en kunnen dat daarmee stimuleren

Wat wilden we bereiken

In 2023 stellen we een Erfgoedverordening op conform de Erfgoedwet als vervolg op onze Monumentenverordening.
We stellen een startnotitie cultureel erfgoed (monumenten, archeologie, cultuurlandschap en overig erfgoed) op als begin voor gemeentelijk monumentenbeleid, gemeentelijk archeologiebeleid en beleid voor het cultuurlandschap.
We ontwikkelen een cultuurhistorische waardenkaart en een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart.
We ronden de Kerkenvisie af, waarbij gestreefd wordt naar het duurzaam behoud van kerkgebouwen en we starten met de ontwikkeling van funerair erfgoedbeleid om de zorg voor cultuurhistorisch waardevolle grafstenen en begraafplaatsen te waarborgen.

Wat hebben we gedaan

De erfgoedverordening is ondertussen aangepast op de Omgevingswet en per 1 januari 2024 in werking getreden. De startnotitie cultureel erfgoed is vastgesteld door de raad. Er is gestart met de ontwikkeling van een cultuurhistorische waardenkaart en de archeologische kaarten zijn nagenoeg afgerond. De archeologische kaarten (FAMKE) zijn uitgewerkt door de provincie Fryslan. Er wordt momenteel gewerkt aan de tekst om de archeologische kaarten ook geschikt te maken als bouwsteen voor het Omgevingsplan. De kerkenvisie wordt in Q1 2024 afgerond. Het funerair erfgoedbeleid is naar verwachting in Q2 2024 klaar.

Doelstellingen

Het behouden van de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerkende elementen

In de ruimtelijke omgeving zijn gezichtsbepalende kenmerken en de landschappelijke en cultuurhistorische elementen op juiste waarde geschat; deze worden behouden voor toekomstige generaties.

Maatregelen

In 2024 onderzoeken we de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap

Wat wilden we bereiken

We onderzoeken de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap.

Wat hebben we gedaan

Er is een begin gemaakt met een cultuurhistorische waardenkaart, waarin belangrijke cultuurhistorische landschapselementen weergegeven worden. Dit kaartmateriaal wordt in 2024 verder uitgewerkt en aangevuld met missende zaken. Op basis van deze kaarten kan bekeken worden of en in hoeverre bescherming gewenst is en kan daarop beleid worden geformuleerd.

Doelstellingen

We behouden de rijkdom aan natuur (biodiversiteit) en streven naar verbetering

De rijkdom aan natuur (biodiversiteit), cultuurhistorie, landschapselementen en de uitstraling van het buitengebied vormen een sterke identiteit van Opsterland. Het vergt aandacht en zorgvuldigheid om dit landschap te beschermen en te behouden. Het landschap is in ontwikkeling en in combinatie met het beheer van dit gebied wordt de vitaliteit weergegeven. De uitdaging is om ontwikkelingen zodanig

ruimte te geven dat deze bijdragen aan de herkenbaarheid van de cultuurhistorische en landschappelijke (kern)waarden van Opsterland. Opsterland draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit op lokale schaal.

Maatregelen

De bescherming en verrijking van de biodiversiteit wordt bevorderd.

Wat wilden we bereiken

We beheren ons openbaar groen zodanig dat de biodiversiteit toeneemt In de openbare ruimte (zie ook programma 5). Daarnaast stimuleren en faciliteren wij particuliere initiatieven om de biodiversiteit te bevorderen.

Wat hebben we gedaan

De ingezette lijn om het openbaar groen steeds verder ecologisch te beheren is voortgezet.

Er zijn meerdere particuliere initiatieven ondersteund.

Doelstellingen

We dragen bij aan een duurzame, toekomstbestendige en grondgebonden landbouwsector in Opsterland.

De landbouw is een belangrijke sector voor de Opsterlandse economie, de identiteit en het landschap. Boeren zijn belangrijke hoeders van ons buitengebied. Een perspectief voor een toekomstbestendige en grondgebonden landbouwsector is gewenst.

Maatregelen

We werken de mogelijkheden uit voor een duurzame, toekomstbestendige en grondgebonden landbouwsector in Opsterland

Wat wilden we bereiken

We bekijken samen met de sector en met individuele ondernemers hoe een duurzame, toekomstbestendige en grondgebonden landbouwsector in Opsterland eruit kan zien. De provincie streeft naar duurzame, natuurinclusieve landbouw in 2025. Wij sluiten ons hierbij aan en ondersteunen daarvoor de provinciale landbouwdeals.

Bij het dossier “stikstof” gaan we open in gesprek. De gemeente hoort een belangrijke rol te spelen in dit dossier, bijvoorbeeld bij Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Hierover maken we nader afspraken met provincie en buurgemeenten.

We onderzoeken hoe we ruimte kunnen bieden aan uitbreiding van taken, activiteiten en bestemmingen bij boerderijen.

Met andere gemeenten en de werkgroep agrarische sector van de P10 spelen we een rol in de lobby richting provincie en Rijk.
In het Algemeen Bestuur P10 is een werkdocument vastgesteld dat voor verschillende gemeenten behulpzaam kan zijn bij het bevorderen van natuurinclusieve landbouw. In 2023 worden de aanbevelingen en conclusies verder uitgewerkt onder de paraplu van de Agenda van het Platteland (P10).

Wat hebben we gedaan

In Fryslân is gewerkt aan het FPLG volgens de methodiek van "de Friese aanpak. Omdat onze gemeente een aantal Natura-2000 en NNN-gebieden heeft, is Opsterland er goed van doordrongen dat dit dossier alle aandacht verdient: De maatregelen uit het NPLG kennen we nog niet, maar het is goed denkbaar dat onze gemeente hier bovenproportioneel mee geconfronteerd gaat worden.

Het NPLG en het FPLG gaan over Stikstof, broeikasgassen, water, natuurwaarden en de verbanden daartussen. Dit raakt de agrarische sector en het is gebleken dat dit politiek ook een zeer beladen aangelegenheid is, zeker als de doelstellingen concreet benoemd worden.
Omdat de doelen uiteindelijk via gebiedsprocessen in de verschillende regio's verwezenlijkt moeten worden, zijn duidelijke objectieve doelen onmisbaar. In ambtelijke en bestuurlijke overleggen heeft Opsterland - samen met de OWO-partners - de provincie daarom steeds opgeroepen om duidelijkheid te verschaffen.

In 2024 en volgende jaren zal dit verder vervolgd worden.

Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed

Doelstellingen

Het gemeentelijk vastgoed is geschikt voor de in de begroting geformuleerde gebruiksdoelstellingen.

Met de kadernota Vastgoedbeleid (2022) wordt aansluiting gevonden bij relevante beleidsstukken, waaronder het dorpshuizenbeleid.

Maatregelen

Vastgoedbeheer conform de kadernota Vastgoedbeleid (2022)

Wat wilden we bereiken

Implementeren van de vijf beleidskaders uit de kadernota Vastgoedbeleid.

Afstemmen taken en rollen van de verschillende beleidsdomeinen met vastgoedexploitatie en het vastgoedbeheer.
Beoordelen nuttig en effectief gebruik door (maatschappelijke) organisaties en verenigingen.
Vastleggen van een financieel gezonde, nuttige en effectieve verkoop- en verwervingsstrategie; waarbij eindigheid van exploitatie bij oplopende tekorten of functieverlies.
Realiseren van kostprijs dekkende huurprijzen in relatie tot subsidies vanuit maatschappelijk beleid.
Verduurzaming van het vastgoed ten behoeve van klimaatdoelstellingen.
Duurzame instandhouding, vernieuwing en renovatie waar nodig en betaalbaar.

Wat hebben we gedaan

In 2023 is het vervolg op vastgoedbeleid opgestart. Intern is er een structurele afstemming met de betreffende beleidsambtenaren. Voor de inventarisatie en vastleggen van de huidige situatie zijn gesprekken gestart met de diverse maatschappelijke organisaties, over eigenaarschap, uitwerking, vastlegging en onderhoudsplanning en –reservering. Dit proces heeft per vastgoedobject een eigen doorlooptijd. In 2024 en 2025 wordt dat afgerond. Tegelijk zijn de gesprekken ook een beoordeling per object over effectief gebruik en de huurprijzen. Het opstellen van een financieel gezonde vastgoedstrategie start hierna. De verduurzaming van het vastgoed wordt opgepakt als de kansen zich voordoen zoals bij verbouw en aanpassingen of bij verzoeken vanuit de maatschappelijke organisaties en subsidies.

Doelstellingen

Wij hebben een toekomstgericht woonklimaat dat aansluit op demografische ontwikkelingen en dat bijdraagt aan een de leefbaarheid en vitaliteit van de woonomgeving

In nagenoeg alle dorpen zijn gronden in gemeentelijk eigendom die kunnen worden ingezet voor woningbouw.

Maatregelen

Passend grondbeleid

Wat wilden we bereiken

We stellen een Startnotitie Nota Grondbeleid Opsterland 2022-2025 op.
We stellen een Nota Grondbeleid Opsterland 2022-2025 op (Q4 2023).

We onderzoeken welke gronden we in Loevestein fase 5 en/of fase 6 (Gorredijk) kunnen ontwikkelen. Het onderzoek biedt een eerste kwalitatief en kwantitatief (d.w.z. stedenbouwkundig, programmatisch, organisatorisch en financieel) inzicht in de herbestemmings- en/of ontwikkelmogelijkheden.

Per ruimtelijke activiteit beoordelen we of een actief of passief grondbeleid gevoerd dient te worden.

Wat hebben we gedaan

Wij voeren een passend grondbeleid. Dit betekent dat per ruimtelijk initiatief beoordeeld wordt of de gemeente een actief (gemeente investeert in grond en loopt ondernemersrisico) of passief (gemeente faciliteert en verhaalt kosten op initiatiefnemer) grondbeleid voert.

De Nota grondbeleid zal in 2024 vernieuwd worden. De huidige nota is meer dan vier jaar oud, maar kan nog zonder problemen toegepast worden.

Loevestein fase 5 is een sleutelproject dat met voorrang ontwikkeld gaat worden. In 2024 zal begonnen worden met het stedenbouwkundige ontwerp en de financiële haalbaarheid.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde WOZ-waarde	per € 1.000	240	261	287^	332^	271	290	317^	369^
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	9,7	6,6	4,9	*	8,9	8,9	9,3	*
Demografische druk 20-64 jaar	%	79,3%	79,2%	80,5%	80,7%	70,0%	70,1%	70,3%	70,3%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In euro's	622	650	714	715	700	733	823	860
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	In euro's	722	754	823	824	773	810	905	942

^voorlopig

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 maart 2024

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 8 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	4.172	1.953	1.956	2.068	112
Baten	4.597	2.003	1.772	2.285	513
Saldo voor bestemming	**425**	**50**	**-184**	**217**	**401**
Mutaties reserves					
Lasten	228	-	-	83	83
Baten	96	-	380	355	-25
Saldo na bestemming	**294**	**50**	**196**	**489**	**293**

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Saldo per taakveld			
8.1 Ruimte en leefomgeving	-326	-243	83
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	165	525	360
8.3 Wonen en bouwen	-23	-64	-41
Saldo voor bestemming	**-184**	**217**	**401**
Stortingen reserves			
Reserve komplannen	-	-83	-83
Totaal stortingen reserves	**-**	**-83**	**-83**
Onttrekkingen reserves			
Invoering omgevingswet	380	275	-105
MARAP VTH	-	80	80
Totaal onttrekkingen reserves	**380**	**355**	**-25**
Saldo na bestemming	**196**	**489**	**293**

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma geeft in 2023 een voordeel van € 293.000

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening geeft in 2023 een voordeel van € 83.000

Het voordeel op dit taakveld wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere uitgaven voor bestemmingsplannen (€ 9.000 nadeel), niet geraamde leges voor wijzigingen in bestemmingplannen (€ 41.000) en een exploitatiebijdrage voor planontwikkeling de Vrieswijck (€ 51.000 voordeel). Het voordeel van € 83.000 is toegevoegd aan de egalisatiereserve komplannen.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) geeft in 2023 een voordeel van € 360.000.

In de paragraaf Grondbeleid wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen geeft in 2023 een nadeel van € 41.000

De lagere inkomsten van de leges van omgevingsvergunningen geven een nadeel van € 25.000. De hogere kosten voor welstandsadvisering geven een nadeel van € 33.000. De hogere kosten voor welstand liggen in lijn met de verhoging van de totale opbrengst van de leges met €300.000 (begrotingswijzing december 2023).

De invoeringskosten van de omgevingswet waren €25.000 lager dan begroot, dit een voordeel. Hierdoor is de onttrekking uit de reserve invoering omgevingswet ook € 25.000 lager.

De pilot Tiny Houses in Gorredijk geeft nog geen opbrengsten, dit geeft een nadeel van €13.000. Het overige voordeel in dit taakveld is € 4.000.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 8.1 en 8.3.

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De diverse verordeningen belastingen en heffingen 2023 zijn in december 2022 vastgesteld. Waar dat mogelijk is en wettelijk is toegestaan zijn de tarieven verhoogd met de indexering (CPI conform coalitieakkoord) van 2,4% (begroting 2022 1,6%). Een uitzondering hierop vormen de tarieven voor afval en riolering. Deze tarieven zijn gebaseerd op kostendekkendheid.

Kaderstellende documenten
De jaarlijks vastgestelde verordeningen belastingen en heffingen.

Overzicht geraamde inkomsten
In onderstaand overzicht staan de in onze gemeente geldende belastingen en heffingen. De opbrengst aan belastingen en heffingen bedraagt in 2023 € 13,0 miljoen, waar €12,8 miljoen begroot was. Dit is 11% van de totale gemeentelijke baten.

Leges publiekszaken
Dit betreffen de leges ten aanzien van o.a. rijbewijzen, paspoorten en huwelijken. De vraag naar reisdocumenten varieert jaarlijks.

Onroerendezaakbelasting
De werkelijke opbrengst OZB was nagenoeg gelijk aan de begrote opbrengst. Ten opzichte van 2022 is de opbrengst met 1,6 % gestegen. De opbrengst van de belasting op woningen steeg met 1,4%, doordat de WOZ waarde ontwikkeling de tariefdaling met 12,6% ruimschoots compenseerde. De 5,2 % meer opbrengst van niet woningen is lager dan de 8,4% ontwikkeling van het tarief.

Toeristenbelasting
Het tarief voor de toeristenbelasting bedraagt 5% van de logiesomzet in onderkomens niet toebehorende of ter beschikking gesteld door de belastingplichtige en 2,5% van de logiesomzet in onderkomens van of ter beschikking gesteld door belastingplichtige. Deze percentages zijn niet gewijzigd. De opbrengst is vergeleken met 2022 met 6 % toegenomen

Afvalstoffenheffing
De tarieven voor 2023 worden vastgesteld in de betreffende verordening. In principe zijn de tarieven kostendekkend. De totale opbrengsten dalen van 2022 naar 2023 met 8%, doordat de vaste tarieven met 10 % zijn gedaald,

Rioolheffing
De tarieven voor 2023 worden vastgesteld in de betreffende verordening. In principe zijn de tarieven kostendekkend. De 10% hogere opbrengst in 2023 ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door de tariefontwikkeling tussen die jaren (meerpersoonshuishoudens van € 190,40 in 2022 naar € 211 in 2023: + 11%, eenpersoonshuishouden van €256 in 2022 naar € 277 in 2023 : 8%, en de niet huishoudens met 13%)

Leges omgevingsvergunningen
Deze leges zijn met 7% gestegen ten opzichte van 2022, met name door de gestegen bouwkosten.

x € 1.000,-

.

Programma	Lokale belastingen en heffingen	Realisatie 2022	Begroting 2023 (primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Verschil
0	Leges publiekszaken	353	233	313	323	10
0	Onroerendezaakbelasting	4.756	4.813	4.813	4.830	17
1	Algemeen plaatselijke verordening	15	25	25	15	-9
3	Toeristenbelasting	225	178	232	239	7
7	Begrafenisrechten	154	150	150	148	-2
7	Afvalstoffenheffing (excl. kwijtscheldingen)	3.339	3.328	3.064	3.058	-6
7	Rioolheffing, baten	2.974	3.180	3.180	3.272	92
8	Leges omgevingsvergunning	997	756	1.056	1.068	12
Totaal		**12.813**	**12.663**	**12.833**	**12.954**	**121**

Kostendekkendheid

De mate van kostendekkendheid wordt in de onderstaande tabellen weergegeven.

Soort	Dekkingspercentage Realisatie 2022	Dekkingspercentage Begroting 2023 (primair)	Dekkingspercentage Begroot 2023 (aangepast)	Dekkingspercentage Realisatie 2023
Afval	106%	100%	100%	96%
Riolering	95%	97%	97%	101%
Omgevingsvergunningen	103%	85%	107%	102%

Afval

Onze gemeente heeft als vastgesteld beleid dat het tarief van afvalstoffenheffing kostendekkend moet zijn.

x € 1.000,-.

Afval	Realisatie 2022	Begroting 2023 (primair)	Begroot 2023 (aangepast)	Realisatie 2023
Directe kosten				
Totaal van de gemeentelijke lasten	2.957	2.792	2.791	3.013
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-592	-445	-445	-612
Netto directe kosten taakveld	**2.365**	**2.348**	**2.346**	**2.401**
Toe te rekenen lasten				
Btw	608	570	570	619
Overhead en rente	61	58	58	58
Kwijtscheldingen	116	100	100	105
Totale lasten	**3.150**	**3.076**	**3.074**	**3.183**
Heffingen				
Afvalstoffenheffing	2.283	2.034	2.034	2.026
Afvalstoffenheffing Restafval	1.027	990	990	997
Afvalstoffenheffing GFT	29	41	41	35
Totale heffingen	**3.339**	**3.064**	**3.064**	**3.058**
Dekkingspercentage	**106%**	**100%**	**100%**	**96%**

Er is sprake van een onderdekking van 4% met name door 4% hoger dan de in het tarief ingecalculeerde lasten.
De directe kosten van afvalverwerking zijn 2 % hoger dan begroot in 2022. De BTW is ook 2% hoger dan in 2022.
De tarieven voor 2023 zijn vastgesteld in de betreffende verordening. In principe zijn de tarieven kostendekkend.
De totale opbrengsten dalen van 2022 naar 2023 met 8%, doordat de vaste tarieven met 10 % zijn gedaald.

Riolering

Onze gemeente heeft als vastgesteld beleid dat het tarief rioolheffing kostendekkend moet zijn.

x € 1.000,-.

Riolering	Realisatie 2022	Begroting 2023 (primair)	Begroot 2023 (aangepast)	Realisatie 2023
Directe kosten				
Totaal van de gemeentelijke lasten	2.170	2.359	2.373	2.321
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-	-	-	-
Netto directe kosten taakveld	**2.170**	**2.359**	**2.373**	**2.321**
Toe te rekenen lasten				
Btw	375	388	364	364
Overhead en rente	472	439	439	439
Kwijtscheldingen	101	100	100	107
	3.118	**3.286**	**3.276**	**3.231**
Heffingen				
Heffingen	2.974	3.180	3.180	3.272
Totale heffingen	**2.974**	**3.180**	**3.180**	**3.272**
Dekkingspercentage	**95%**	**97%**	**97%**	**101%**

De directe rioleringlasten zijn vrijwel conform de begroting 2023 ten opzichte van 2022 met 7% gestegen, maar de indirecte toerekeningen zijn gedaald waardoor de totale ontwikkeling 4% is.
De 10% hogere opbrengst in 2023 ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door de tariefontwikkeling (meerpersoonshuishoudens van € 190,40 in 2022 naar € 211 in 2023:+ 11%, eenpersoonshuishouden van €256 in 2022 naar € 277 in 2023 : 8%, en de niet huishoudens met 13%)
Resultaat is dat de opbrengsten en kosten over 2023 nagenoeg in evenwicht zijn.

Omgevingsvergunningen

x € 1.000,-.

Omgevingsvergunningen	Realisatie 2022	Begroting 2023 (primair)	Begroot 2023 (aangepast)	Realisatie 2023
Directe kosten				
Totaal van de gemeentelijke lasten	765	727	828	845
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-	-	-	-
Netto directe kosten taakveld	**765**	**727**	**828**	**845**
Toe te rekenen lasten	-	-	-	-
Btw	-	-	-	-
Overhead en rente	179	158	158	158
Totale lasten	**945**	**885**	**986**	**1.003**
Heffingen				
Heffingen	973	756	1.056	1.028
Totale heffingen	**973**	**756**	**1.056**	**1.028**
Dekkingspercentage	**103%**	**85%**	**107%**	**102%**

Kostendekkendheid

Ten opzichte van de primaire begroting 2023 (85%) is het dekkingspercentage gestegen naar 107% door het bijstellen van de leges omgevingsvergunningen in de begrotingswijziging december 2023. Doordat de realisatie van de bouwleges iets achterbleef bij de bijgestelde raming en de uitvoeringslasten iets hoger waren de dan bijgestelde raming komt het dekkingspercentage uiteindelijk uit op 102%

Lokale lastendruk

De tarieven van afval en riolering waren:

- Afval vast tarief € 158,50 (2022 € 179,50)
- Rioolheffing € 277 (2022 € 256,-)

De “Atlas van de lokale lasten 2023” (COELO) geeft voor onze gemeente het volgende rangnummer (nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 375 de hoogste):

- Woonlasten meerpersoonshuishouden eigenaar-bewoner rangnummer 49 (2022 nr. 66).

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de onroerendezaakbelastingen en de heffingen voor riool- en afvalstoffenheffing, zoals die elk jaar gecombineerd worden opgelegd, kan kwijtschelding worden verkregen. Bij kwijtschelding vindt een vermogenstoets en een inkomenstoets plaats. De gemeente moet hiervoor een norm vaststellen. Deze norm wordt gerelateerd aan de bijstandsnorm. In onze gemeente is de kwijtscheldingsnorm gelijk aan de bijstandsnorm (100%).

Het aantal huishoudens waar kwijtscheldingen aan zijn verleend in 2023 was 650 (in 2022 517).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Een juist oordeel over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit kan alleen maar worden gegeven als er een juist en volledig beeld bestaat van de risico’s, de kans hierop en de eventuele financiële gevolgen. Daartoe wordt jaarlijks een risicoprofiel opgesteld.

Kaderstellende documenten

Beleidskader reserves en voorzieningen
Beleidskader vaststelling bedrag post onvoorzien

Risicobeheersing

In onderstaande tabel benoemen we de risico’s en schatten daarbij de factoren "kans" (dat het risico zich voordoet) en "invloed" (de impact als het risico zich voordoet) in. De genoemde maximale financiële gevolgen zijn relatief. Een risico met een groot maximaal financieel gevolg kan op basis van de “kans” en “invloed” een relatief beperkte invloed op het aan te houden minimale weerstandscapaciteit hebben. Omgekeerd kan een klein maximaal financieel gevolg een grote invloed hebben. De grootste risico’s, op basis van de invloed op de weerstandscapaciteit, zijn:

De belangrijkste risico's met de geschatte "kans" en de "invloed" (x €)					
Risico		Kans	Max fin. effect	Invloed	Totaal risico
1	Algemene uitkering (gemeentefonds) fluctueert	50%	1.000.000	8%	500.000
2	Onzekerheid werving personeel	45%	500.000	4%	225.000
3	Effecten invoering Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb)	60%	750.000	7%	450.000
4	Borgstellingen	1%	21.960.000	4%	219.600
5	Effect invoering eigen belastinggebied gemeenten per 2026	70%	5.000.000	58%	3.500.000
6	Mogelijke WW-verplichtingen personeel	25%	1.200.000	5%	300.000
7	Financiële tegenvallers projecten	60%	10.000.000	2%	150.000
8	Effect fluxtuerende energieprijzen	50%	300.000	2%	150.000
9	Tegenvallende resultaten grondexploitaties	15%	1.000.000	2%	150.000
10	Effecten hoge inflatie op exploitatielasten	40%	1.000.000	7%	400.000
Totaal			**42.710.000**	**100%**	**6.044.600**

Toelichting op de risico's

1. Algemene uitkering fluctueert: De omvang van de algemene uitkering (het gemeentefonds) is niet constant. Elk jaar wordt de groei of krimp van de basisomvang gebaseerd op uitgaven die het Rijk verwacht te gaan doen in het begrotingsjaar. Het gevolg hiervan is dat de omvang dus kan fluctueren. Een krimp van het gemeentefonds is in het lopende begrotingsjaar vaak niet meer op te vangen met bezuinigingen en kan tot een negatief rekeningresultaat leiden.
2. Onzekerheid werving personeel : De arbeidsmarkt is overspannen. Dat maakt het moeilijk om als gemeente tijdig nieuwe medewerkers aan te trekken. Ook het vasthouden van medewerkers is een uitdaging. Het mogelijk risico is dat er niet voldoende eigen personeel beschikbaar is voor het uitvoeren van het vastgestelde beleid. Om toch de doelen te realiseren is dan aanvullende inhuur noodzakelijk wat meer kosten met zich meebrengt dan eigen personeel.
3. Effecten invoering omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb): Of de Omgevingswet en de Wkb op 1januari 2024 definitief worden ingevoerd is op het moment van schrijven nog niet bekend. Wel is duidelijk dat door de wijziging een aantal legesinkomsten vervallen maar dat een deel van de werkzaamheden (o.a. registratie) wel moeten worden uitgevoerd. Omdat alleen voor de aanvragen na invoering van de nieuwe wetgeving gelden de nieuwe legestarieven. Voor 2023 betekent dit dat er ook nog aanvragen onder het oude regime zullen vallen met de bijbehorende opbrengsten.
4. Borgstellingen: De gemeente staat borg voor de leningen die de Stichting Waarborg Woningbouw de woningcorporaties verstrekt. Deze borgstelling is in breed landelijk verband met alle gemeenten afgesproken. Het optreden van het risico is echter zeer beperkt. Zo heeft het faillissement van de woningcorporatie Vestia (2012) niet geleid tot het aanspreken van de borgstelling.
5. Effecten invoering eigen belastinggebied gemeenten per 2026: Dit is geen risico voor 2023, maar het effect is groot en de invulling is nog onbekend. Het effect is ook zichtbaar in het meerjarenperspectief. Daarom is het risico al opgenomen zodat er rekening kan worden gehouden met dit risico in de omvang van het weerstandsvermogen.
6. Mogelijke WW-verplichtingen personeel: Als personeel onvrijwillig wordt ontslagen of het contract niet wordt verlengd dan kan er sprake zijn van een WW-verplichting. De gemeente is hier niet voor verzekerd en is dus zelf WW-risicodrager. Op voorhand is niet bekend of en zo ja in welke mate er sprake is van een WW-verplichting en daarom is deze ook niet begroot.
7. Financiële tegenvallers projecten: Projecten kennen risico's. Deze risico's worden in de projecten zelf benoemd. Het risico op de risico's is niet financieel afgedekt in de projecten.

Een aantal risico's, zoals hyperinflatie, rampen en oorlogen, zijn te generiek en daarom worden ze op een hoger niveau algemeen afgedekt. De reden dat ondanks de omvang van het effect het risico zelf beperkt is komt doordat de meeste projecten in 40 jaar worden afgeschreven. Hierdoor is het af te dekken risico een stuk lager, een factor 40, dan het effect.

8. Effecten fluctuerende energieprijzen: De gemeente moet het huidige energiecontract beëindigen. Door de huidige marktsituatie kan er alleen een variabel contract worden afgesloten. Een inschatting van de kostenstijging is in de begroting verwerkt. Het risico richt zich op uitschieters die nu niet te voorzien zijn maar als ze zich voordoen onontkoombaar zijn.
9. Tegenvallende resultaten grondexploities: Het resultaat van de grondexploitaties is afhankelijk van de mate waarin er verkocht kan worden en of er gronden beschikbaar zijn. Ook externe ontwikkelingen zoals de stikstof problematiek en hogere bouwkosten kunnen het resultaat beïnvloeden.
10. Effecten inflatie op exploitatielasten: De momentele hoge inflatie is nog niet vertaald in een gelijke bijstelling in de algemene uitkering. Hierdoor kan er in het lopende jaar een verschil ontstaan die tot een tegenvaller bij het opstellen van jaarrekening kan leiden.

Weerstandsvermogen

Beheersing van de hiervoor genoemde risico's

Financiële consequenties die voortvloeien uit het actueel worden van bovengenoemde risico's worden opgenomen in de jaarstukken (verantwoording) en komen via het resultaat ten laste van de algemene reserve. Zoals hierna aangegeven is het niveau van de algemene reserve voldoende.

Bepalen weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 6,1 miljoen. De weerstandscapaciteit is € 23,6 miljoen. Dit betekent dat wij in staat zijn om met de huidige weerstandscapaciteit ook grotere risico’s het hoofd te bieden. Naast de incidentele weerstandscapaciteit is er ook een structurele weerstandscapaciteit in de begroting opgenomen namelijk de post onvoorzien (€ 37.500). In onderstaande tabellen wordt de (incidentele) weerstandscapaciteit en het verloop van de algemene reserve weergegeven. De bedragen zijn geactualiseerd tot het moment van opstellen van de begroting.

Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Jaarlijks worden de risico’s geïnventariseerd. Daarnaast berekenen we het beschikbare weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen moet minimaal de berekende risico’s kunnen dekken.

x € 1.000

Incidenteel weerstandsvermogen	2022	2023
Algemene reserve ultimo		
Algemene reserve buffer	7.500	7.500
Algemene reserve vrije deel	14.814	17.272
Totaal algemene reserve	**22.314**	**24.772**
Totaal incidenteel weerstandvermogen	**22.314**	**24.772**

Kengetallen

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Opsterland sluit voor de verplichte kengetallen aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
Grondexploitatieruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Kengetallen	Jaarrekening 2022	Begr. 2023 (P)	Begr.2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	8,6%	24,2%	18,1%	3,5%
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen	8,6%	24,2%	18,1%	3,5%
Solvabiliteit	37,4%	31,7%	31,9%	41,2%
Structurele exploitatieruimte	5,4%	0,1%	0,5%	0,5%
Grondexploitatie	-0,5%	2,5%	1,9%	-0,1%
Belastingcapaciteit	91,5%	85,3%	85,3%	86,4%

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van een groot deel van de openbare ruimte. Deze ruimte is opgebouwd uit onze kapitaalgoederen. Dit zijn onder andere de wegen, riolering, bruggen, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen heeft invloed op de beleving door inwoners, bezoekers en ondernemers bij hun activiteiten in de openbare ruimte. Daarnaast vertegenwoordigen de kapitaalgoederen een aanzienlijke waarde en brengt vroegtijdige vervanging onnodige kosten met zich mee. Het is daarom belangrijk dat we goed op deze kapitaalgoederen passen om de leefbaarheid en veiligheid te waarborgen en kapitaalverlies te voorkomen.

De kaders voor het onderhouden van de arealen verhardingen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en het openbare groen zijn vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025. Het onderhoud van deze arealen is daarbij gedifferentieerd naar gebruik; netjes waar het moet, sober waar het kan. Hierin is gezocht naar een verantwoorde balans tussen kosten enerzijds en een prettige leefomgeving anderzijds.

De kaders voor het beheren onderhouden van de riolering en daarbij horende (zuiverings)installaties zijn vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Naast de verankering van de zorgplicht voor de inzameling van het afvalwater, hemelwater en grondwater voorziet het plan in kaders voor de klimaatadaptatie en andere gemeentelijke watertaken.

Het gemeentelijke vastgoed dat nog in overeenstemming met de functie in gebruik is wordt in stand gehouden door preventief onderhoud binnen de daarvoor gestelde bestekskwaliteit.

Kaderstellende documenten

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025
Watertakenprogramma 2020-2025
Notitie licht in de duisternis (2009)

Verharding en openbare verlichting

Kerncijfers en kwaliteitsambitie

De gemeente heeft ongeveer 2,81 miljoen m2 verharding in beheer. Deze bestaat voor 51% uit dicht asfaltbeton, 41% elementenverharding (klinkers, tegels e.a.), 3 % cementbeton en 5% overige soorten verharding. De totale verharding vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 175 mln. In de gemeente staan ongeveer 4.400 lantaarnpalen, waarvan 4.121 in beheer en eigendom van de gemeente. De overige palen zijn in beheer en eigendom van de Provincie Fryslân, Rijkswaterstaat, woningcorporaties en VvE's. De ondergrondse infrastructuur die hierbij hoort is voor het grootste deel in eigendom van netbeheerder Liander. Van het areaal bestaat ongeveer 80% uit energiezuinige LED armaturen. De totale vervangingswaarde van de installatie bedraagt ongeveer € 6 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal van verhardingen en openbare verlichting weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Verharding en openbare verlichting	Hoeveelheid	Structuurelement						
		Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Rijbanen	204 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Parkeerstroken / overig	17 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Fietspaden	26 ha	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Voetpaden	34 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Openbare verlichting	4.121 stuks	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Toekomst

Uit de laatste inspectie is naar voren gekomen dat het areaal er op plaatsen onvoldoende bijligt. Op deze plekken zijn schadebeelden geconstateerd die conform de verwachte levensduur van de betreffende wegvakken niet zijn voorzien. Deze schades zijn voornamelijk aangetroffen op de wegen in het westen van de gemeente (veengronden) en zijn gerelateerd aan de lange droge periodes van de afgelopen jaren. Voor het aanpakken van deze schades zijn met het vaststellen van het Beeldkwaliteitsplan aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 zijn de beschikbare middelen jaarlijks structureel met € 200.000 verhoogd. Aanvullend kon in 2022 en 2023 incidenteel € 200.000 worden geïnvesteerd.

Riolering

Kerncijfers

De gemeente is voor een (groot) deel verantwoordelijk voor de inzameling, transport en verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiervoor zijn drie verschillende systemen in de gemeente aanwezig: vrijvervalriolering, drukriolering en individuele systemen voor de behandeling van afvalwater (IBA's). Van de vrijvervalriolering bestaat nog ongeveer 70% uit een gemengd systeem. Bij de rest is sprake van scheiding tussen hemelwater (HWA) en afvalwater (DWA). Het totale systeem vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 150 mln.

In de tabel hieronder is een overzicht weergegeven van het volledige areaal.

Riolering	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	215.003 m1
Putten	4.582 stuks
Straatkolken	10.796 stuks
Bergbezinkvoorzieningen	5 stuks
Overstorten	34 stuks
Drukriolering / persleiding	137.082 m1
Minigemalen	522 stuks
Opvoer- / tussengemalen	28 stuks
Gemalen overig	8 stuks
IBA-systeem (individuele behandeling afvalwater)*	112 stuks

** 21 IBA's zijn in beheer bij het Wetterskip Fryslan*

Kwaliteitsambitie

Het gewenste kwaliteitsniveau van de installatie is vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Met het voortzetten van het huidige beleid wordt de installatie op de vastgestelde niveaus onderhouden.

Areaal		Structuurelement			
		Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Afvalwater	Inzameling	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Basis
	Transport	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog
Hemelwater	Inzameling (overtollig)	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis
	Verwerking (in riolering)	Basis	Basis	Basis	Basis
	Verwerking (in openbare ruimte)	Basis	Basis	Basis	Basis
Grondwater	Inzameling	Basis	Basis	Basis	Basis
	Verwerking	Basis	Basis	Basis	Basis

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Watertakenprogramma 2020-2025

Toekomst

De voorziening geeft voldoende dekking voor de uitvoering van de gestelde ambities. Bij de te nemen onderhoudsmaatregelen wordt rekening gehouden met de klimaatverandering. Gestreefd wordt naar het voorkomen of beperken van wateroverlast en hittestress.

Vaarwegen en kunstwerken (water)

Kerncijfers en kwaliteitsambitie

In de gemeente liggen twee grote vaarroutes. De civiele kunstwerken die hierbij horen zijn deels in beheer en eigendom van de gemeente. Daarbuiten zijn diverse (kleinere) civiele kunstwerken. Van drie tunnels die in eigendom zijn van de Provincie Fryslân of Rijkswaterstaat heeft de gemeente het dagelijkse beheer. Het totale areaal vertegenwoordigd een vervangingswaarde van ongeveer € 55 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor de civiele kunstwerken weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Civiele kunstwerken	Hoeveelheid	Structuurelement						
		Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bruggen (vast)	31 stuks	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis
Bruggen (hout)	85 stuks	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis	Basis
Bruggen (beweegbaar)	17 stuks	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis
Vaarrecreatieve voorzieningen	33 stuks	Basis	*N.v.t.*	Basis	*N.v.t.*	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis
Waterwerken	7 stuks	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis	Basis	*N.v.t.*	*N.v.t.*	*N.v.t.*
Tunnels*	7 stuks	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis	*N.v.t.*	*N.v.t.*	*N.v.t.*	*N.v.t.*
Kademuren	6838 m1	Basis	*N.v.t.*	Basis	Basis	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis
Beschoeiingen	5791 m1	*N.v.t.*	*N.v.t.*	Basis	*N.v.t.*	Basis	*N.v.t.*	Basis

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

**Van drie tunnels heeft de gemeente het dagelijks beheer. Het eigendom ligt bij de Provincie Fryslân of Rijkswaterstaat*

Toekomst

Voor kunstwerken is geen verwachte vervangingspiek. Tot en met 2025 betreft de theoretische vervanging circa €5 mln. Tot en met 2040 bedraagt dit circa €12 mln. Op dit moment is er geen sprake van kapitaalvernietiging aan vaste en houten bruggen.

Groen

Kerncijfers en kwaliteitsambities

Opsterland is een groene gemeente met een diversiteit aan openbaar groen. De werkzaamheden aan het openbaar groen worden deels uitgevoerd door de eigen dienst en Caparis.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor groen weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Openbaar groen	Hoeveelheid	Structuurelement						
		Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bomen	51.337 stuks	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Natuurlijke beplanting	9.600 are	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)
Cultuurlijke beplanting	702 are	Laag	Hoog	Laag	Basis	Basis	Basis	Basis
Hagen	106 are	Basis	Hoog	Laag	Basis	Laag	Basis	Basis
Gras	30.338 are	Laag (bio)	Hoog	Laag (bio)	Basis	Laag (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)
Bermen		Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	*N.v.t.*	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watergangen (waterlopen en sloten)	442 km	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watervlakte (vijvers)	1.423 are	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Parkmeubilair	559 stuks	Basis	Hoog	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Op basis van de CROW-kwaliteitsnorm zoals vastgesteld in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Gebouwen

Kerncijfers en beheer

De gemeente heeft divers vastgoed in eigendom en beheer en heeft een herbouwwaarde van circa € 63 mln. Het grootste deel (90%) van de gebouwen wordt onderhouden op basis van de kwaliteit ‘instandhouding’. Dit betekent dat aan de gebouwen werkzaamheden worden verricht om het gebouw te behouden in de staat waarin het zich bevindt. Deze gebouwen voldoen wat betreft het onderhoud aan de gestelde bestekskwaliteit. De overige gebouwen (10%) zijn niet meer in gebruik of zullen binnenkort niet meer in gebruik zijn en worden verkocht of gesloopt. Aan deze gebouwen wordt het minimaal noodzakelijke onderhoud gepleegd. Deze gebouwen zijn meestal al geheel afgeschreven, indien dit niet het geval is, is de boekwaarde lager dan de marktwaarde.

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar. Er is jaarlijks een zodanige dotatie aan de voorziening dat deze toereikend is voor het gemiddelde van het planmatig onderhoud voor de komende 10 jaar.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor gebouwen weergegeven.

Gemeentelijk vastgoed	
Functieomschrijving	**Aantal**
Bedrijfsvoering	11
Maatschappelijk	15
Monumentaal	8
Voormalige scholen en leegstaande gebouwen	2
Dorpshuizen	7
Overig	9
Totaal	**52**

Toekomst

Overbodig vastgoed wordt afgestoten (sloop of verkoop). Voor het in stand houden van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar.

Financiering

Financiering

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer. Deze taken hebben als doel de gemeente te voorzien van voldoende vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en de gemeente te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

Beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille

In de financiële verordening heeft de raad het college bestuurlijk mandaat gegeven voor het uitoefenen van de financieringsfunctie. Het college zorgt daarbij voor:

1. Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van tijdelijke overtollige gelden;
2. Het beheersen van de risico's verbonden aan de financieringsfunctie, zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het beperken van de kosten van leningen en het bereiken van voldoende rendement op uitzettingen.
4. Het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Kaderstellende documenten

Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2023).
Beleidskader reserves en voorzieningen (2016).

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld, dat aan renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de Wet financiering decentrale overheden (Fido) eisen gesteld aan het renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Het college zorgt ervoor dat de gemeente verantwoord en goedkoop financiert binnen de gegeven normen.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet houdt in, dat maximaal 8,5% van de totale begroting met kort geld gefinancierd mag zijn. Voor 2023 is dit voor onze gemeente maximaal € 7,2 miljoen. Normaliter wordt getracht tot aan de kasgeldlimiet via kortlopende leningen te financieren omdat de rente voor kortlopende leningen lager is dan die van langlopende leningen. Uit onderstaande tabel blijkt dat we de kasgeldlimiet in 2023 niet hebben overschreden.

Renterisiconorm
De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het totaal van de begroting aan een renteherziening onderhevig mag zijn. Dit betekent dat we maximaal over € 19 miljoen renterisico mogen lopen. Het totaal op de langlopende leningen af te lossen bedrag in 2023 bedraagt € 3,8 miljoen. We voldoen aan de renterisiconorm.

Renteschema
Er is dit geen rente toegerekend aan de verschillende taakvelden, omdat het rekenrente percentage nihil is.

x € 1.000

Renterisico vaste schuld over de jaren 2024 t/m 2027	2024	2025	2026	2027
Omvang begroting (stand primaire begroting)	95.126	95.126	95.126	95.126
Grondslagpercentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	19.025	19.025	19.025	19.025
Renteherziening	0	0	0	0
Aflossingen	3.800	3.800	1.800	1.800
Rente risico	3.800	3.800	1.800	1.800
Toets renterisico				
Renterisiconorm	19.025	19.025	19.025	19.025
Totaal rente risico	3.800	3.800	1.800	1.800
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	**15.225**	**15.225**	**17.225**	**17.225**

x € 1.000

Kasgeldlimiet	1e kwartaal 2023	2e kwartaal 2023	3e kwartaal 2023	4e kwartaal 2023
Omvang begroting (stand primaire begroting)	84.866	84.866	84.866	84.866
Grondslagpercentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	7.214	7.214	7.214	7.214
Vlottende schuld	377	1.028	605	214
Vlottende middelen	30.100	36.613	35.374	34.906
Totaal netto vlottende schuld	(29.723)	(35.586)	(34.769)	(34.692)
Toets kasgeldlimiet	-	-	-	-
Toegestane kasgeldlimiet	7.214	7.214	7.214	7.214
Totaal netto vlottende schuld	(29.723)	(35.586)	(34.769)	(34.692)
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	**36.937**	**42.799**	**41.983**	**41.906**

x € 1.000

Renteschema realisatie 2023		
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering		198
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)		1.178
Saldo rentelasten en rentebaten		**-980**
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	0	
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	0	
c3. Werkelijke rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke	0	
lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering)	0	
		0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**0**
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen		0
d2. Werkelijke rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**0**
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekenede rente		0
Verschil		**0**

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De hoofdpunten van beleid worden beschreven in de programma's van de begroting. Het realiseren van die beleidsdoelen kan alleen met de inzet van diverse middelen als personele inzet, financiële middelen en administratie, communicatie, ICT, onderzoek, informatievoorziening en archivering, juridische adviezen, inkoop, huisvesting en andere ondersteunende faciliteiten. De inzet dient effectief, efficiënt en integer te zijn.

De bedrijfsvoering en de ontwikkeling daarvan hangt nauw samen met vraagstukken rondom sturing en control. Met de woorden: "zijn we in control" wordt bedoeld of de besturing van de ambtelijke organisatie beheerst wordt. Lopen de processen zoals ze moeten lopen en zijn ze efficiënt ingericht, worden de processen en de kosten beheerst en zijn (financiële) risico's benoemd, zijn risicobeheersmaatregelen tijdig getroffen, zijn de te behalen resultaten helder en smart geformuleerd, boeken we de resultaten die zijn afgesproken, wordt er op de juiste momenten verantwoording afgelegd? Al deze zaken hebben permanent aandacht.

Bedrijfsvoering gaat daarnaast ook over innovatie: kunnen we de processen slimmer organiseren en kan het beter en goedkoper? In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen die in de gemeentelijke bedrijfsvoering spelen.

Kaderstellende documenten

Organisatiebesluit (2021)
OWO-Visie (2021)
Inkoop en aanbestedingsbeleid OWO 2018 (2018-16078)
Uitvoeringsnotitie inkoop en aanbestedingen 2021
Normenkader rechtmatigheid (wordt jaarlijks door het college vastgesteld)
Bestuursovereenkomst OWO 2015 (2016-13886)

Accountantscontrole

De raad heeft een kaderstellende rol met betrekking tot de accountantscontrole. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden staan de wettelijke goedkeurings- en rapporteringstoleranties in een percentage van de omvangsbasis (de totale lasten van de gemeente) vermeld. De raad kan een lager percentage voor deze toleranties vaststellen. De uitgangspunten voor de accountantscontrole zijn overeengekomen bij de aanbesteding van de accountant.

De goedkeuringstolerantie is vastgesteld op de wettelijke norm van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.
De rapporteringstolerantie is vastgesteld op 0,5% voor fouten en 1,5% voor onzekerheden.

Mogelijk wordt het Besluit accountantscontrole decentrale overheden in de toekomst aangepast. Er wordt gesproken over het samennemen van de goedkeuringstoleranties voor fouten en onzekerheden, waarbij er één percentage van 2% van toepassing wordt.

Controleplan

Ieder jaar stemt de accountant het controleplan af met de auditcommissie van de raad. Zo kan de raad aandachtspunten voor de controle meegeven.

Dit jaar is er voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarstukken. Voor heen gaf de accountant een oordeel over de rechtmatigheid. Vanaf nu wordt de rechtmatigheidsverantwoording door de accountant gecontroleerd op getrouwheid.

Rechtmatigheid

Voor de rechtmatigheidsverantwoording geldt een verantwoordingsgrens van 3%. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan de drempelbedragen voor leveringen en diensten nader toegelicht. Voor 2023 is die grens € 215.000,-. De afwijkingen groter dan dit bedrag worden hieronder toegelicht:

Programma 0 € 1.284.000 (exclusief mutatie in de reserves en het resultaat)
Diverse personele kosten geven een nadeel van € 341.000. Dit betreft diverse posten.
Voor het onderzoek van de Belastingdienst in het kader van BTW/BCF is een voorziening getroffen van € 500.000. Dit wordt verder toegelicht bij programma 0.

De overige afwijkingen zijn kleiner dan €215.000,-

Programma 7 € 903.000
Voor de Proeftuin aardgasvrije wijk Wijnjewoude heeft een subsidiedoorbetaling plaatsgevonden van € 627.000. In het kader van rechtmatigheid is dit een geaccepteerd verschil.

Uit het Duurzaamheidsprogramma maatschappelijk vastgoed zijn subsidies verstrekt (€321.000). Dit bedrag is onttrokken aan de reserve Duurzaamheid.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker. Informatie is een van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Ook als gemeenteraad maakt u beslissingen steeds vaker op steeds meer onderliggende informatie. Het beschermen van informatie en de privacy van onze inwoners is niet alleen onze wettelijke, maar zeker ook maatschappelijke plicht. Als gemeente hebben wij daarom een grote verantwoordelijkheid in het beschermen van de informatie van onze inwoners. Vanwege het grote belang daarvan, hebben we in 2023 een verbeterslag gemaakt.

Als gemeente werken we met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO bestaat uit een stelsel van maatregelen op organisatorisch, fysiek en technisch gebied en geldt voor de gehele overheid. Daarnaast zijn er specifieke wetten die eisen stellen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging, zoals: de Wet basisregistratie personen (BRP), de Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Suwinet), de Wet basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), de Wet basisregistratie grootschalige topografie (BGT), de Wet basisregistratie ondergrond (BRO) en DigiD.

Naast het nemen van technische en organisatorische verbetermaatregelen binnen specifieke processen hebben we ook een Information Security Management System (ISMS) ontwikkeld. Een ISMS biedt inzicht en overzicht bij de naleving van normenkaders, waardoor we meer grip krijgen op het onderhouden en verder versterken van onze informatiebeveiliging.

Resultaten ENSIA-audit

Door middel van de ENSIA-audit zijn we als gemeente in staat om te kijken hoe de organisatie ervoor staat op het gebied privacy en informatiebeveiliging. De audit wordt jaarlijks uitgevoerd en bestaat voor een deel uit een zelfevaluatie en voor een deel uit een toetsing door een externe IT-auditor. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning & control-cyclus en heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren.

In 2022 is de ENSIA-audit positief afgerond. Het normenkader waarop wordt getoetst met de ENSIA-audit is de BIO aangevuld met normen uit bovengenoemde specifieke wetten. Voor het deel zelfevaluatie (BRP, PUN, BAG, BGT, BRO en WOZ) voldeed de gemeente aan vrijwel alle normen. Er zijn maatregelen getroffen voor de normen waar in 2022 niet aan werd voldaan. Voor het deel dat werd getoetst door een externe IT-auditor (Suwinet en DigiD) voldeed de gemeente aan alle normen. De bevindingen uit de audit zijn gebruikt om verbeteringen door te voeren.

De ENSIA-audit over 2023 loopt op dit moment nog. Daarnaast geldt dat voor 2023 dat de WOZ, niet meer binnen de scope van de audit valt. De uitkomsten van de ENSIA-audit worden in de loop van april verwacht.

Rekenkamercommissie Opsterland

De Rekenkamercommissie heeft als taak het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente vastgestelde beleid en de uitvoering van het beleid. De Rekenkamercommissie is volledig onafhankelijk.

In 2023 heeft de Rekenkamercommissie een aantal onderzoeken uitgevoerd en aanbevelingen gedaan. Deze zijn aan de raad voorgelegd en overgenomen.

Organisatieontwikkeling

In 2020 is een traject voor organisatieontwikkeling gestart, zodat de gemeente Opsterland haar rol in de netwerksamenleving beter kan spelen. Zij wil meer en beter kunnen aansluiten bij de initiatieven van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden, zowel lokaal als regionaal.

De organisatieontwikkeling bestaat uit drie sporen. Spoor 1 en spoor 2, aanpassing van de hoofdstructuur van de organisatie en de inrichting van de teamstructuur, zijn in 2021 afgerond. De organisatie is daarna begonnen met spoor 3, dat zich richt op samen leren en ontwikkelen. Kernbegrippen hierin zijn eigenaarschap nemen, feedback geven en ontvangen, integraal werken en rolduidelijkheid creëren. Management en medewerkers volgen trainingen om beter met deze competenties te werken.

In 2023 heeft iedereen aan de training "eigenaarschap nemen" deelgenomen. De training richt zich vooral op het besef dat om je doelen te bereiken je ook eigenaar moet zijn. Het effect van deze training is vooral merkbaar tijdens de regulier werkzaamheden. Daarbij kunnen medewerkers elkaar ook aanspreken op de juiste manier wat eerder is aangeleerd tijdens de training feedback geven in 2022.

Openbaarheidsparagraaf

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de overheid doet. Het is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en wordt vanaf 2022 stapsgewijs ingevoerd.

De Woo kent drie doelstellingen:
1. Het actief openbaar maken van informatie.
2. het tijdig openbaar maken van informatie dat opgevraagd wordt.
3. Het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Wat hebben we in 2023 gedaan?

In de Woo is opgenomen dat de invoering van de Woo stapsgewijs gebeurt. In OWO-verband werken we samen aan de invoering en de adoptie van de Woo. We hebben het afgelopen jaar de volgende zaken opgepakt:

Het actief openbaar maken van informatie.
De Wet open overheid schrijft elf categorieën voor die verplicht openbaar gemaakt moeten worden. Denk hierbij aan vergaderstukken, de begroting, de agenda van B&W, vergunningen en informatie overs subsidies. Alle gemeenten hebben de komende jaren de tijd om te voldoen aan het actief openbaar maken van deze verplichte categorieën. Het is nu nog niet bekend wanneer iedere gemeente welke categorie verplicht openbaar moet maken.

Het was de bedoeling dat er een landelijk platform zou komen voor de openbaarmaking van deze stukken. In 2023 is echter besloten dat dit niet gaat gebeuren, maar dat overheden een eigen platform op moeten tuigen. Dit eigen platform moet vervolgens gekoppeld zijn aan een landelijke Woo-index. Vanuit de OWO-samenwerking zijn de voorbereidingen opgepakt om dit mogelijk te maken. Verwacht wordt in 2024 de eerste informatiecategorieën actief openbaar te maken.

Het tijdig openbaar maken van informatie dat opgevraagd wordt.
Naast het actief openbaar maken van informatie, kan er vanuit de Woo specifieke overheidsinformatie opgevraagd worden. Uitgangspunt hierbij is: alles is openbaar, tenzij. Voor de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie heeft Opsterland een aantal contactpersonen die inwoners en ondernemers helpen wegwijs te maken in overheidsinformatie.

In de gemeente Opsterland zijn er in 2023 in totaal 20 Woo-verzoeken binnengekomen. Elf zijn informeel in overleg met de verzoeker afgehandeld en negen zijn binnen de termijn met een Woo-beschikking afgehandeld.

Het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.
Een gemeente die haar informatiehuishouding op orde heeft, weet welke documenten ze heeft en kan die documenten vinden wanneer hier om gevraagd wordt. Er is daarnaast een gecontroleerd proces waarmee documenten na de voorgeschreven bewaartermijn vernietigd worden of gereed zijn om te worden overgedragen aan een archiefbewaarplaats.

In 2023 hebben de OWO-gemeenten zich voorbereid op aansluiting bij het e-depot. Met de aansluiting op het e-depot regelt de OWO de duurzame toegankelijkheid van digitale informatie zodat de te bewaren digitale informatie in de toekomst toegankelijk, vindbaar en raadpleegbaar blijft. Begin 2024 volgt de besluitvorming.

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Het doel van deze paragraaf

In de verschillende programma's worden maatschappelijke effecten beoogd die (mede) door externe organisaties worden verwezenlijkt. In een aantal daarvan heeft de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang. In deze paragraaf wordt daarvan een overzicht gegeven.

Definitie verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* én een *financieel* belang heeft.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat.
- De gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de burgemeester, een wethouder of een raadslid van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Visie op en de beleidsvoornemens betreffende verbonden partijen

De gemeente heeft met het oog op het beperken van regelgeving geen afzonderlijke Kadernota verbonden partijen vastgesteld. Visie en beleid op verbonden partijen zijn daarom terug te vinden in deze paragraaf. De gemeente voert overheidstaken uit en wil doelen bereiken in de samenleving. Dit moet effectief en efficiënt. In een aantal gevallen kan de gemeente deze taken en doelen niet of moeilijk zelf uitvoeren en is er een noodzaak om met andere gemeenten, provincie of waterschap samen te werken. De gemeente Opsterland voert hierbij een terughoudend beleid. Verbonden partijen worden alleen aangegaan als dit door de wet verplicht wordt gesteld of als er een ondubbelzinnig

gemeentelijk belang is, gerelateerd aan grensoverschrijdende belangen en/of de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de taken.

Bij deelname aan een verbonden partij moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. De op te richten verbonden partij moet bij uitstek het instrument zijn om het gemeentelijke doel te realiseren.
2. Er moet een gedegen afweging plaatsvinden met betrekking tot de vorm van de verbonden partij (praktisch en beperken van bestuurlijke drukte).
3. De verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden moet helder en duaal omschreven worden.
4. Bij het aangaan van verbonden partijen moet volstrekte duidelijkheid bestaan over zaken als werkwijze, zeggenschapsverhoudingen, winst- en risicoverdeling en te leveren (toetsbare) prestaties.
5. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de inzichtelijkheid en beheersbaarheid van (financiële) risico's.
6. Er moeten voldoende waarborgen in de regeling worden opgenomen voor democratische legitimatie (bij overdracht raadsbevoegdheden) en voor controle en beïnvloeding door o.a. inzichtelijke en transparante begrotingen en verantwoordingen, het verstrekken van relevante en adequate informatie (nieuwsbrieven en tussenrapportages) en door controlemechanismen als financiële adviescommissies en rekenkameronderzoek.

Kaderstellende documenten

De diverse gemeenschappelijke regelingen en daaraan ten grondslag liggende collegebesluiten en raadsbesluiten.

Overzicht verbonden partijen

Lijst verbonden partijen

- Gemeenschappelijke regelingen:
  - Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
  - Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grou
  - Sociale werkvoorziening Fryslân te Drachten
  - Recreatieschap De Marrekrite te Leeuwarden
  - Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden
  - Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten te Drachten
- Vennootschappen:
  - Caparis NV te Drachten
  - NV Afvalsturing Fryslân
  - NV Fryslân Miljeu
  - NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
  - BV Publiek Belang Elektriciteitsproductie te Den Bosch
  - CSV Amsterdam BV Den Bosch

Verband	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Ooststellingwerf); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Ooststellingwerf); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; . Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) (3 Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers)).	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken en het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen.	
Financieel belang	Bijdrage 2023 € 3.176.111: 1. Gezondheid € 1.298.396 2. Veiligheid € 128.041 3. Brandweer € 1.749.674	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 9.753 31-12-2022 € 9.527	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 87.724 31-12-2022 € 81.045
Resultaat x € 1.000	€ 894 (2022)	
Risico's	Als de VRF afwijkt van afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF. Daarnaast is zien we jaarlijks een verder toenemende gemeentelijke bijdrage, veelal veroorzaakt door autonome ontwikkelingen die ook de VRF raken. De prijsstijgingen gecombineerd met een takendiscussie blijven onderwerp van gesprek.	
Programma	1 Veiligheid; 4 Onderwijs; 6 Sociaal domein; 7 Volksgezondheid en milieu	
Portefeuillehouder	Andries Bouwman	

Verband	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grouw	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Marcel Opzeeland.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2023 €375.102	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 1.422 31-12-2022 € 1.207	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 5.280 31-12-2022 € 3.823
Resultaat x € 1.000	€ -94 (2022)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.	
	We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan het management overleg, vakoverleg en controllersoverleg. We hebben naast de wettelijk verplichte basistaken ook een aantal plustaken bij de FUMO ondergebracht. Sinds 2022 word er een financieringssystematiek gehanteerd op basis van nacalculatie. aan de hand van deze financieringssystematiek wordt er dus alleen betaald voor datgeen dat daadwerkelijk van de FUMO wordt afgenomen.	
Programma	7 Volksgezondheid en milieu; 8 Bouwen, wonen en gronden	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Verband	Gemeenschappelijke Regeling Sociale Werkvoorziening Fryslân te Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Er nemen naast Opsterland nog 7 gemeenten deel. Vertegenwoordiging in dagelijks en algemeen bestuur: wethouder de Vries	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschutwerkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden.	
	Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een DVO (dienstverleningsovereenkomst) afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom de bijdrage aan de GR vrijwel nihil.	
Financieel belang	Bijdrage 2023	opgenomen bij Caparis NV
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 01-01-2022 € 0 31-12-2022 € 0	Vreemd vermogen: 01-01-2022 € 6.386 31-12-2022 € 3.719
Resultaat x € 1.000	€ 0 (2022)	
Risico's	Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor uitstaande geldleningen van de GR.	
Programma	6 Sociaal domein	
Portefeuillehouder	Libbe de Vries	

Verband	Marrekrite te Uitwellingerga	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemende partijen	Provincie Fryslân en 13 Friese gemeenten. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Jonkman	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van 13 deelnemende Friese gemeenten (excl. Ooststellingwerf en de vier eilanden) en de provincie Fryslân met als doel een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op water en land te bewerkstelligen. Voor waterrecreatie betreft dit onderhoud en beheer van aanlegvoorzieningen, boeien en bakens, het baggeren van waterwegen en de afvoer van recreatieafval. Voor landrecreatie worden Toeristische Overstap Punten (TOP's) en het fiets-en wandelknooppuntennetwerk beheerd.	
Financieel belang	Bijdrage 2023: € 27.108	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 4.795 31-12-2022 € 4.704	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 1.996 31-12-2022 € 4.813
Resultaat x € 1.000	€ 91(2022)	
Risico's	De risico’s zijn in beginsel niet heel groot. Wel is er een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat de deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Verband	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder van Opzeeland.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 455 31-12-2022 € 338	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 136 31-12-2022 € 483
Resultaat x € 1.000	€ -116 (2022)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen.	
Programma	8 Bouwen, wonen en gronden	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Verband	Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten	
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Gemeenten Opsterland en Smallingerland	
Bestuurlijk belang	Het te behartigen belang is het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijvenpark Drachten en het verzorgen van een optimale afstemming van alle hiermee samenhangende aspecten en bevoegdheden van de beide deelnemers, de gemeenten Smallingerland en Opsterland.	
Zeggenschap	50%	
Financieel belang	Er wordt geen exploitatiebijdrage betaald. De activiteiten binnen de GR worden door medewerkers van de beide gemeenten verricht.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 6.083 31-12-2022 € 6.044	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 2.947 31-12-2022 € 2.259
Resultaat x € 1.000	€ -39 (2022)	
Risico's	De prognoses van de resultaten zijn gebaseerd op aannames (restant looptijd, tempo van verkopen, fasering woonrijp maken). De verwachtingen, waar de resultaten op zijn gebaseerd zijn zo goed mogelijk onderbouwd. Echter hoe langer de looptijd van de exploitatie, hoe minder betrouwbaar de prognoses en dus ook het berekende resultaat zijn. Beide gemeenten zijn op basis van de afgesproken verdeelsleutel aansprakelijk voor eventuele verliezen. We gaan er op basis van de huidige verwachtingen vanuit dat er sprake is van een winstgevende exploitatie.	
Programma	3 Economie	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Verband	Caparis NV te Drachten	
Vennootschappen en Coöperaties		
Deelnemende partijen	Heerenveen, Leeuwarden,Opsterland, en Smallingerland	
Bestuurlijk belang	De gemeente Opsterland is aandeelhouder van het sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV. Caparis helpt de gemeente bij de bemiddeling van mensen naar regulier werk of biedt mensen een beschutte werkplek (sociale werkvoorziening, afspraakbanen en beschut werk). De gemeente Opsterland heeft hiervoor dienstverleningsovereenkomsten afgesloten voor de uitvoering van deze activiteiten.	
Zeggenschap	12,5% aandelenkapitaal, 25% zeggenschap	
Financieel belang *(x1.000)*	Bijdrage 2023	€ 3.322
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 €8.724 31-12-2022 € 8.174	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 21.255 31-12-2022 € 20.696
Financieel resultaat *(x1.000)*	€-550 (2022)	
Risico's	Caparis NV is omgevormd naar een sociale onderneming. We blijven aansprakelijk voor mogelijke tekorten op de bedrijfsvoering die ontstaan bij de NV. Door ons geringe aandeel (12,5%) in de nieuwe NV blijft het risico qua omvang beperkt. Onze invloed is wel groter omdat in de NV de vier eigenaren elk een gelijke stem hebben.	
Ontwikkelingen	Caparis wil hét Talentbedrijf van Fryslân worden. De komende jaren ligt het accent op drie centrale thema's: talentontwikkeling, rendement en leiderschap. Doelstelling is om in 2030 het eerste circulaire talentbedrijf van Nederland te zijn. Door de nieuwe cao Sociale Werkvoorziening (SW) kunnen medewerkers nog eerder met vroegpensioen, waardoor de krimp van de voormalige sociale werkvoorziening nog harder gaat. Om blijvend ontwikkelkansen te geven aan zowel de nieuwe doelgroep vanuit de Participatiewet als de huidige sociale werkvoorziening-medewerkers is instroom van nieuwe doelgroepen (zowel afspraakbanen als beschut werk) noodzakelijk om de infrastructuur overeind te kunnen houden. Hiervoor zijn nieuwe afspraken gemaakt om meer mensen vanuit de Participatiewet bij Caparis te plaatsen. Indien dit niet lukt zullen er andere keuzes moeten worden gemaakt voor de toekomst van Caparis.	
Programma	6 Sociaal domein	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Verband	Omrin: a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden
Vennootschappen en Coöperaties	
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Jonkman.
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing (a)en Fryslân Miljeu(b)) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.000 (120 aandelen) b. € 51.670 (11.381 aandelen) Het bruto dividend over 2022 bedroeg € 57.821 (Afvalsturing) en € 31.078 (NV Fryslan Miljeu)
Omvang van het vermogen x € 1.000	Afval sturing a. Eigen vermogen: — a. Vreemd vermogen 1-1-2022 € 64.757 — 1-1-2022 € 128.437 31-12-2022 € 70.303 — 31-12-2022 € 119.141 Fryslân Miljeu b. Eigen vermogen: — b. Vreemd vermogen 1-1-2022 € 11.487 — 1-1-2022 € 25.340 31-12-2022 € 11.303 — 31-12-2022 € 23.497
Resultaat x € 1.000	a. € 7.870 (2022) b. € 1.432 (2022)
Risico's	De risico’s zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.
Programma	7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Rob Jonkman

Verband	N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag	
Vennootschappen en Coöperaties		
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Financieel belang	66.651 aandelen a € 2,50 nominaal. Het dividend over 2022 was € 166.628	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 5.062.000 31-12-2022 € 4.615.000	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 143.988.000 31-12-2022 € 107.459.000
Resultaat x € 1.000	€ 300.000 (2022)	
Risico's	De onderkende risico's voor de verbonden partij zijn minimaal. BNG publiceert op hun website het risicoprofiel. Daaruit blijkt dat door de topratings de bank in staat is tegen lage prijzen geld aan te trekken op de geld- en kapitaalmarkt. De BNG hanteert een strak kapitalisatiebeleid. De bank heeft een gezonde financiële positie.	
Programma	0 Bestuur en ondersteuning	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Verband	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV te 's-Hertogenbosch	
Vennootschappen en Coöperaties		
Deelnemende partijen	Enkele gemeenten en provincies (oa. Voormalig aandeelhouders Essent)	
Bestuurlijk belang	Geen.	
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 34.746 aandelen in de PBE (0,02 %).	
Financieel belang	Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 1.532 31-12-2022 € 1.480	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 7 31-12-2022 € 9
Financieel resultaat	2022	€ -52.060
Risico's	De boekwaarde van de aandelen is verwaarloosbaar, namelijk € 1. Het risico is nihil.	
Ontwikkelingen	Het voornemen is om de vennootschap in 2022 te ontbinden en dat de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap.	
Programma	0 Bestuur en ondersteuning	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Verband	CSV Amsterdam BV te 's-Hertogenbosch	
Vennootschappen en Coöperaties		
Deelnemende partijen	Enkele gemeenten en provincies (oa. Voormalig aandeelhouders Essent)	
Bestuurlijk belang	Deze BV is van tijdelijke aard en handelt reserveringen voor risico's en verstrekte leningen aan derden van het voormalige Essent af.	
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 464 aandelen in de BV (0,02 %).	
Financieel belang	Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.	
Vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2022 € 312 31-12-2022 € 210	Vreemd vermogen: 1-1-2022 € 23 31-12-2022 € 13
Resultaat x € 1.000	-/-€ 102 (2022)	
Risico's	De boekwaarde van de aandelen is verwaarloosbaar, namelijk € 5. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.	
Ontwikkelingen	CSV Amsterdam BV; In de algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 is ingestemd met het bereikte compromis over de beëindiging van een geschil over vier betwiste claims en een belastingteruggave. Eveneens heeft de AVA ingestemd het uitkeren van de bedragen genoemd in de vaststellingsovereenkomst (onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling werkkapitaal) aan de aandeelhouders na rato van het aandelenbelang in CSV. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de Belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.	
Programma	0 Bestuur en ondersteuning	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Grondbeleid

Grondbeleid

Uitgangspunten

De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota grondbeleid. Dit beleid staat ten dienste van de programma's 3 Economie (bedrijventerreinen) en 8 Bouwen, Wonen en Gronden (niet-bedrijventerreinen). In overeenstemming met de Nota grondbeleid wordt de keuze voor het voeren van een actief of faciliterend grondbeleid bij het ontwikkelen van nieuwe locaties jaarlijks vastgelegd in de paragraaf grondbeleid. Per ruimtelijke ontwikkeling wordt beoordeeld of een actief of faciliterend grondbeleid wenselijk is.

In de verantwoording (en de begroting) zijn de baten en lasten van de bouwgrondexploitatie, en de daarmee samenhangende financiële risico's, als incidenteel opgenomen (o.b.v. de voorschriften BBV). Doordat (bouw-)gronden een grote (boek-)waarde vertegenwoordigen, heeft het grondbeleid invloed

op het weerstandsvermogen (eigen vermogen om risico's op te vangen). Door de grond marktconform te waarderen en door voorzieningen te vormen voor verwachte tekorten, zijn de financiële risico's beheersbaar.

Ten opzichte van de voorgaande jaren is er in 2023 een actiever grondbeleid gevoerd voor ruimtelijke ontwikkelingen op gemeentelijke grond. In Wijnjewoude (locatie OBS It Twaspan) en Siegerswoude (Uthôf) zijn gronden in exploitatie genomen voor woningbouw. Bij ontwikkelingen op particuliere gronden is de gemeente faciliterend en ondersteunend geweest. Er zijn anterieure overeenkomsten afgesloten om het kostenverhaal te verzekeren en om voorwaarden aan de ontwikkelingen te kunnen stellen.

In nagenoeg alle dorpen zijn op dit moment gronden in eigendom voor woningbouw. Er zijn in 2023 geen gronden verworven. Met de provincie zijn onderhandelingen gestart voor de verwerving van grond voor de uitbreiding van industrieterrein Overtoom. De ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvestigingen concentreren zich voornamelijk in Gorredijk. Het bedrijventerrein Drachten-Azeven is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten en valt buiten het kader van deze paragraaf. Zie hiervoor de paragraaf Verbonden partijen in deze Verantwoording.

In financieel opzicht wordt een gedegen koers gevaren. Dit uit zich in de navolgende zaken:
- Exploitaties worden zorgvuldig en behoedzaam opgezet. Zo wordt bijvoorbeeld bij het investeren in het bouw- en woonrijp maken van locatie(s) rekening gehouden met de verwachte grondopbrengsten. Het streven is betalingen optimaal gedekt te houden door inkomsten; dit verlaagt het (rente-)risico.
- Winstbepaling en winstneming vindt plaats volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (BBV).
- De algemene reserve bevat een buffer voor de dekking van de financiële risico's.

Kaderstellende documenten
Financiële verordening 2023 (ex artikel 212 Gemeentewet)
Nota Grondbeleid 2018-2021

Ontwikkelingen grondbedrijf

1. Economische situatie en meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief voor woningbouw en bedrijventerreinen is positief ondanks een aantal externe factoren zoals de stikstofproblematiek, stijgende rente, inflatie en de oorlog in Oekraïne. Het verwachte resultaat op de verkoop van bouwkavels is in 2023 overschreden. Om aan de vraag naar bedrijventerreinen te kunnen blijven voldoen zal er uitbreiding van Overtoom plaatsvinden ten westen van Gorredijk.

2. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Er waren in 2023, verspreid over de verschillende dorpen, zeven bouwgrondcomplexen in exploitatie. Deze bestonden uit zes woningbouwlocaties en het bedrijventerrein Gorredijk industrie (Overtoom en Tolbaas). In 2023 zijn er twee nieuwe complexen in exploitatie genomen in Siegerswoude (Uthôf) en Wijnjewoude (locatie OBS It Twaspan). De boekwaarde per 31 december 2023 van alle complexen tezamen was - € 0,3 miljoen inclusief (na aftrek van) de voorziening voor het verwachte tekort van het complex Gorredijk industrie (€ 0,2 miljoen) en de voorziening nog uit te voeren werken (€ 0,2 miljoen voor de afronding van afgesloten complexen).

Prognose van het meerjarige resultaat

Het verwachte nog te realiseren resultaat van de BIE is € 701.000 (voordelig) en is gebaseerd op recente verkoopprognoses. In de komende jaren zullen de resultaten naar verwachting als volgt worden gerealiseerd:

x € 1.000

Verwacht resultaat BIE	
	Verwacht resultaat
in begrotingsjaar 2024	**327**
in de jaren 2025 t/m 2027	**374**
in de jaren na 2027	**0**
Totaal	**701**

3. Belangrijke ontwikkelingen/wijzigingen in de prognose van het resultaat

In 2023 was het gerealiseerde resultaat (€ 598.000) hoger dan het begrote resultaat (€ 328.000). Het positieve verschil (€ 360.000) werd veroorzaakt door een versnelling in de grondverkopen. Hierdoor wordt een deel van het verwachte resultaat eerder gerealiseerd.

4. Algemene risico's in de grondexploitatie

Het nemen van risico's is inherent aan grondexploitaties. De volgende risico's zijn van belang:

- Conjunctuur- en renterisico's, waardoor de vraag naar bouwgrond kan afnemen en extra rentekosten kunnen ontstaan.
- Verandering in woon- en werkvoorkeuren en behoeftes, tussen het tijdstip van het tot stand komen van het plan en het moment van aanbieden van de bouwgrond, waardoor het product niet meer aansluit op de vraag.
- Het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankoopprijzen.
- Milieurisico's.
- Planschadeclaims.
- Hogere prijsstijgingen en lagere opbrengststijgingen dan voorzien in exploitatieberekeningen.
- Archeologische risico's
- Onvoldoende mogelijkheden in de met de provincie overeengekomen woningbouwruimte.

De risico's worden beheerst door het uitvoeren van (markt)onderzoeken, door te zorgen voor flexibiliteit in het proces en door vroegtijdige verwerving van grond tijdens de planontwikkeling. Daarnaast wordt de financiële ontwikkeling van de onderhanden complexen jaarlijks beoordeeld ten opzichte van de door de gemeenteraad vastgestelde exploitaties (kredieten). Als de risico's leiden tot verwachte negatieve resultaten, zijn hiervoor voorzieningen gevormd.

Actuele risico's in de bouwgrond in exploitatie

In de lopende grondexploitaties is het risico aanwezig dat toekomstige gebiedsontwikkelingen minder winstpotentie zullen hebben dan verwacht, bijvoorbeeld doordat de boekwaarden hoog opgelopen zijn door de gemaakte kosten, zoals bouwrijp maken, of door tegenvallende verkoopopbrengsten.

5. Gerealiseerde en nog te realiseren resultaten bouwgrond in exploitatie

Gerealiseerd resultaten BIE
Het in 2023 gerealiseerd resultaat van de BIE bedraagt € 598.000 (voordelig). De resultaten van de bouwgrond in exploitatie (BIE) worden per complex gespecificeerd in het bijlagenboek bij deze Verantwoording.

Programma 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Het gerealiseerde resultaat is € 42.382 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan is een gedeeltelijke vrijval van de voorziening door hogere verwachte grondopbrengsten.

Programma 8.2 Grondexploitatie niet-bedrijventerreinen
Het gerealiseerde resultaat is € 360.001 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan is een versnelling in het woonrijp maken van complex Hege Kamp en hogere grondopbrengsten in complex Loevestein fase 4 west.

Nog te realiseren resultaten BIE
Eind 2023 waren nog 14 gemeentelijke kavels voor woningbouw te koop in de lopende bouwgrond exploitaties (BIE), waarvan 8 in Wijnjewoude-locatie OBS It Twaspan, 4 in Siegerswoude-Uthôf en 2 kavels in Ureterp-Noord (Wilster/Fugelliet). Er was op deze locaties 6.145 m2 bouwgrond uitgeefbaar voor woningbouw *).
Op de bedrijventerreinen Overtoom en Tolbaas in Gorredijk waren eind 2023 nog 1 kavel (2.596 m2) respectievelijk 8 kavels (18.870 m2 wonen/werken) te koop. Enkele kavels zijn gereserveerd of onder optie.

*) Dit is exclusief 10.900 m2 grond in Terwispel Kolderveen fase 1 waarop een geurcirkel (milieucirkel) van een boerderij ligt. Hierdoor is deze grond voor onbepaalde tijd niet beschikbaar voor woningbouw. Ten westen van dit gebied wordt fase 2 gerealiseerd.

De gerealiseerde en nog te realiseren resultaten zien er als volgt uit:

x € 1.000

Resultaat Bouwgrond in exploitatie (BIE) per complex			
	Resultaat 2023	Nog te realiseren resultaat	Looptijd
Woningbouwlocaties:			
Gorredijk - Loevestein fase 4 - west	109	124	2026
Siegerswoude-Uthôf	-	248	2026
Terwispel - Kolderveen fase 1	-	10	2024
Ureterp - Noord	91	414	2026
Ureterp - De Hege Kamp	398	120	2025
Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / Locatie It Twaspan	-	25	2025
Totaal woningbouwlocaties	**598**	**942**	
Bedrijventerreinen:			
Gorredijk - Industrie *)	-	-240	2027
Totaal bedrijventerreinen	-	**-240**	
Totaal saldo resultaat	**598**	**701**	

*) Het verwachte verlies in het complex Gorredijk Industrie is afgedekt door een voorziening. Dit verwachte verlies is ontstaan door vertraging in de verkopen in de achterliggende jaren in combinatie met doorlopende kosten.

Projecten

Inleiding

Binnen de gemeente Opsterland worden regelmatig projecten opgestart. In sommige gevallen zijn het initiatieven van burgers uit de gemeente waar de gemeente een toetsende en faciliterende rol heeft en in andere gevallen zijn het projecten die worden opgestart door de gemeente. De projecten komen ook naar voren in de programma's. De volgende projecten zijn de belangrijkste projecten waaraan in 2023 is gewerkt.

MFA De Tynje

In de MFA De Tynje worden verschillende (basis)voorzieningen gecombineerd, waaronder onderwijs, ontmoeting en sport. Het dorp wil door het integreren en combineren van functies en ruimten in het gebouw én door het uitvoeren van zelfwerkzaamheid de gymnastiekvoorziening voor het dorp behouden. Daartoe heeft het dorp in samenwerking met Stichting Comprix en de gemeente plannen uitgewerkt en inmiddels een aannemer geselecteerd voor de bouw.

De bouw is in september gestart en verloopt volgens planning. De oplevering wordt voorzien in het voorjaar van 2024. Op verzoek van dorp en Comprix treedt de gemeente op als bouwheer. Door de netcongestie kan het zijn dat het gebouw later in gebruik genomen wordt, omdat er nog een nieuwe trafo door Liander geplaatst moet worden.

Kindcentrum De Finne - Beetsterzwaag

Voor het gebouw kindcentrum (KC) De Finne hebben stichting Comprix, vv De Sweach en de gemeente afgelopen in de zomer van 2023 een zogeheten vaststellingsovereenkomst ondertekend. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over de wijze van samenwerking en bouwheerschap. De financiële onderbouwing is echter gebaseerd op de raming van enkele jaren geleden. Stichting Comprix neemt het voortouw als bouwheer in dit project en levert een uitvoerbaar bouwplan op. Op basis hiervan vragen wij het uitvoeringskrediet aan. Na besluitvorming kan de realisatie van het project beginnen. Dan ontstaat de mogelijkheid voor alle in de directe omgeving gevestigde belanghebbenden om plannen te maken voor verdergaande samenwerking.

De partijen zijn bezig met de ontwerpfase, de architectenselectie wordt in het voorjaar 2024 afgerond. Medio 2024 vragen wij het uitvoeringskrediet aan voor het bouwrijp maken van het terrein, de bouw van het kindcentrum en de inrichting van het openbaar gebied. De basis voor berekening van dit krediet is het voorlopig ontwerp (VO) van het gebouw en de bouwkosten.

Tiny houses Gorredijk

Tiny houses in Gorredijk is een project van de initiatiefgroep Tiny houses Gorredijk. Het plan is gestart als een pilot. De rol van de gemeente is gericht op het ondersteunen in het proces om tot de tiny houses te komen. Het plan dat nu in ontwikkeling is, gaat ervan uit dat Opsterland het beoogde terrein aan De Sinneblom in Gorredijk (ongeveer vierduizend vierkante meter) in eerste instantie voor tien jaar reserveert voor het project. Met de vereniging (Tiny Sinneblom) wordt een erfpachtovereenkomst opgesteld voor het gebruik van de grond. Voor het bouw- en woonrijp maken is door de raad een krediet beschikbaar gesteld.

Er is vertraging in de planning gekomen door een bezwaarprocedure op de verleende vergunning voor de plaatsing van het eerste huisje. Daarnaast is de poelkikker (beschermde diersoort) aangetroffen in het plangebied. De bezwaren zijn ongegrond verklaard en er is door de provincie een ontheffing (flora en fauna) verleend voor de uitvoering van de werkzaamheden. Het bouw- en woonrijp maken is in voorbereiding en wordt naar verwachting voor de zomer 2024 uitgevoerd. Het eerste huisje kan rond de zomer 2024 worden geplaatst.

Herinrichting de Brink Bakkeveen

De herinrichting van de Brink is volgens planning uitgevoerd en in het voorjaar van 2023 afgerond. De herinrichting van de Brink geeft het dorp een impuls. Het centrumgebied is verbeterd en aantrekkelijker voor de regio, recreatie en toerisme. We zetten in op behoud en versterking van de lokale economie en de toeristische en regionale aantrekkingskracht van het dorp.

Sportcentrum Kortezwaag

Het sportcentrum Kortezwaag wordt uitgebreid en gerenoveerd. Naast de renovatie en uitbreiding van het sportcentrum wordt ook integraal gekeken naar de verduurzaming van zwembad De Delte. De plannen worden in samenwerking met de exploitant, stichting De Delte en de gebruikers uitgewerkt.

Het ontwerp is afgerond en er is inmiddels een krediet voor de realisatie beschikbaar gesteld. De aanbestedingsprocedure voor de renovatie en uitbreiding wordt in het eerste kwartaal 2024 doorlopen. Daarna is het de bedoeling de uitbreiding en renovatie gefaseerd uit te voeren. De eerste fase wordt in 2024 uitgevoerd met uitloop voor de tweede fase in 2025.

BHS Gorredijk Singelland

We zijn in overleg met het schoolbestuur van de BHS in Gorredijk om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw. Het voorste bouwdeel krijgt een functiewijziging voor De

Skâns, waar een voorbereidingskrediet voor beschikbaar is gesteld. Daarom besteden we expliciet aandacht aan de samenwerking en synergie tussen BHS Gorredijk en De Skâns.

De Skâns

Om te komen tot een (ver)nieuwbouw van De Skâns te Gorredijk is een locatiestudie en haalbaarheidsstudie uitgevoerd. De resultaten zijn aan de raad voorgelegd voor besluitvorming. Op 18 september 2023 heeft de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en gekozen voor het scenario vernieuwbouw bij Singelland Burgemeester Harmsmaschool (BHS). Het gekozen scenario is dat De Skâns in het voorste gedeelte van de BHS komt na een verbouwing.

In het najaar 2023 zijn gesprekken gevoerd met De Skâns en de BHS over de samenwerking in het proces en mogelijke aanbestedingsvormen. In de volgende fase worden nadere afspraken met de BHS en De Skâns gemaakt om onder andere de synergie te waarborgen. Daarnaast wordt er een architect geselecteerd om de inpassing van De Skâns in het voorste gedeelte van de BHS te ontwerpen. In de ontwerpfase wordt van een schetsontwerp (SO) naar een definitief ontwerp (DO) gewerkt. Hierop volgt er opnieuw een bestuurlijk besluitmoment.

Invoering omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Met deze wet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Het uitgangspunt bij de Omgevingswet is ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’.

Bij onze planologische producten, zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan, krijgen we meer ruimte voor eigen afwegingen en maatwerk. De voorbereiding op de nieuwe wetgeving betekent een bijzondere veranderopgave. Niet alleen op inhoud maar ook voor werkwijzen van personeel en inzet van middelen. De OWO-gemeenten werken hierin volgens een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt is ‘samenwerken waar dat kan’.

De fysieke leefomgeving wordt met de nieuwe wet breed en samenhangend benaderd. Een sterk en steeds sneller veranderende wereld met andere opgaven in de fysieke leefomgeving dan voorheen vraagt om meer ruimte voor initiatieven. Thema’s als duurzaamheid, gezondheid en veiligheid komen samen in nieuwe instrumenten als de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma’s.

OWO samenwerking

Algemene ontwikkelingen

De OWO-samenwerking is uniek te noemen. De samenwerking in de drie afdelingen, de samenwerking op het regionale of provinciale speelveld én de samenwerking op terreinen waar dit vanzelfsprekend of kostenefficiënt is, werkt. En daar mogen we trots op zijn.

De OWO-paragraaf kijkt terug op welke wijze het afgelopen jaar gewerkt is aan de OWO-samenwerking.

Algemene ontwikkelingen

In 2023 zijn de afspraken rondom de besluitvorming van OWO-gerelateerde zaken opnieuw vastgesteld. Dit was nodig omdat de OWO-samenwerking in een nieuwe fase zit; niet meer in de opbouwende fase, maar in de bestendigende fase. Met deze nieuwe afspraken is er voor alle medewerkers helderheid over het besluitvormingsproces en de verschillende rollen binnen de OWO-samenwerking.

De OWO-afdeling Bedrijfsvoering heeft in 2023 de ingezette organisatieontwikkeling bijna afgerond. Deze organisatieontwikkeling is ontstaan naar aanleiding van het bodemplaatonderzoek uit 2022. Een onderdeel hiervan was het op sterkte krijgen van de afdeling. Dat is ondertussen gelukt. Er is besloten ook voor de OWO-afdelingen Beheer & Registratie en Vergunningen, Toezicht en Handhaving een bodemplaatonderzoek uit te voeren om zo inzicht te krijgen of deze afdelingen toekomstbestendig zijn. Deze onderzoeken vinden plaats in 2024.

In 2023 is de OWO-klankbordgroep tweemaal bijeengekomen en zijn de drie voorzitters uitgebreider betrokken bij de organisatie van de klankbordgroep. Doel van de OWO-klankbordgroep is de verbondenheid van raadsleden onderling en met de OWO-samenwerking te versterken. Daarom is het verslag van de klankbordgroep-bijeenkomst van oktober en de informatieve brief van de

burgemeesters in december ook ter informatie gedeeld met alle raadsleden. Deze ingezette koers wordt in 2024 voortgezet.

Actuele thema's binnen de OWO-samenwerking

Per onderwerp worden de belangrijkste ontwikkelingen en inspanningen toegelicht die in 2023 hebben gespeeld.

Digitale dienstverlening en ICT

De OWO-afdeling Bedrijfsvoering speelt een belangrijke rol in digitale dienstverlening. Doel is de digitale dienstverlening op orde te houden, een veilig ICT aan te bieden dat werkt voor de medewerkers én de samenleving. De gemeenteraden hebben daarom vanaf 2023 structureel extra middelen beschikbaar gesteld. Middelen om zowel de veiligheid, de stabiliteit en snelheid van netwerken en systemen te verbeteren en de software waarmee gewerkt wordt te moderniseren.
In 2023 kon de afdeling mede daarom aan de slag met:

- de vervanging van vijf kernapplicaties. Een deel is in 2023 geïmplementeerd, de overige applicaties worden in 2024 geïmplementeerd.
- de overgang naar Microsoft Office 365 in gang zetten.
- het steeds meer applicaties overbrengen naar ‘the cloud’ (internet).
- het doorvoeren van wijzigingen in wet- en regelgeving in onze applicaties en processen.
- het invoeren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- het mogelijk maken dat medewerkers hybride kunnen blijven werken.

Informatiebeveiliging en privacy

Het veilig houden van onze gegevens en de privacy goed regelen blijft een belangrijk aandachtspunt. In 2023 is er een informatieveiligheidsplan vastgesteld en is er specifieke expertise op informatieveiligheid, netwerksecurity, ICT architectuur en project- en changemanagement naar binnen gehaald. De BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid) beschrijft het basisniveau voor informatieveiligheid voor overheden en is ook bij ons het uitgangspunt. In de werkprocessen is daarnaast de AVG en de Archiefwet opgenomen en is de voorbereiding de uitvoering van de Wet Open Overheid (Woo) verder opgepakt.

Datagedreven werken

In 2023 is het uitvoeringsplan Datagedreven werken vastgesteld en is er besloten tot de oprichting van een cluster Datamanagement om zo ook binnen de OWO-samenwerking te werken met data analyses. De OWO-samenwerking is daarnaast in 2023 definitief aangesloten bij DataFryslân. Hierdoor kan er gebruik worden gemaakt van data en analyses over verschillende actuele onderwerpen. Nieuw beleid wordt op deze manier steeds meer gebaseerd op feitelijkheden uit analyse en onderzoeken.

Post en archief

De post en het archief worden beide steeds meer gedigitaliseerd. Het substitutiebesluit is verder doorgevoerd in de systemen en werkprocessen. Dit besluit maakt mogelijk dat de papieren binnengekomen post vervangen wordt voor de gedigitaliseerde versie.
Omdat er nog steeds papieren post wordt ontvangen, is er in 2023 gewerkt aan een goed proces om die post op de juiste manier af te handelen. De realisatie van servicepunten Bedrijfsvoering in elk van de drie gemeentehuizen is in gang gezet, gericht op postverwerking, ICT-ondersteuning en meer.
Het project wegwerken achterstanden archief vordert gestaag. Ruim een kwart van de achterstand is ingelopen. Extra capaciteit is vrijgemaakt om te versnellen. De aansluiting op het e-depot is voorbereid.

Inkoop- en aanbestedingsbeleid

In 2023 is er binnen de OWO-gemeenten continue het gesprek gevoerd over doelmatig en rechtmatig inkopen en aanbesteden. Hierbij is ook ingegaan op de mogelijkheden lokale of regionale ondernemers te betrekken en is er een Marktdag georganiseerd voor ondernemers in de drie gemeenten.

Uitvoering van de omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Vanuit de OWO-afdeling VTH zijn in 2023 in overleg met ketenpartners, zoals de Fumo, alle voorbereidende werkzaamheden opgepakt die gedaan moesten worden.
De legesverordening zijn in 2023 afgestemd op de Omgevingswet en de nieuwe Wet Kwaliteitsborging

bouwen en de verordening is vervolgens geharmoniseerd door de drie gemeenteraden vastgesteld. De processen en systemen zijn aangepast en de medewerkers zijn opgeleid om zowel de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen te kunnen uitvoeren. In 2024 wordt de uitvoering gemonitord en zo nodig bijgestuurd.

Ondermijning
Ook in de OWO-regio raken criminele activiteiten steeds meer verweven met de maatschappij en dat heeft gevolgen voor de gemeentelijke vergunning-, toezicht- en handhavingstaken. In OWO-verband wordt nauw samengewerkt op het gebied van ondermijning. Tijdens 11 ondermijningsdagen zijn op verschillende locaties integrale controles uitgevoerd en gedurende 20 dronevluchten zijn gebieden van bovenaf gecontroleerd. Ook wordt actief de samenwerking met ketenpartners (zoals de politie) gezocht in de (preventieve) aanpak van ondermijning. In 2023 is er geïnvesteerd in bewustwording en kennis over ondermijning, zowel bij medewerkers als bij inwoners en ondernemers.

APV
De OWO-gemeenten stemmen periodiek af met elkaar hoe de uitvoering van de APV gaat. Hierbij is het doel dat er zoveel als mogelijk gewerkt wordt vanuit één OWO-APV beleid zodat de vergunningverleners, toezichthouders en handhavers in de gehele OWO eenduidig kunnen werken.

Oekraïne

Gevoerd beleid
In deze paragraaf verantwoorden wij ons over het gevoerde beleid, de gemaakte kosten en de te ontvangen compensatie in verband met de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne.

Financiën Oekraïne
Net zoals in 2022, hebben we ons in 2023 ingespannen om voldoende opvangplekken te realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. De taakstelling voor Opsterland werd in 2023 verhoogd van 137 naar 165. Daarnaast nam de opvang door particulieren af. Het afgelopen jaar zijn er daarom twee nieuwe gemeentelijke locaties gereed gemaakt voor Oekraïneopvang, namelijk een voormalig schoolgebouw in Luxwoude en twee appartementen in het voormalig Groene Kruisgebouw in Gorredijk. Daarmee zijn er 24 extra plekken gecreëerd. Tevens is er in 2023 door het college van B&W besloten om een ander voormalig schoolgebouw in Gorredijk gereed te maken voor Oekraïneopvang, waarmee 30 tot 40 extra plekken gecreëerd worden. De verbouwing start in 2024 en de locatie zal rond mei/juni 2024 worden opgeleverd.

Een groot deel van de gemeentelijke opvanglocaties bestaat uit zelfstandige woonlocaties die door particulieren aan de gemeente worden aangeboden als opvanglocatie. De woningeigenaren ontvangen daarvoor een maandelijkse onkostenvergoeding. De vergoeding is onder meer bedoeld ter dekking van de huur/hypotheek, gas, water en elektra.

In 2023 was de totale opvangcapaciteit binnen de gemeentelijke opvanglocaties 164. Aan het eind van 2023 verbleven er 131 Oekraïners in de gemeentelijke opvang. De plekken waren niet volledig bezet, omdat lege bedden bij Oekraïense gezinnen niet volledig zijn opgevuld i.v.m. privacy en veiligheid (dit wordt snijverlies genoemd). Aan het eind van 2023 werden er daarnaast 26 Oekraïners opvangen in de particuliere opvang.

In de gemeente Opsterland is het merendeel van de Oekraïners aan het werk. Alle leerplichtige kinderen gaan daarnaast naar school. De Oekraïense vluchtelingen die geen inkomsten hebben uit werk ontvangen leefgeld. Het leefgeld wordt stopgezet bij inkomsten uit werk boven de leefgeldnorm.

Binnen de gemeente is er een kernteam Oekraïne die zich bezighoudt met de verschillende gemeentelijke taken op het gebied van begeleiding en financiering van Oekraïners en hun opvang. Daarnaast is welzijnsorganisatie Code Hans sinds het begin betrokken en biedt begeleiding bij praktische zaken. Ook bieden zij Nederlandse les aan de Oekraïners en faciliteren zij themabijeenkomsten over bijvoorbeeld het Nederlandse zorgstelsel.

Onderstaande tabel geeft de inkomsten en lasten weer van de opvang in 2023. In de begrotingswijziging december 2023 werd uitgegaan van een voordelig saldo van € 1,5 miljoen. Door

lagere lasten en ontvangen transitievergoedingen voor het gereed maken van gemeentelijke locaties is het voordelig saldo uitgekomen op € 2,7 miljoen.

Oekraïne crisis baten en lasten		

Inkomsten	2022	2023
Rijksvergoeding GOO en POO	3.523.800	4.200.630
Transitievergoeding	-	360.248
Totaal inkomsten	**3.523.800**	**4.560.878**

Lasten		
Kosten transitie	-	804.100
Huisvesting	437.600	492.800
Verstrekkingen	475.800	234.800
Begeleiding	160.100	62.200
Personele lasten eigen formatie	225.000	228.000
Overig	16.500	50.000
Totaal lasten	**1.315.000**	**1.871.900**

Restant (inkomsten - lasten)	**2.208.800**	**2.688.978**

Jaarrekening

Grondslagen jaarrekening

Grondslagen jaarrekening

Inleiding

De waarderingsgrondslagen en de grondslagen voor het bepalen van het resultaat zijn bedoeld als leidraad om de gepresenteerde financiële gegevens in de jaarrekening juist te interpreteren.

Algemeen
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Grondslagen voor waardering en resultaat
De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening zijn gebaseerd op het BBV en vastgelegd in de Financiële Verordening. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor de jaarrekening is het lasten en-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa.

Materiële vaste activa
Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:
• Activa met een economisch nut;
• Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
• Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa
De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de

vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Voor alle “overige debiteuren” wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen
Volgens het BBV mag er een voorziening worden gemaakt in deze vier gevallen:
• Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
• Er zijn op de balansdatum risico’s die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
• Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
• Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde.

Vaste schulden > 1 jaar
Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
In de categorie niet uit de balans blijkende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de resterende contractwaarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Volledigheid opbrengsten CAK
Omdat de gemeente afhankelijk is van het CAK kan de gemeente zelf de volledigheid van de opbrengsten uit de eigen bijdragen van het CAK niet garanderen. Intern worden controles uitgevoerd om vast te stellen of het CAK cliënten volledig in hun administratie heeft opgenomen (waaronder controle melding cliënt en opgave CAK).

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Algemene uitkering
Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Dividend
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend vastgesteld wordt.

Continuïteit
De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Normenkader
De Kadernota Rechtmatigheid (november 2023) van de commissie besluit begroting en verantwoording geeft instructies voor het opstellen van het normenkader. Het normenkader is de inventarisatie van wet- en regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf met betrekking tot financiële beheershandelingen. Het normenkader is het gehele jaar actueel gehouden en op 29 januari 2024 vastgesteld. Bij de controles is de praktijk getoetst aan de wet- en regelgeving.

Rechtmatigheid
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV van november 2023 en de financiële- en controleverordeningen van de gemeente Opsterland zoals vastgesteld in december 2023. Daarnaast geldt het door de raad op 29 januari 2024 vastgestelde normenkader van de gemeente Opsterland als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.
Na het vaststellen van de financiële verordening door de gemeenteraad van de gemeente Opsterland heeft de commissie BBV nog veranderingen aangebracht in de kadernota rechtmatigheid uit november 2023. Eén van de aanpassingen is de mogelijkheid om ‘spelregels’ te maken met de raad over het tijdig melden van onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot. Als deze afwijkingen tijdig gemeld zijn, bijvoorbeeld door deze in de jaarstukken te melden, tellen die niet mee voor de rechtmatigheidsverantwoording.
In de kadernota staat nu de zin: Deze spelregels zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen. De financiële verordening wordt op dit punt nog geactualiseerd. Vooruitlopend op het vaststellen van een nieuwe financiële verordening interpreteren wij het woord ‘veelal’ als ruimte om afwijkingen die zijn opgenomen in de jaarrekening 2023 als tijdig gemeld te beschouwen.

Balans en toelichting

Balans
Omdat er niet tussentijds wordt afgerond in de tabellen kan het voorkomen dat de totalen -1 of +1 afwijken.

x € 1.000

Activa	31-12-2023	31-12-2022	Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Immateriële vaste activa	976	962	Eigen vermogen	45.315	40.930
Materiële vaste activa	58.273	57.798	Voorzieningen	9.837	8.733
Financiële vaste activa	34.453	33.166	Vaste schulden	33.000	36.800
Totaal vaste activa	**93.702**	**91.927**	**Totaal vaste passiva**	**88.151**	**86.463**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Voorraden	-105	-502	Vlottende schulden	2.889	5.166
Uitzettingen	6.554	6.570	Overlopende passiva	18.935	18.035
Liquide middelen	741	603			
Overlopende activa	9.085	11.067			
Totaal vlottende activa	**16.275**	**17.737**	**Totaal vlottende passiva**	**21.825**	**23.201**
Totaal activa	**109.976**	**109.664**	**Totaal passiva**	**109.976**	**109.664**

Uitgebreide balans activa

x € 1.000

Activa	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	976	962
Totaal immateriële vaste activa	**976**	**962**
Materiële vaste activa		
Economisch nut	38.320	36.807
Economisch nut, dekking door heffing	9.484	10.195
Maatschappelijk nut	10.469	10.796
Totaal materiële vaste activa	**58.273**	**57.798**
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	260	260
Leningen aan deelnemingen	-	-
RC-verhouding met het Rijk	31.936	30.627
Overige langlopende leningen	2.256	2.279
Totaal financiële vaste activa	**34.453**	**33.166**
Totaal vaste activa	**93.702**	**91.927**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie woningbouwterreinen	-1.189	-1.812
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie bedrijventerreinen	1.325	1.593
Voorziening nog uit te voeren werken	-	-
Verliesvoorziening	-240	-283
Voorraad woningen	-	-
Totaal voorraden	**-105**	**-502**
Uitzettingen < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	4.562	4.699
Overige vorderingen	1.992	1.871
Totaal uitzettingen < 1 jaar	**6.554**	**6.570**
Liquide middelen		
Banken	741	603
Totaal liquide middelen	**741**	**603**
Overlopende activa		
Overige overlopende activa	9.085	11.067
Totaal overlopende activa	**9.085**	**11.067**
Totaal vlottende activa	**16.275**	**17.737**

Totaal activa	**109.976**	**109.664**

Uitgebreide balans passiva

x € 1.000

Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	23.612	22.314
Kapitaallasten dekkingreserves	13.335	260
Bestemmingsreserves	5.275	3.556
Gerealiseerd resultaat	3.092	14.800
Totaal Eigen vermogen	**45.315**	**40.930**
Voorzieningen		
Voorzieningen	9.837	8.733
Totaal voorzieningen	**9.837**	**8.733**
Vaste schulden		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.000	36.800
Totaal vaste schulden	**33.000**	**36.800**
Totaal vaste passiva	**88.151**	**86.463**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden		
Overige vlottende schulden	2.889	5.166
Totaal vlottende schulden	**2.889**	**5.166**
Overlopende passiva		
Overige overlopende passiva	18.935	18.035
Totaal overlopende passiva	**18.935**	**18.035**
Totaal vlottende passiva	**21.825**	**23.201**
Totaal passiva	**109.976**	**109.664**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen:	31-12-2023	31-12-2022
Gewaarborgde leningen en garantstellingen	21.960	31.552
Huur en leasecontracten	-	-
	21.960	**31.552**

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit immateriële vaste activa; materiële vaste activa en financiële vaste activa. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven.

x € 1.000

Vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Aflossingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Immateriële vaste activa	962	59	-	46	-	-	976
Materiële vaste activa	57.798	4.210	692	3.043	-	-	58.273
Financiële vaste activa	33.166	1.525	-	-	239	-	34.453
Totaal	**91.927**	**5.795**	**692**	**3.089**	**239**	**-**	**93.702**

Immateriële vaste activa

x € 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Kost onderz ontw	-	59	-	-	-	59
Activa in eigendom van derden	962	-	-	-46	-	916
Totaal	**962**	**59**	**-**	**-46**	**-**	**976**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn te verdelen in materiële vaste activa met een economisch nut, economisch nut met een dekking door heffing en maatschappelijk nut.

x € 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2023
Economisch nut						
Bedrijfsgebouwen	27.545	2.911	357	1.030	-	29.069
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.412	504	-	295	-	3.621
Overige machines	1.191	-	-	230	-	961
Overige materiële vaste activa	74	5	-	60	-	20
Vervoermiddelen	570	178	-	82	-	667
Gronden en terreinen	9.958	133	232	-	-	9.858
Voorziening gronden en terreinen	-5.943	-	-67	-	-	-5.876
Totaal economisch nut	**36.807**	**3.731**	**523**	**1.695**	**-**	**38.320**
Economisch nut, dekking door heffing						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	11.097	-	-	582	-	10.515
Voorziening vervanging en verbetering riool	-902	-129	-	-	-	-1.031
Totaal economisch nut, dekking door heffing	**10.195**	**-129**	**-**	**582**	**-**	**9.484**
Maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.551	608	169	721	-	10.269
Overig	245	-	-	45	-	200
Totaal maatschappelijk nut	**10.796**	**608**	**169**	**765**	**-**	**10.469**
Totaal	**57.798**	**4.210**	**692**	**3.043**	**-**	**58.273**

Toelichting materiële vaste activa

Er zijn geen afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen geweest in 2023.

De voorziening vervanging en verbetering riool wordt toegelicht bij voorzieningen onder de passiva.

De afschrijvingstermijnen zijn conform de financiële verantwoording. Er wordt lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Balanswaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	260	-	-	-	260
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	30.627	1.309	-	-	31.936
Overige langlopende leningen	2.279	216	-	239	2.256
Totaal	**33.166**	**1.525**	**-**	**239**	**34.453**

x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren		
	2022	**2023**
Drempelbedrag	609	1697

x € 1.000

Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	Q1	Q2	Q3	Q4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	41.013	41.481	42.179	40.344
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	456	456	458	439

x € 1.000

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Deelneming Caparis NV	3.465	3	3
Deelneming Afvalsturing Friesland BV	120	54	54
Deelneming Fryslân Miljeu NV	11.381	52	52
Deelneming BNG Bank NV	66.651	151	151
Deelneming Publiek Belang Elektriciteitproductie BV	34.746	-	-
Deelneming Claim Staat Vennootschap BV	464	-	-
Totaal		**260**	**260**

x € 1.000

Overige langlopende leningen	Oorspr. Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2022	Opname 2023	Aflossing 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Aflossing totaal
A. Leningen aan woningbouwcorporaties	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal leningen aan woningbouwcorporaties	**-**			**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
B. Overige langlopende geldleningen								
Stichting Volkskrediet Leeuwarden	77	divers	divers	77	-	-	77	-
SVN Startersleningen	1.405	divers	divers	866	138	120	884	521
SVN Blijversleningen	8	2020	2028	6	-	1	6	2
SVN Verzilverleningen	60	2022		60	153	- 0	213	- 153
Totaal overige langlopende geldleningen	**1.550**			**1.009**	**291**	**120**	**1.180**	**370**
C. Renteloze leningen								
Korfbalvereniging LDODK	75	2017	2031	45	-	5	40	35
Voetbalvereniging Gorredijk	78	2017	2031	43	-	5	37	41
Vereniging PCBO Ureterp	200	2010	2024	23	-	12	12	189
St. Beheer en exploitatie NLD Lippenhuizen	55	2021	2046	53	-	2	51	4
Rekening courant SVN	-	nvt	nvt	1.106	-	169	936	169
Totaal renteloze leningen	**408**			**1.270**	**-**	**193**	**1.076**	**438**
Totaal verstrekte geldleningen	**1.958**			**2.279**	**291**	**313**	**2.256**	**807**

Vlottende activa

x € 1.000

Vlottende activa	31-12-2023	31-12-2022
Voorraden	-105	-502
Uitzettingen	6.554	6.570
Liquide middelen	741	603
Overlopende activa	9.085	11.067
Totaal	**16.275**	**17.737**

Voorraden

x € 1.000

Voorraden	31-12-2023	31-12-2022
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie woningbouwterreinen	-1.189	-1.812
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie bedrijventerreinen	1.325	1.593
Verliesvoorziening	-240	-283
Totaal	**-105**	**-502**

x € 1000

Onderhanden werk Bouwgrond in exploitatie	Boekwaarde 1-1-2023	Kosten 2022	Opbrengsten 2023	Winstnemingen 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Verliesvoorziening 2022	Balanswaarde 31-12-2023
Woningbouwterreinen							
Gorredijk-Loevestein fase 4 west	-523	-1	406	-109	-821	-	-821
Siegerswoude-Uthôf		63	-	-	63		63
Terwispel-Kolderveen	-4	-0	-	-	-4	-	-4
Ureterp-Noord	-267	1	125	-91	-300	-	-300
Ureterp-De Hege Kamp	-1.018	364	-	-398	-256	-	-256
Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / vm OBS It Twaspan	-	129	-	-	129	-	129
Totaal	**-1.812**	**556**	**531**	**-598**	**-1.189**	**-**	**-1.189**
Bedrijventerreinen							
Gorredijk-Industrie	1.593	23	291	-	1.325	240	1.084
Totaal	**1.593**	**23**	**291**	**-**	**1.325**	**240**	**1.084**
Totaal	**-219**	**579**	**822**	**-598**	**135**	**240**	**-105**

x € 1.000

Verliesvoorziening	Boekwaarde 1-1-2023	Mutaties	Balanswaarde 31-12-2023
Gorredijk-Industrie	283	-42	240
Totaal	**283**	**-42**	**240**

Toelichting bouwgrond in exploitatie

De voorraad bouwgrond in exploitatie (BIE) wordt gevormd door gronden in eigendom van de gemeente waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De boekwaarde van de BIE bedraagt eind 2023 €135.000. Na verwerking van de verliesvoorziening (€ 240.000 voor Gorredijk-industrie) wordt de balanswaarde -/- € 105.000. Rekening houdend met de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een voordelig resultaat van in totaal € 701.000. Hierbij wordt echter wel de kanttekening geplaatst dat het behalen van dit resultaat voor een belangrijk deel afhankelijk is van economische factoren. Het "economische tij" is van grote invloed op de verkoopopbrengsten. Een vertraging of uitval van de verkopen verlaagt de winstgevendheid van de complexen.
De resultaten van de BIE worden per complex gespecificeerd in het bijlagenboek bij de verantwoording.

x € 1000

Prognose Grondexploitaties per 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen bijdragen	Opbrengst verkopen	Resultaat (-=neg.)	Looptijd t/m	Kavels beschikbaar	Te verkopen in m2	Op schema
Woningbouwterreinen									
Gorredijk-Loevestein fase 4 west	-821	698	-	-	124	2026	-		ja
Siegerswoude-Uthôf	63	84	-	396	248	2026	4	2.640	ja
Terwispel-Kolderveen	- 4	31	-	38	10	2024	*)	10.920	nee 2)
Ureterp-Noord	- 300	279	-	392	414	2026	2	1.105	nee 2)
Ureterp-De Hege Kamp	- 256	136	-	-	120	2025	-		ja
Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / vm OBS It Twaspan	129	205	-	360	25	2025	8	2.400	ja
Totaal	**-1.189**	**1.435**	**-**	**1.187**	**942**		**14**	**17.065**	
Bedrijventerreinen									
Gorredijk-Industrie	1.325	494	-	1.579	- 240	2027	9	21466	2026
Totaal	**1.325**	**494**	**-**	**1.579**	**-240**		**9**	**21.466**	
Totaal	**135**	**1.929**	**-**	**2.765**	**701**		**23**	**38.531**	

1) Alle kavels zijn verkocht

2) Vertraging in de kavelverkoop

3) Complex afgesloten

*) resterend deel vanwege milleucirkel vooralsnog niet beschikbaar voor woningbouw

De bedragen in de kolommen "nog te maken kosten" en "nog te ontvangen bijdragen" zijn gebaseerd op de meest recente exploitatieopzetten.

Uitzettingen <1 jaar

x € 1.000

Uitzettingen < 1 jaar	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	4.562	4.699
Overige vorderingen	1.992	1.871
Totaal	**6.554**	**6.570**

x € 1.000

Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2023	31-12-2022
BTW Compensatiefonds	4.508	3.910
Debiteuren openbare lichamen	54	789
Totaal	**4.562**	**4.699**

x € 1.000

Overige vorderingen	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren algemeen	611	406
Debiteuren belastingen	267	295
Voorziening oninbaarheid	-797	- 802
Terugvordering en verhaal, leenbijstand	1.911	1.971
Totaal	**1.992**	**1.871**

Toelichting overige vorderingen

De voorziening oninbaarheid bestaat voor een belangrijk deel uit vorderingen op basis van diverse socialezekerheidsuitkeringen (Algemene bijstand c.a.). De inbaarheid van deze vorderingen wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond van de uitgevoerde beoordeling wordt de voorziening indien nodig aangepast.

Liquide middelen

x € 1.000

Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
Banken	741	603
Totaal	**741**	**603**

Overlopende activa

x € 1.000

Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen	9.085	11.067
Totaal	**9.085**	**11.067**

x € 1.000

Specificatie	31-12-2023	31-12-2022
Nog op te leggen aanslagen boekjaar	1.168	1.139
Nog te verrekenen voorschotten in afwachting toekenning uitkering	4.561	3.524
Nog te ontvangen overig	2.108	2.007
Vooruitbetaalde kosten	1.248	4.397
Totaal	**9.085**	**11.067**

Vaste passiva

x € 1.000

Vaste passiva	31-12-2023	31-12-2022
Eigen vermogen	45.315	40.930
Voorzieningen	9.837	8.733
Vaste schulden	33.000	36.800
Totaal	**88.151**	**86.463**

x € 1.000

Eigen vermogen	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	23.612	22.314
Kapitaallasten dekkingreserves	13.335	260
Bestemmingsreserves	5.275	3.556
Gerealiseerd resultaat	3.092	14.800
Totaal	**45.315**	**40.930**

Reserves

x € 1.000

Reserves	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	37.114	1.910	15.412	23.612
Kapitaallasten dekkingreserves	260	13.075	-	13.335
Bestemmingsreserves	3.556	3.041	1.322	5.275
Totaal	**40.930**	**18.026**	**16.734**	**42.222**

Algemene reserve		Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Buffer		7.500			7.500
Vrij besteedbaar		14.814			14.814
Resultaat 2022		14.800			14.800
Budget overheveilng 2022 naar 2023 (perspectiefbrief)					
Informatiebeveiliging	0			25	- 25
Verbouw balies publiekscentrum	0			50	- 50
Klimaatbeleid	7			224	- 224
Uitvoeringsprogramma energietransitie	7			40	- 40
Lokale Duurzaamheidsagenda	7			58	- 58
Natuurbescherming	7			20	- 20
GIDS gelden	7			50	- 50
Sport (onderhoud en bijdrage s	5			60	- 60
Zwerfafval	2			71	- 71
Specifieke uitkering Inburgering	6			69	- 69
Extra middelen invoering Wet Inburgering	6			25	- 25
Versterken toegang	6			120	- 120
Preventie	6			50	- 50
Dorpenbeleid	6			25	- 25
				887	- 887
Instellen bestemmingsreserves (perspectiefbrief)					
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	0			3.000	- 3.000
Instellen egalisatiereserve opv en beg ontheemden	1			500	- 500
Instellen afschrijvingsreserve projecten afschrijving	0			10.000	- 10.000
Aanvullende dotatie reserve duurzaamheid	0			775	- 775
				14.275	- 14.275
Overige winstbestemming (perspectiefbrief)					
Regeling tegemoetk. energielast Maatsch. Organis	5			250	- 250
Budget overheveilng 2023 naar 2024 (Begr. Wijz. Dec.23)					
Participatie werkdeel	6		160		160
Opvang Oekrainers	1		1.500		1.500
Versterken toegang Zorg	6		120		120
Inventarisatie Gemeentelijke gebouwen	0		130		130
			1.910		1.910

Totaal algemene reserve	**37.114**	**1.910**	**15.412**	**23.612**

-

Kapitaallasten dekkingreserves	Programma	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Reserve werkplek van de toekomst	0	260	75	-	335
Reserve projecten afschrijving	0	-	10.000	-	10.000
Reserve verduurz. gem. geb. afschrijving	0	-	3.000	-	3.000
		260	**13.075**	**-**	**13.335**

Bestemmingsreserves	Programma	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Reserve egalisatie Corona	0/6	463	-	463	-
Reserve organisatiedoelstellingenfonds	0	330	-	61	269
Reserve opvang en begeleiding ontheemden	1	-	500	-	500
Reserve onderhoud wegen	2	113	920	-	1.033
Reserve recreatie en toerisme	3/5	403	239	95	546
Reserve De Treffer		-	-	-	-
Reserve huisvesting basisonderwijs		- 0	-	-	- 0
Reserve huisvesting speciaal onderwijs		- 0	-	-	- 0
Reserve verbouw dorpshuizen	6	98	30	-	128
Reserve zwembad Bakkeveen	6	36	-	-	36
Reserve riolering	7	86	-	-	86
Reserve energietransitie	7	500	95	-	595
Reserve duurzaamheid	5/7	750	1.175	349	1.576
Reserve komplannen	8	319	83	-	402
Reserve invoering omgevingswet	8	459	-	355	104
Totaal		**3.556**	**3.041**	**1.322**	**5.275**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves
Er zijn in 2023 geen structurele reservemutaties.

Toelichting algemene reserve

Het saldo van de algemene reserve bestaat uit een buffer en een vrij besteedbaar deel. De buffer is door de gemeenteraad vastgesteld. Deze buffer is gevormd om eventuele onvoorziene tegenvallers op te vangen. De buffer bedraagt € 7.500.000.

Het vrij besteedbare deel is het bedrag dat bijvoorbeeld beschikbaar is voor de financiering van lasten waarvoor op geen enkel andere wijze dekking kan worden gevonden. Daarnaast behoort het vrij besteedbare deel tot het reguliere weerstandsvermogen van de gemeente.

Het resultaat 2022 van € 14,8 miljoen is in de algemene reserve gestort. Voor budgetoverhevelingen en instellen van nieuwe reserves is er € 15,4 miljoen onttrokken, dit gaat om budgetten die bij de jaarrekening 2022 zijn overgegaan naar begrotingsjaar 2023. Bij de begrotingswijziging van december 2023 is 1,9 miljoen in de algemene reserve gestort, het betreft 1,5 miljoen van de Oekraïne middelen en 0,4 miljoen budgetoverheveling van 2023 naar 2024.

Toelichting bestemmingsreserves

Programma 0

Reserve projecten afschrijving

Bij de perspectiefbrief 2023 is besloten een afschrijvingsreserve projecten in te stellen van € 10 miljoen voor het dekken van toekomstige afschrijvingslasten van grote projecten. Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2023.

Reserve verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Bij de perspectiefbrief 2023 is besloten een afschrijvingsreserve in te stellen van € 3 miljoen voor extra investeringen in gemeentelijke gebouwen. Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2023.

Reserve egalisatie Corona

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten die verband houden met Corona. In totaal is er in 2023 € 76.600 onttrokken aan deze reserve.
Het restant van € 386.000 is vrijgevallen ten gunste van het resultaat 2023. De reserve wordt hiermee opgeheven.

Reserve werkplek van de toekomst

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van het realiseren van de werkplek van de toekomst, een kantoor dat past bij aantrekkelijk werkgeverschap en dat medewerkers stimuleert in het werken in een netwerkorganisatie. Er is in 2023 aanvullend € 75.000 gestort voor het realiseren van het werkcafé.

Reserve organisatiedoelstellingsfonds

De doelstelling van deze egalisatiereserve is het egaliseren van kosten die verband houden met organisatieontwikkeling, mobiliteitsbevordering en uitstroom van personeel als gevolg van bezuinigingen en/of OWO-samenwerking. De egalisatie over 2023 betreft een onttrekking van € 61.000 uit deze reserve.

Programma 1

Reserve opvang en begeleiding ontheemden

Bij de perspectiefbrief 2023 is besloten een egalisatiereserve opvang en begeleiding ontheemden in te stellen van € 0,5 miljoen. in 2023 zijn er geen onttrekkingen gedaan.

Programma 2

Reserve onderhoud wegen

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van onderhoudskosten wegen. In 2023 is € 920.000 gestort in de reserve.

Programma 3

Reserve recreatie en toerisme

Het saldo van de baten (toeristenbelasting) en lasten (kosten van recreatie) wordt aan deze reserve onttrokken of toegevoegd. Er is per saldo in 2023 € 144.000 in de reserve gestort.
Dit betrof een dotatie van € 239.000 baten toeristenbelasting en een onttrekking van € 95.000 lasten toerisme.

Programma 5

Reserve zwembad Bakkeveen

Deze reserve is bedoeld voor een impuls ten bate van zwembad Bakkeveen. In 2023 zijn er geen mutaties geweest.

Programma 6

Reserve verbouw dorpshuizen

Het dorpshuizenbeleid is gebaseerd op het uitgangspunt dat elk dorp beschikt over een openbare accommodatie voor sociale- en culturele activiteiten. Het doel van deze reserve is het dekken van de gemeentelijke bijdrage in de kosten van verbouwing van dorpshuizen. Elk jaar wordt € 30.000 in deze reserve gestort. Er heeft in 2023 geen onttrekking plaatsgevonden.

Programma 7

Reserve riolering

Deze reserve heeft een egalisatiefunctie. In 2023 waren geen mutaties noodzakelijk.

Reserve energietransitie

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de energietransitie. Er is in 2023 € 95.000 gedoteerd ter egalisatie, hiermee is het toegestane maximum van € 500.000 voor deze reserve eenmalig overschreden. Het overtollige deel van de reserve wordt in 2024 weer onttrokken t.b.v. de energietransitie.

Reserve duurzaamheid

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de te nemen duurzaamheidsmaatregelen door dorpshuizen, zwembaden en sportverenigingen.
Zij kunnen een beroep doen op dit fonds om 20% van deze kosten te financieren. Er is in 2023 € 1.175.000 in deze reserve gestort ten behoeve van de verbreding doelgroep maatschappelijk vastgoed en de grote opgave voor het verduurzamen van maatschappelijke gebouwen. Daarnaast is er in 2023 349.000 onttrokken ter egalisatie van de lasten voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

Programma 8

Reserve komplannen

De reserve komplannen heeft als doel het egaliseren van de kosten van de komplannen van de dorpen. In 2023 is voor € 83.000 geëgaliseerd. De reserve is met dit bedrag toegenomen.

Reserve invoering omgevingswet

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de invoering van de omgevingswet. In 2023 is er € 355.000 onttrokken.

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 31-12-2022	Vrijval	Dotatie	Besteding	Saldo 31-12-2023
Voorziening wethouderspensioenen	3.616	4	-	138	3.474
Voorziening strategisch personeelsplan (SPP)	302	-	382	141	544
Voorziening verlofsparen	11	-	26	0	37
Voorziening groot onderhoud rioleringen	1.874	-	226	82	2.018
Voorziening beheersplan kunstwerken	1.404	-	524	139	1.789
Voorziening onderhoud gebouwen	556	-	763	660	659
Voorziening begraafrechten	561	57	120	0	624
Voorziening nog uit te voeren werken	214	22	-	0	192
Voorziening latente vennootschapsbelasting	194	-	-	194	-
Voorziening btw bcf 2019-2022	-	-	500	0	500
Totaal	**8.733**	**83**	**2.542**	**1355**	**9.837**

Voorziening wethouderpensioenen

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Deze wordt gestort in de kas van de gemeente in plaats van bij een pensioenfonds. Gemeenten hebben op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de taak om hiervoor een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. De gehanteerde rekenrente is gebaseerd op een jaarlijkse circulaire van het ministerie van BZK hierover.

In 2023 is uit de voorziening € 138.000 aan pensioenen uitgekeerd, € 4.000 kon vrijvallen op basis van actuariële berekeningen.

Voorziening strategisch personeelsplan (SPP)

In 2023 is € 141.000 uitbetaald ten behoeve van aangegane verplichtingen in verband mobiliteit van personeel. Daarnaast is er € 382.000 gedoteerd in verband met mobiliteits- en mogelijke ww-verplichtingen.

Voorziening verlofsparen

Conform CAO-afspraken kunnen medewerkers vanaf 1-1-2022 bovenwettelijke vakantie-uren opzij zetten voor later. Deze vakantie-uren verjaren niet. Omdat deze verplichtingen een onvoorspelbare op- en afbouw kennen, wordt voor deze kosten voorziening gevormd . In 2023 is € 26.000 aan de voorziening gedoteerd.

Voorziening groot onderhoud rioleringen

In 2023 waren de kosten voor groot onderhoud € 82.000. Er is € 226.000 gedoteerd.

Voorziening vervanging en verbetering riool

Deze voorziening is volgens de verslaggevingsvoorschriften in mindering gebracht op de investeringen in de riolering (zie de materiële vaste activa) en komt daarom niet voor op deze lijst met voorzieningen. De voorziening heeft als doel het dekken van de kosten van toekomstige investeringen in de vervanging en verbetering van het riool. Er is € 129.000 gestort. Er waren in 2023 geen kosten die moeten worden onttrokken aan de voorziening.

Voorziening beheersplan kunstwerken

In 2023 is op basis van het meerjarig onderhoudsplan € 524.000 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening onderhoud gebouwen

Op basis van het meerjarig onderhoudsplan is € 693.000 toegevoegd aan deze voorziening. Daarnaast is er € 33.000 aan subsidies restauratiefonds ontvangen en is de SPUK BTW 2023 + afrekening 2021 van per saldo € 37.000 gestort. In totaal is er € 763.000 gestort in de voorziening. De kosten voor het groot onderhoud van € 660.000 zijn ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening begraafrechten

De verslaggevingsvoorschriften geven aan dat ontvangen begraafrechten die betrekking hebben op meerdere jaren opgenomen dienen te worden in een voorziening. Er is € 120.000 gestort en het deel van de voorziening dat betrekking heeft op 2023 is vrijgevallen, dit betrof € 57.000.

Voorziening nog uit te voeren werken

In 2023 kon 22.000 vrijvallen aan de voorziening.

Voorziening latente vennootschapsbelasting

De voorziening VPB is vrijgevallen na het betalen van de voorlopige aanslag 2022. De voorlopige aanslag 2023 ad. € 45.800 is als "nog te betalen" post opgenomen.

Vaste schulden

x € 1.000

Vaste schulden	Oorspronkelijk bedrag	Rente %	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2022	Opname 2023	Aflossing 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Aflossing totaal	Rente 2023
Opgenomen leningen BNG									
BNG 109980	20.000	0,800%	2025	6.000	-	2.000	4.000	16.000	41
BNG 112212	16.000	1,252%	2038	12.800	-	800	12.000	4.000	158
NWB 1-30813	20.000	- 0,090%	2040	18.000	-	1.000	17.000	3.000	-15
Totaal	**56.000**			**36.800**	**-**	**3.800**	**33.000**	**23.000**	**183**

De vaste schulden betreffen door de gemeente aangetrokken langlopende geldleningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank.

Vlottende passiva

x € 1.000

Vlottende passiva	31-12-2023	31-12-2022
Netto vlottende schulden	2.889	5.166
Overlopende passiva	18.935	18.035
Totaal	**21.825**	**23.201**

x € 1.000

Netto vlottende schulden	31-12-2023	31-12-2022
Kasgeldleningen	-	-
Crediteuren	2.889	5.166
Totaal	**2.889**	**5.166**

Onder netto-vlottende schulden worden verstaan die schulden die een rente typische looptijd kennen die korter is dan één jaar.

Overlopende passiva

x € 1.000

Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	6.865	6.288
Ontvangen voorschotten voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren	12.070	11.746
Totaal	**18.935**	**18.035**

x € 1.000

Ontvangen voorschotten	31-12-22	meer	minder	31-12-2023
Rijk:				
Regiodeal ZO Friesland	7.388	-	5.629	1.759
Nationaal Isolatieprogramma	-1	1.304	-	1.304
Proeftuin Aardgasvrije Wijk	1.832	-	627	1.206
Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen	840	-	-	840
Aanpak Energiearmoede	743	11	-	754
SPUK CDOKE	-	555	-	555
SPUK Inburgering	173	156	-	329
Gemeentefonds	-	0	-	0
Suvis Lyndensteyn	150	-	-	150
SPUK MEOS	-	87	-	87
SPUK NEAS	-	62	-	62
SPUK GALA	-	63	-	63
Regiodeal Natuur en Veerkrachting landschap	20	-	0	20
Doeluitkering Reductie Energiegebruik	-	-	-	-
Suvis GBS Eben Haezer	150	-	150	-
Doeluitkering Sportstimulering	98	-	98	-
Doeluitkering Suvis Librije	-	-	37	- 37
	11.393	2.237	6.541	7.091
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Prov. Subs. Doorfietspad Drachten Heerenveen		4.320	-	4.320
Subsidie klimaat adaptatie	-	336	-	336
Doeluitkering NPO	219	91	-	310
Vliegwielbijdrage laaggeletterdheid	-	10	-	10
Project Ervaren & Turf	69	-	69	-
Nedvang Zwerfafval	35	-	35	-
Doeluitkering Wijk GGD	15	-	15	-
Overig	15	-	13	2
Totaal	**11.746**	**6.995**	**6.673**	**12.070**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Inleiding

De niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn langlopende overeenkomsten waaruit één of meerdere verplichtingen voortvloeien. Om dit inzichtelijk te maken brengen we in beeld wat onze verplichtingen zijn ten aanzien van waarborgen en garanties en wat onze verplichtingen zijn uit hoofde van (Europees aanbestede) inkoopovereenkomsten.

Borgstellingen:

Onze gemeente staat per 31 december 2023 borg voor € 21.960.000 (was per 31-12-2022 € 31.552.000). Dit betreft 50% en 100% gewaarborgde geldleningen (ultimo 2023 € 21.507.000 was per 31-12-2022 € 30.874.000) en € 453.000 borgstellingen gemeentegaranties (was per 31-12-2022 €678.000) . Het bedrag is, volgens de verslaggevingseisen, buiten de balans onder passiva verantwoord. In 2023 is het bedrag aan indirect gegarandeerde geldleningen waarborg 50% WSW en NWB gelijk gebleven.

Gemeentegarantie:

De borgstellingen in het kader van de regeling “gemeentegarantie” (particuliere woningbezitters) hebben betrekking op 20 verstrekte hypotheken (adressen). Deze afgegeven garanties lopen af, er komen geen nieuwe garanties bij. De verstrekte gemeentegarantie met het hoogste saldo is per ultimo 2023 € 105.957. Het gemiddelde gegarandeerde bedrag is € 45.339. Gezien de hoogte van de gegarandeerde leningen zal de waarde van de betreffende woningen hoger zijn dan het gegarandeerde bedrag. Het risico voor onze gemeente is daarom beperkt.

x € 1.000

Niet uit de balans blijkende verplichtingen	31-12-2023	31-12-2022
Gewaarborgde geldleningen 100% garantstelling	2.289	2.770
Gewaarborgde geldleningen 50% garantstelling	19.671	28.782
Totaal	**21.960**	**31.552**

x € 1.000

Gegarandeerde geldleningen Waarborg 100%	Geldnemer	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2022	Restant lening 31-12-2023
BNG				
Woningbouw	WoonFriesland	187	188	188
Woningbouw	WoonFriesland	381	381	381
Woningbouw	WoonFriesland	446	317	275
Woningbouw	WoonFriesland	990	606	505
Woningbouw	WoonFriesland	1.067	600	487
Diversen				
Garantstelling hypotheken	Inwoners/personeel		678	453
Totaal 100% borgstelling		**3.211**	**2.770**	**2.289**

x € 1.000

Indirect gegarandeerde geldleningen* Waarborg 50%	Geldnemer	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2022	Restant lening 31-12-2023
BNG				
WSW	Stichting Elkien	7.500	7.500	7.500
WSW	Stichting Elkien	994	701	503
WSW	Stichting Elkien	8.160	8.160	
WSW	Stichting Elkien	2.040	2.040	
WSW	Stichting Elkien	12.500	2.500	2.500
WSW	Stichting Elkien	15.100	3.020	
WSW	Stichting Elkien	7.400	1.480	1.480
WSW	Stichting Elkien	10.000	4.300	
WSW	Stichting Elkien	9.000	1.800	1.800
WSW	Stichting Elkien	2.500	-	
WSW	Stichting Elkien	9.400	-	
WSW	Stichting Elkien	600	-	
WSW	WoonFriesland	3.700	3.700	3.700
WSW	Woonzorg Nederland	3.780	1.197	693
Ned. Waterschaps Bank				
WSW	Stichting Elkien	3.500	3.500	3.500
WSW	WoonFriesland	16.000	16.000	16.000
WSW	Woonzorg Nederland	1.665	1.665	1.665
Totaal		**113.839**	**57.563**	**39.341**
Hiervan 50% indirect gegarandeerd			**28.782**	**19.671**

Totale borgstellingen 31-12-2022	**219.184**	**31.552**	**21.960**

In de toelichting wordt ook opgenomen het totaalbedrag van de betalingen die inzake de borg- en garantstelling zijn gedaan tot en met het eind van het begrotingsjaar.

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurovereenkomst brandkranen

Het betreft hier een overeenkomst met Vitens (het waterleidingbedrijf) voor onbepaalde tijd.

Afvalverwerking, straatvegen en kolken zuigen

Met Omrin is een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten. De kosten voor afvalverwerking, straatvegen en kolken zuigen bedragen jaarlijks € 1.218.000.

Overeenkomst Accountantsdiensten

De vanaf boekjaar 2020 afgesloten vier jarige overeenkomst voor accountantsdiensten met Eshuis accountants en adviseurs (voorheen HZG accountants) eindigt wanneer de accountantsdiensten over het boekjaar 2023 zijn afgerond. De overeenkomst is recent verlengd met het boekjaar 2024, en kan daarna nog met één boekjaar worden verlengd. Deze dienst is in OWO verband aanbesteed. De audit kosten voor Opsterland in 2023 bedragen €54.000,

Overeenkomst groenafval

Deze overeenkomst is aangegaan voor 4 jaar (2022 t/m 2025) De kosten bedragen € 150.000 per jaar.

Overeenkomst brandstof

Er is een overeenkomst voor de levering van brandstof tegen een fluctuerend kortingstarief. Looptijd 2022 t/m 2025, de kosten bedragen € 100.000 per jaar.

Overeenkomsten aanschaf voertuigen en cirkelmaaiers

De overeenkomst voor de aanschaf van voertuigen is aangegaan voor 4 jaar (2022 t/m 2025). Het betreft de aanschaf van 10-12 auto's. Totale contractwaarde bedraagt € 600.000.

De overeenkomst voor de aanschaf van cirkelmaaiers is aangegaan voor 3 jaar (2022 t/m 2024). De kosten zijn € 75.000 per jaar.

Overeenkomst hekkelen

Er is een overeenkomst afgesloten voor 2 jaar (2022-2023) met de optie tot 2 jaar verlengen. De kosten bedragen € 50.000 per jaar.

Buurtsportwerk

Er is een afspraak gemaakt om gedurende een meerjarige periode de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid door Sport Fryslân te laten verzorgen. Sport Fryslân dient hiervoor jaarlijks een subsidieaanvraag in bij de gemeente Opsterland.

Overzicht van baten en lasten met toelichting

Overzicht baten en lasten jaarrekening 2023:

x € 1.000

Programma	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2023(incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
0 Bestuur en ondersteuning					
Baten	2.245	406	2.246	**2.541**	294
Lasten	4.120	3.857	4.045	**4.905**	859
Saldo	**-1.875**	**-3.451**	**-1.799**	**-2.364**	**-565**
1 Veiligheid					
Baten	3.541	25	4.125	**4.579**	454
Lasten	3.087	2.137	4.743	**4.015**	-728
Saldo	**453**	**-2.113**	**-619**	**563**	**1.182**
2 Verkeer en vervoer					
Baten	292	188	188	**335**	147
Lasten	3.687	3.610	3.743	**3.088**	-655
Saldo	**-3.395**	**-3.422**	**-3.555**	**-2.753**	**802**
3 Economie					
Baten	1.316	1.194	832	**839**	7
Lasten	1.715	1.542	982	**909**	-73
Saldo	**-399**	**-348**	**-150**	**-70**	**80**
4 Onderwijs					
Baten	720	353	733	**489**	-244
Lasten	3.713	3.525	3.852	**3.592**	-260
Saldo	**-2.993**	**-3.172**	**-3.119**	**-3.104**	**15**
5 Sport, cultuur en recreatie					
Baten	636	452	1.439	**1.106**	-333
Lasten	7.050	6.615	7.992	**7.412**	-580
Saldo	**-6.414**	**-6.163**	**-6.553**	**-6.306**	**247**
6 Sociaal domein					
Baten	10.352	9.771	11.701	**10.970**	-731
Lasten	37.527	37.241	41.051	**40.395**	-657
Saldo	**-27.175**	**-27.470**	**-29.350**	**-29.425**	**-75**
7 Volksgezondheid en milieu					
Baten	7.402	6.859	7.589	**8.243**	654
Lasten	7.900	7.714	8.813	**9.716**	903
Saldo	**-498**	**-856**	**-1.224**	**-1.473**	**-250**

8 Bouwen, wonen en gronden					
Baten	4.597	2.003	1.772	**2.285**	513
Lasten	4.172	1.953	1.956	**2.068**	112
Saldo	**425**	**50**	**-184**	**217**	**401**

Algemene dekkingsmiddelen					
Baten					
OZB	4.709	4.813	4.813	**4.830**	17
Belastingen overig	62	98	94	**67**	-27
Gemeentefonds	59.889	57.907	61.648	**61.654**	6
Dividend	326	210	249	**248**	-1
	64.986	**63.028**	**66.804**	**66.799**	**-5**
Lasten					
OZB	823	820	844	**871**	27
Saldo	**64.163**	**62.208**	**65.960**	**65.928**	**-32**

Overhead					
Baten	3.274	429	333	**409**	75
Lasten	16.204	15.102	16.840	**17.237**	398
Saldo	**-12.930**	**-14.672**	**-16.506**	**-16.829**	**-322**

Resultaat voor bestemming	**9.365**	**594**	**2.901**	**4.384**	**1.484**
Mutaties reserves					
Baten	6.960	155	15.987	**16.734**	747
Lasten	1.526	185	16.989	**18.026**	1.037
Saldo	**5.434**	**-30**	**-1.002**	**-1.292**	**-290**
Resultaat na bestemming	**14.800**	**564**	**1.899**	**3.092**	**1.194**

Totaaloverzicht baten en lasten

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	89.999	84.116	94.860	**94.208**	-652
Baten	99.365	84.711	97.761	**98.593**	831
Saldo voor bestemming	**9.365**	**594**	**2.901**	**4.384**	**1.484**
Mutaties reserves					
Lasten	1.526	185	16.989	**18.026**	1.037
Baten	6.960	155	15.987	**16.734**	747
Saldo na bestemming	**14.800**	**564**	**1.899**	**3.092**	**1.194**

Programma 0

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	21.148	19.779	21.729	23.013	1.284
Baten	70.508	63.867	69.384	69.749	365
Saldo voor bestemming	**49.361**	**44.088**	**47.655**	**46.735**	**-919**
Mutaties reserves					
Lasten	260	-	13.705	13.705	-
Baten	1.147	-	14.350	14.797	447
Saldo na bestemming	**50.247**	**44.088**	**48.300**	**47.827**	**-472**

Programma 1

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.087	2.137	4.743	4.015	-728
Baten	3.541	25	4.125	4.579	454
Saldo voor bestemming	**453**	**-2.113**	**-619**	**563**	**1.182**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	1.500	1.500	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**453**	**-2.113**	**-2.119**	**-937**	**1.182**

Programma 2

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.687	3.610	3.743	3.088	-655
Baten	292	188	188	335	147
Saldo voor bestemming	**-3.395**	**-3.422**	**-3.555**	**-2.753**	**802**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	920	920
Baten	185	-	71	71	-
Saldo na bestemming	**-3.210**	**-3.422**	**-3.484**	**-3.602**	**-118**

Programma 3

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	1.715	1.542	982	909	-73
Baten	1.316	1.194	832	839	7
Saldo voor bestemming	**-399**	**-348**	**-150**	**-70**	**80**
Mutaties reserves					
Lasten	225	155	209	239	30
Baten	35	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**-590**	**-503**	**-359**	**-309**	**50**

Programma 4

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	3.713	3.525	3.852	3.592	-260
Baten	720	353	733	489	-244
Saldo voor bestemming	**-2.993**	**-3.172**	**-3.119**	**-3.104**	**15**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	4.845	-	-	-	-
Saldo na bestemming	**1.852**	**-3.172**	**-3.119**	**-3.104**	**15**

Programma 5

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	7.050	6.615	7.992	7.412	-580
Baten	636	452	1.439	1.106	-333
Saldo voor bestemming	**-6.414**	**-6.163**	**-6.553**	**-6.306**	**247**
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	356	155	505	433	-72
Saldo na bestemming	**-6.058**	**-6.008**	**-6.048**	**-5.873**	**175**

Programma 6

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	37.527	37.241	41.051	40.395	-657
Baten	10.352	9.771	11.701	10.970	-731
Saldo voor bestemming	**-27.175**	**-27.470**	**-29.350**	**-29.425**	**-75**
Mutaties reserves					
Lasten	30	30	310	310	-
Baten	140	-	289	366	77
Saldo na bestemming	**-27.066**	**-27.500**	**-29.372**	**-29.369**	**2**

Programma 7

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	7.900	7.714	8.813	9.716	903
Baten	7.402	6.859	7.589	8.243	654
Saldo voor bestemming	**-498**	**-856**	**-1.224**	**-1.473**	**-250**
Mutaties reserves					
Lasten	783	-	1.265	1.270	5
Baten	158	-	392	713	321
Saldo na bestemming	**-1.123**	**-856**	**-2.097**	**-2.030**	**66**

Programma 8

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Lasten	4.172	1.953	1.956	2.068	112
Baten	4.597	2.003	1.772	2.285	513
Saldo voor bestemming	**425**	**50**	**-184**	**217**	**401**
Mutaties reserves					
Lasten	228	-	-	83	83
Baten	96	-	380	355	-25
Saldo na bestemming	**294**	**50**	**196**	**489**	**293**

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De ramingen/geschatte afrekeningen zijn gebaseerd op bestaand beleid maar zijn alleen opgenomen als de prestatie in 2023 is geleverd.

Overzicht incidentele baten en lasten

x €1.000

Progr.	Omschrijving	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 (Primair)	Begroting 2023 (incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
	Baten					
0	Verkoop grond	643	-	705	**711**	6
3	Resultaat grondexploitatie (bedrijfsterreinen)	741	789	353	**334**	-19
8	Resultaat grondexploitatie (tbv woningbouw)	3.584	1.244	699	**1.161**	462
div	Onttrekkingen aan de reserves	6.960	155	15.987	**16.734**	747
1	Oekraine	3.524	-	4.100	**4.561**	461
Totaal incidentele baten		**15.453**	**2.188**	**21.844**	**23.500**	**1.656**
	Lasten					
0	Aankoop gronden	-	-	-	**180**	180
3	Resultaat grondexploitatie (bedrijfsterreinen)	741	909	353	**291**	-62
8	Resultaat grondexploitatie (tbv woningbouw)	2.635	793	534	**636**	102
div	Dotaties in de reserves	1.526	185	16.989	**18.026**	1.037
1	Oekraine	1.090	-	2.600	**1.872**	-728
Totaal incidentele lasten		**5.993**	**1.888**	**20.476**	**21.005**	**530**
Totaal incidenteel resultaat		**9.460**	**300**	**1.368**	**2.494**	**1.127**

Rechtmatigheidsverantwoording

Normenkader

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening zijn opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd.

Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 29 januari 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.460.000,-. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevindingen en toelichting

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Uiteenzetting financiële positie

Reserves

x € 1.000

Reserves	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	37.114	1.910	15.412	23.612
Kapitaallasten dekkingreserves	260	13.075	-	13.335
Bestemmingsreserves	3.556	3.041	1.322	5.275
Totaal Reserves	**40.930**	**18.026**	**16.734**	**42.222**

Algemene reserve	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Buffer	7.500	-	-	7.500
Vrij besteedbaar	29.614	1.910	15.412	16.112
Totaal algemene reserve	**37.114**	**1.910**	**15.412**	**23.612**

Kapitaallasten dekkingreserves	Programma	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Reserve werkplek van de toekomst	0	260	75	-	335
Reserve projecten afschrijving	0	-	10.000	-	10.000
Reserve verduurz. gem. geb. afschrijving	0	-	3.000	-	3.000
Totaal Kapitaallasten dekkingreserves		**260**	**13.075**	**-**	**13.335**

Bestemmingsreserves	Programma	Saldo 31-12-2022	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2023
Reserve egalisatie Corona	0/6	463	-	463	-
Reserve organisatiedoelstellingenfonds	0	330	-	61	269
Reserve opvang en begeleiding ontheemden	1	-	500	-	500
Reserve onderhoud wegen	2	113	920	-	1.033
Reserve recreatie en toerisme	3/5	403	239	95	546
Reserve verbouw dorpshuizen	6	98	30	-	128
Reserve zwembad Bakkeveen	6	36	-	-	36
Reserve riolering	7	86	-	-	86
Reserve energietransitie	7	500	95	-	595
Reserve duurzaamheid	5/7	750	1.175	349	1.576
Reserve komplannen	8	319	83	-	402
Reserve invoering omgevingswet	8	459	-	355	104
Totaal Bestemmingsreserves		**3.556**	**3.041**	**1.322**	**5.275**

Totaal Reserves	**40.930**	**18.026**	**16.734**	**42.222**

Voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Saldo 31-12-2022	Vrijval	Dotatie	Besteding	Saldo 31-12-2023
Voorziening wethouderspensioenen	3.616	4	-	138	3.474
Voorziening strategisch personeelsplan (SPP)	302	-	382	141	544
Voorziening verlofsparen	11	-	26	0	37
Voorziening groot onderhoud rioleringen	1.874	-	226	82	2.018
Voorziening beheersplan kunstwerken	1.404	-	524	139	1.789
Voorziening onderhoud gebouwen	556	-	763	660	659
Voorziening begraafrechten	561	57	120	0	624
Voorziening nog uit te voeren werken	214	22	-	0	192
Voorziening latente vennootschapsbelasting	194	-	-	194	-
Voorziening btw bcf 2019-2022	-	-	500	0	500
Totaal	**8.733**	**83**	**2.542**	**1355**	**9.837**

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (Sisa)

SiSa staat voor: Single information, Single audit, eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is sinds 2006 de manier waarop provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (hierna: medeoverheden) zich per jaar verantwoorden over de besteding van specifieke uitkeringen en/of provinciale middelen.

Sisa regelingen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.200.630	€ 0	€ 0	€ 360.249	€ 0	€ 234.750
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		

			Aard controle R *Indicator: A16/07*	*Aard controle R* *Indicator: A16/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 0	€ 4.795.629	€ 8.319.384		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			11	53	3	3	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	**Werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/11	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*	*Indicator: B2/14*	*Indicator: B2/15*	*Indicator: B2/16*
			€ 16.746	€ 16.746			€ 0	€ 0
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/17	*Indicator: B2/18*	*Indicator: B2/19*	*Indicator: B2/20*	*Indicator: B2/21*	*Indicator: B2/22*
			€ 1.520	€ 1.520	€ 10.404	€ 10.404	€ 5.385	€ 5.385
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	

			Keuze normbedragen *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 48.000	€ 48.000	€ 0	€ 0	€ 76.670	
BZK	**C30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
			€ 627.673	€ 3.103.623	60	79	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
			Nee					

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer / naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C32/01	*Indicator: C32/02*	*Indicator: C32/03*	*Indicator: C32/04*	*Indicator: C32/05*	*Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01245399 (librije)	€ 0	€ 30.616	Ja		Ja
		2	SUVIS21-2-02616697 (eben haezer)	€ 150.000	€ 150.000	Ja		Ja
		100						

	Kopie Beschikkingsnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*
	Indicator: C32/07	*Indicator: C32/08*	*Indicator: C32/09*
1	SUVIS21-01245399 (librije)	Ja	
2	SUVIS21-2-02616697 (eben haezer)	Ja	
100			

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/01	*Indicator: C55/02*	*Indicator: C55/03*	*Indicator: C55/04*	*Indicator: C55/05*	*Indicator: C55/06*
			383	€ 213.169	€ 213.169	67	€ 37.638	€ 37.638
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			

			Indicator: C55/07	*Indicator: C55/08*	*Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/10	*Indicator: C55/11*	*Indicator: C55/12*	*Indicator: C55/13*	*Indicator: C55/14*	*Indicator: C55/15*
			334	584	0	377	0	21
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaf faire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C62/01	*Indicator: C62/02*				
			€ 0	Ja				
BZK	**C75**	**Regiodeals 3e tranche**	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cofinanciering per pijler (jaar T) Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden	Toelichting

				Aard controle n.v.t. *Indicator: C75/01*	*Aard controle R* *Indicator: C75/02*	*Aard controle R* *Indicator: C75/03*	*Aard controle R* *Indicator: C75/04*	*Aard controle R* *Indicator: C75/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75/06*
			1	Pijler 1: Vitale kernen	€ 857.166	€ 0	€ 2.052.111	€ 1.925.753	sisa medeoverheden 2023 nog niet meegenomen. Uitvoeringskosten C75/08 eerdere jaren gecorrigeerd naar C75/04
			2	Pijler 2: Veerkrachtig landschap	€ 0	€ 0	€ 2.564.629	€ 10.577.070	sisa medeoverheden 2023 nog niet meegenomen. Uitvoeringskosten C75/08 eerdere jaren gecorrigeerd naar C75/04
			6						
				Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75/07*	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75/08*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75/10*		
				Nee	€ 450.000	€ 146.964	Nee		
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**		Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	

			Aard controle R *Indicator: C92/01*	*Aard controle R* *Indicator: C92/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 30.014	€ 0	1	25	39	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C94/01*	*Aard controle R* *Indicator: C94/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	*Aard controle R* *Indicator: C94/04*	*Aard controle R* *Indicator: C94/05*	*Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03494106*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen .	Eindverantwoording (ja/nee)		

			Aard controle R *Indicator: C94/07*	*Aard controle R* *Indicator: C94/08*	*Aard controle R* *Indicator: C94/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						
		100						
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2022-03335490*	*Loevestein 5*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Loevestein 5*	0	Ja	Ja		
		2						
		10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/11*					
			Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 386.214	€ 96.182	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						

		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*	*Indicator: D14/04*	*Indicator: D14/05*	
			€ 13.970	€ 4.900	€ 0	-€ 3.492	€ 219.043	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/06	*Indicator: D14/07*	*Indicator: D14/08*	*Indicator: D14/09*		
		1						
		2						

		10						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	Nee			
		2						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.*		

			Indicator: E44B/10	*Indicator: E44B/11*	*Indicator: E44B/12*	*Indicator: E44B/13*		
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	N.v.t.	Nee		
		2						
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 6.605.063	€ 210.089	€ 699.280	€ 9.661	€ 122.116	€ 725
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 86.501	€ 20.640	€ 0	€ 872.963	€ 0	€ 0

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 24.500	€ 1.761	€ 59.601	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*

			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 219	€ 0	€ 0	€ 63.971	€ 1.746
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 213	€ 0	-€ 2.469	€ 5.130	€ 194
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 14	€ 0	-€ 1.138	€ 11.041	€ 236
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 920	€ 24
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	-€ 446	€ 0	-€ 3.607	€ 81.062	€ 2.200
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		

	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	

				Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: G10/01	*Indicator: G10/02*	*Indicator: G10/03*		
			€ 204.616	€ 0	Ja		

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03* Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01* € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02* € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03* € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja	

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 80.386	€ 80.334				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	exploitatie	€ 33.515	€ 33.515	€ 0	€ 0	
		2	onderhoud onroerende zaken	€ 46.819	€ 46.819	€ 0	€ 0	
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042237	€ 37.717	€ 0	€ 45.500	€ 16.366	€ 89.187
		2						
		3						

		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042237	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 20.000	€ 60.000	Ja	Ja		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 21.984	€ 17.120	€ 4.397	€ 17.120	N.v.t.

			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 151.349	€ 121.079	€ 30.270	€ 121.079	N.v.t.
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 33.821	€ 27.057	€ 6.764	€ 27.057	N.v.t.
			4	Kansrijke Start	€ 25.366	€ 20.293	€ 5.073	€ 20.293	N.v.t.
			5	Mentale Gezondheid	€ 11.837	€ 10.500	€ 1.337	€ 10.500	N.v.t.
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 29.593	€ 23.674	€ 5.919	€ 23.674	N.v.t.
			7	Valpreventie	€ 87.089	€ 87.089	€ 0	€ 87.089	N.v.t.
			8	Leefomgeving	€ 16.910	€ 16.910	€ 0	€ 16.910	N.v.t.
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.228	€ 3.382	€ 845	€ 3.382	N.v.t.
			10	Versterken sociale basis	€ 61.723	€ 61.724	€ 0	€ 61.724	N.v.t.
			11	Mantelzorg	€ 16.910	€ 13.528	€ 3.382	€ 13.528	N.v.t.
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 16.910	€ 15.400	€ 1.510	€ 15.400	N.v.t.
			13	Welzijn op recept	€ 9.301	€ 9.301	€ 0	€ 9.301	N.v.t.
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.228	€ 4.228	€ 0	€ 4.228	N.v.t.
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 15.050	€ 12.040	€ 3.010	€ 12.040	N.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				

1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.
4	Kansrijke Start	N.v.t.
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.
7	Valpreventie	N.v.t.
8	Leefomgeving	N.v.t.
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.
10	Versterken sociale basis	N.v.t.
11	Mantelzorg	N.v.t.
12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.
13	Welzijn op recept	N.v.t.
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.
	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*	

			Nee					
VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*	
			SPUKNEAS230096	€ 61.926	€ 0	Nee	*Middelen worden in 2024 aan de sportverenigingen uitgekeerd*	
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*			
			MEOZ23252	€ 99.072	€ 12.126			
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*	
		1	*Dundelle*	€ 49.919	€ 0	Nee		

		2	*De Delte*	€ 49.153	€ 12.126	Nee		
		20						

Wet Normering Topinkomens

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor onze gemeente is € 223.000. In 2022 was dit € 216.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen ook de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023 Functiegegevens	F.E. van 't Hooge Gemeentesecretaris	L. Meijer Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 123.183	€ 85.775
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.903	€ 12.720
Subtotaal	*€ 144.086*	*€ 98.495*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	**€ 144.086**	**€ 98.495**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022 Functiegegevens	F.E. van 't Hooge Gemeentesecretaris	L. Meijer Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/9 - 31/12	1/12 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 36.238	€ 7.078
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.049	€ 1.198
Subtotaal	*€ 53.287*	*€ 8.276*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 72.197	€ 18.345
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	**€ 53.287**	**€ 8.276**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2023 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren

een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Baten en lasten per taakveld (x € 1.000)				
Taakveld		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
0.1	Bestuur	41	1.680	-1.638
0.10	Mutaties reserves	16.734	18.026	-1.292
0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	-	-	-
0.2	Burgerzaken	324	1.388	-1.064
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	964	1.124	-160
0.4	Overhead	409	17.237	-16.829
0.5	Treasury	1.434	218	1.217
0.61	OZB woningen	3.295	866	2.429
0.62	OZB niet-woningen	1.535	-	1.535
0.64	Belastingen overig	67	5	62
0.7	OPS.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	61.654	-	61.654
0.8	Overige baten en lasten	25	496	-471
Programma 0		86.483	41.040	45.443
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.561	3.811	750
1.2	Openbare orde en veiligheid	18	204	-186
Programma 1		4.579	4.015	563
2.1	Verkeer en vervoer	335	3.082	-2.747
2.5	Openbaar vervoer	-	6	-6
Programma 2		335	3.088	-2.753
3.1	Economische ontwikkeling	263	345	-82
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	334	447	-113
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	43	-42
3.4	Economische promotie	240	74	166
Programma 3		839	909	-70
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	280	-280
4.2	Onderwijshuisvesting	72	1.465	-1.394
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	417	1.847	-1.430
Programma 4		489	3.592	-3.104
5.1	Sportbeleid en activering	552	608	-56
5.2	Sportaccommodaties	231	1.261	-1.030
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	9	368	-359
5.4	Musea	55	151	-96
5.5	Cultureel erfgoed	-	87	-87
5.6	Media	38	656	-618
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	221	4.281	-4.060
Programma 5		1.106	7.412	-6.306
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	988	2.954	-1.966
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	47	1.555	-1.508
6.3	Inkomensregelingen	8.910	12.534	-3.624
6.4	WSW en beschut werk	-	3.383	-3.383
6.5	Arbeidsparticipatie	200	1.178	-977

6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	229	1.831	-1.602
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	1	1.104	-1.103
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-	2.714	-2.714
6.71B	Begeleiding (WMO)	-	1.663	-1.663
6.71C	Dagbesteding (WMO)	-	657	-657
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	693	-693
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-	-	-
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-	-	-
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-	204	-204
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	5.905	-5.905
6.73A	Pleegzorg	-	328	-328
6.73B	Gezinsgericht	-	-	-
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-	1.473	-1.473
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	-	149	-149
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	220	-220
6.74C	Gesloten plaatsing	36	788	-751
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	220	-220
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	558	2	555
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-92	92
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	324	-324
6.82A	Jeugdbescherming	-	607	-607
Programma 6		10.970	40.395	-29.425
7.1	Volksgezondheid	225	1.732	-1.507
7.2	Riolering	3.273	2.335	937
7.3	Afval	3.670	3.015	656
7.4	Milieubeheer	870	2.292	-1.422
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	205	342	-137
Programma 7		8.243	9.716	-1.473
8.1	Ruimte en leefomgeving	92	336	-243
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	1.161	636	525
8.3	Wonen en bouwen	1.032	1.096	-64
Programma 8		2.285	2.068	217
Totaal		**115.327**	**112.234**	**3.092**

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht

Onder de algemene dekkingsmiddelen vallen de vrij besteedbare lokale heffingen, de uitkering uit het gemeentefonds, financieringsfunctie en de dividenduitkeringen.

De specificatie van de algemene dekkingsmiddelen is:

x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2023(incl wijzigingen)	Realisatie 2023	Mutatie begroting /realisatie 2023
Baten					
OZB	4.709	4.813	4.813	4.830	17
Belastingen overig	62	98	94	**67**	-27
Gemeentefonds	59.889	57.907	61.648	61.654	6
Dividend	326	210	249	248	-1
Totale baten	**64.986**	**63.028**	**66.804**	66.799	**-5**
Lasten					-
OZB	823	820	844	871	27
Totale lasten	**823**	**820**	**844**	**871**	**27**
Saldo algemene dekkingsmiddelen	**64.163**	**62.208**	**65.960**	**65.928**	**-32**

Kosten Overhead

Overzicht

Onder overhead wordt verstaan alle lasten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door deze duidelijk definitie kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de lasten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Deze definitie is gebaseerd op een richtinggevende notitie van de Commissie BBV.

Vennootschapsbelasting

Overzicht

De belastingaangifte over 2023 is nog niet definitief. Er is voor 2023 een voorziening latente vennootschapsbelasting gevormd waaraan € 45.800 is gedoteerd.

Onvoorzien

Overzicht

De post onvoorzien is in 2023 niet gebruikt:

Beschikbaar volgens de vastgestelde begroting 2023	€ 37.500
Besteed is:	€ 0
Resteert	€ 37.500